

ÚJ!

7. szám
1987. november
Ára: 39 Ft

Ötlet

video

magazin

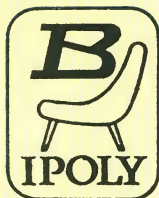

REC/WB/TALLY

BATT

LOW LIGHT

18dB

IPOLY BÜTORGYÁR
BALASSAGYARMAT
NYUGATI IPARTELEP
2660 Pf. 25.

MINTABOLT:
Telefon: 32-10-614

Telex: 22-9195

IPOLY BÜTORGYÁR

Értesítjük kedves
Vásárlóinkat, hogy az
1986. őszi BNV-n
sikeresen bemutatott

COLUMBIA VIDEOBOX

gyártását megkezdte.
Vállalatunk mintaboltja
korlátozott számban
elfogad megrendeléseket.
Columbia Lux bútorral
rendelkező és budapesti
vásárlóinknak ingyenes
házhoz szállítást
biztosítunk.
A termék egységcsomagban
kerül forgalmazásra.

Ára: 3350 Ft

Megrendelek db
Columbia videoboxot, egyide-
jűleg a vételárat postai csek-
ken befizettem.

NÉV:

CÍM:

.....

Kedves Olvasó!

„Mire kell ez a videófilm-rovat négy oldalon keresztül a lap elején?” – kérdezi lehelében egy szegedi olvasónk bosszankodva, és hozzáteszi: „Talán azért, hogy bosszantsanak bennünket: lám, ilyen jó filmeket is lehet külföldön vásárolni?” Olvasóit természetesen egyetlen lap, így a Video Magazin sem akarja felháborítani, ha egyáltalán bosszantani akarunk valakit (valamit), akkor legfeljebb azokat a tehetetlenségeket, amelyek miatt mégis olyan csapnivalóan gyér a hivatalos, első gazdaságbeli műsoros videokazetta-kínálat. Rövid rovatunk legfontosabb feladata azonban az, hogy a külföldön kazettát vásárolni szándékozókhoz választékokat kínáljon a sikeres közönségfilmekből.

Más szolgáltatást is szeretnénk nyújtani a következő számunktól kezdődően – amely várhatóan többek között a filmbarátok lehetőségeit bővíti. A magazin hűségese olvasói bizonyára emlékeznek még rá, hogy első négy számunk mennyire rendszertelenül jelent meg, olyanná lett, mint egy mese: hol volt, hol nem volt. Kezdetben ezért is nem nyitottunk rovatot a leveleknek, hozzászólásoknak, hiszen meglehetősen soká tartott volna kivárni a lap hasábjain megjelenő választ, s lehetőségeinkhez képest igyekeztünk külön-külön, gyorsan válaszolni minden egyéni problémára jelentkező levélíróknak. Ötödik számunktól – 1987. júniustól – kezdve, úgy tűnik, vállalhathatjuk a viszonylag pontos, kéthavonkénti megjelenést, ezért megindítjuk Keres – kínál rovatunkat. Kérjük tehát, Kedves Olvasó, ha keres vagy eladásra, cserére kínál videokazettát, gyári vagy háziilag felvett, de megunt műsoros kazettát, prospektust, televíziót, monitort, képmagnót, kamerát, akkor levelben küldje be 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetését – magánszemélyeknek ingyen közzétesszük. Amennyiben terjedelmi korlátaink megengedik, kéthónaponkénti – legközelebb januári – megjelenésünk immár lehetővé teszi levelezési rovat indítását is. Leveleinkben természetesen nem kell 100 szótagnál megállniuk.

Várjuk hirdetéseiket, leveleiket – szegedi olvasónk leveléhez hasonlóan ötletadó „bosszankodásaikat”!

Bíró Zoltán

video magazin

ötlet

VIDEOVILÁG

Kamkorder	10
Minden mennyiségben	10
Lézeres képlemezjátszó	12

FILMGLÓBUSZ

A rózsaszín Chiquitas • Úrtábor	
Köztünk marad • Mese Danutáról,	
a jolly-jokerről	
A menekültek	4
Makaróni • Férfiak klubja • Hotel	
Colonial	
Kaktusz Jack • Ottó	6
A Filmrendező	9
Kamerával a fronton	24
Szerelm és erotika a filmművés-	
zetben 3.	39
Videológia	42

TESZT ÉS TECHNIKA

Gazdálkodj okosan videóval	16
Diavideo	22
Két magnó – egy dobozban	46

HÁZUNK TÁJA

A látszat csal	28
Alapfogalmaink	28
Klublista • Égi jelek	29
A kevésnél is kevesebb	30
Sikerlista	30
Polimerészeg, Hírek	31

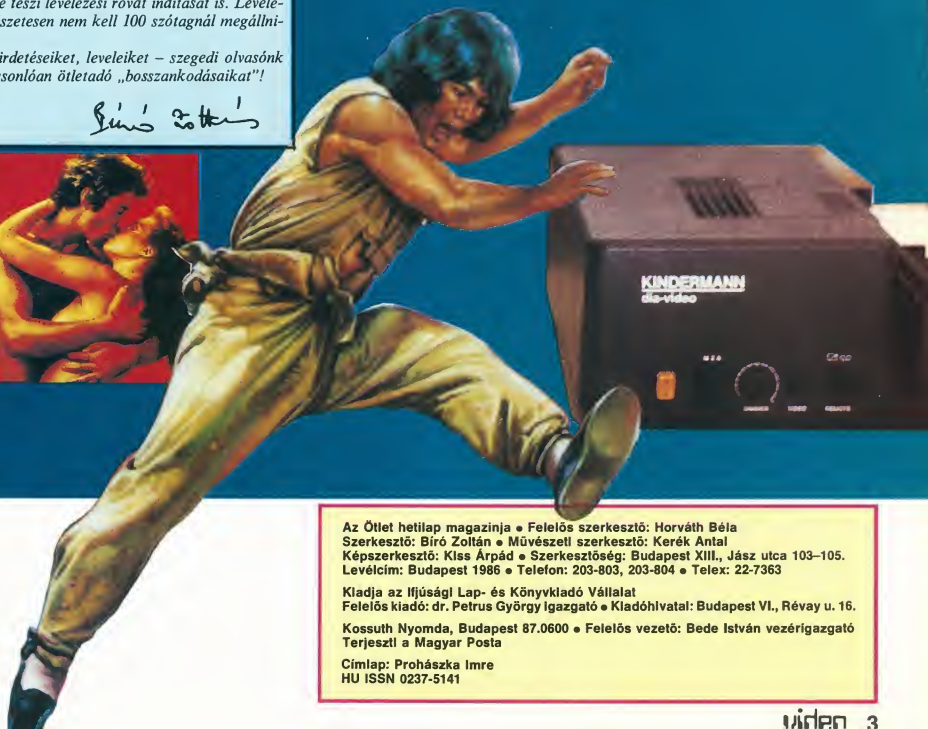
VÁSÁRLÁS

VPS-válogató	32
Kevesek hobbija	35
Gyerekipában	36
Egbe szökő árak	37

KISLEXIKON

KILÁTÓ

A video szabadsága és láza-	
dása	25
Mire jó a video az NSZK-ban?	26
Mit néz, aki nálunk néz videót?	27
Műsor az égből és a magyar	
videózás	27

Az Ötlet hetilap magazinja • Felelős szerkesztő: Horváth Béla
Szerkesztő: Bíró Zoltán • Művészeti szerkesztő: Kerék Antal
Képszerkesztő: Kiss Árpád • Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.
Levél cím: Budapest 1986 • Telefon: 203-803, 203-804 • Telex: 22-7363

Kiadja az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat
Felelős kiadó: dr. Petrus György Igazgató • Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16.
Kossuth Nyomda, Budapest 87.0600 • Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjesztli a Magyar Posta

Cím lap: Prohászka Imre
HU ISSN 0237-5141

A rózsaszín Chiquitas

(THE PINK CHIKITAS)

Hát ezt is megértük! A bivalyöklű, algakék szemű szuperman, a csipőből tüzelő Rambo, azaz Sylvester Stallone öccse is a filmvászonra settenkedett, s a hírek szerint nem is sikertelenül. Bár bátyjánál cingább felépítésű – s ezért a dzsungelharcban kevésbé használható! – színész meglehetősen jóképű ahhoz, hogy a lányok-asszonyok ezrei vásárolják meg legújabb, videoszalagon is megjelent filmjét.

A történet nem túl fantáziadús: a Rózsaszín Chiquitas nevű meteorit utáni hajszá Mexikótól az Egyesült Államok kanadai határáig folyik. A két vetélkedő a gengszterfőnök Don Enchilada és a detektív, a „Rambo öcsi” alakította Tony Marada között zajlik. Vad üldözések, pistolyropogás, szex és szerelem, torokszorító izgalom és zavaros „tudományos” ismeretek keverednek az egzotikus helyszíneken forgatott filmben, amelynek a vége nem lehet kétséges: a csodálatos nők és a titokzatos meteorit jogos tulajdonosaikhoz kerülnek...

USA, 1986
Főszereplők: Frank Stallone, Claudia Ulde, Eartha Kitt
Rendezte: Anthony Currie
95 perc

Köztünk marad

(JUST BETWEEN FRIENDS)

A szerelmi háromszögek szabályai szerint adva van egy férfi, aki már unja feleségét, s kalandokra vágyik. Balszerencséjére az egyik kísérlet túlságosan jól sikerül, s beleszeret a felesége fiatal barát-nőjébe. A konfliktus kiterjedése, s máris kész a szomorú-édes filmdráma. Allan Burns filmjében megfordítja ezt a háromszöget, s a nők felől közelíti meg a házasságtörés történetét.

Holly Davis, az unatkozó háziasszony (Mary Tyler Moore), és az agilis tévériporternő Sandy Dunlap (Christine Lahti) egy fitnessklubban találkoznak először. Az aerobik-gyakorlatok után összebarátkoznak, s bár semmi közös tulajdonságuk és érdeklődésük nincs, remekül megértik egymást. Sandy azonban hamarosan szemet vet Holly férjére, Chipre, aki hajlik is a kalandra, sőt néhány hét után ott is hagyja a feleségét. Az idillt azonban váratlan esemény szakítja félbe: a férfi tragikus baleset áldozata lesz.

A két asszony ismét egymásra talál a bánatban, közösen gyászolják elvesztett szerelmüket. Kis idő múlva ismét megbillen barátságuk egyensúlya. Sandy rosszul érzi magát s ezért orvoshoz megy. A vizsgálat kimutatja, hogy terhes, s a gyermek apja Chip volt...

USA, 1986
Főszereplők: Mary Tyler Moore, Christine Lahti, Ted Danson, Sam Waterson
Rendezte: Allan Burns
106 perc

Ür-tábor

(SPACECAMP)

A színhely Huntsville, Alabama állam, Egyesült Államok. A résztvevők: hat tizenéves fiatal, lányok, fiúk vegyesen. A feladat: űrhajósképzés.

A speciális űrbázison minden a megszólalásig eredeti. Igazi űrhajóban gyakorolják a mozgást, szimulátorban szokhatják meg a súlytalanság állapotát, számítógépen modellezhetik a szóba jöhető eseményeket. Az igazi próbátétel mégis akkor következik el, amikor személyre szóló feladatokat kapnak a tábor vezetőjétől, s a megoldással egyidőben egy „valódi” űrkommandó is rá támad a kis csapatra.

A kiképzés, a játék itt véget ér. A fiatalok akár haza is térhetnének, ha nem hevítene őket a tűz, hogy a valóságban is kipróbálhassák azt, amit tanultak, és bebizonyíthassák: valóban alkalmasak űrhajósra. Közös vágyuk meghallgatásra találni, és egy napon megkezdődik a vizsgaszámálás: öt, négy, három, kettő, egy, zéró... s Innen kezd érdekessé válni a film is, hiszen mindaddig úgy tudtuk, csak játék az egész.

USA, 1985
Főszereplők: Kate Capshaw, Lea Thompson, Tate Donovan, Kelly Preston
Rendezte: Harry Winer
100 perc

Mese Danutáról, a jolly- jokerről

Hol volt, hol nem volt, élt egyszer egy eldugott kis faluban egy lány. Ő volt a család legkisebb lánya, 156 centi magasra nőtt. Telt-múlt az idő, s a kislányból egyszeriben nagysok orvosságosiát, ágytálat ez a kislány megunta a sült pogácsát tett a tarisznyájába, vándorbotot vett a kezébe és nekivágott a világnak. Meg sem állt a füstös-ködös Nyugat-Németországra, ahol apró termete ellenére hamar rámosolygott a szerencse. Először egy rockzenekar alkal-különleges képességeire – főleg 102-es mellbőségére. Kattogtak a fényképezőgépek, sutorogtak a felyevőma-reklámokból mosolygott vissza egykori hazájára, Lengyel-országra. Akadt persze jócskán olyan kép is, amit nem küldött el szüleinek expressz ajánlva e dús keblő hölgy, de szerencsecsillaga egyre magasabba tört. Három igazi játékkilmben már valódi, címzetes színésznőként szere-pelt, s manapság nincs olyan nyugatnémet magazin, amely ne közölné örömmel képeit. Sőt! Danuta már az újságírással is kacérkodik, a Video Play című színes lap-aműgy mellékesen megmutatja legfrissebb formáját is.

De ez a szöke Danuta nem maradt hűlen hazájához és szüleihez sem. Sokat gondol rájuk s – ahogy a közelmúltban nyilatkozta – pénzzel segíti az otthonmaradtakat. Törődik a jövőjével, és bizony élére rak minden márkát, jent és dollárt, Addig azonban keményen dolgozik, hogy bebizonyítsa: a leg-kisebb lány is ér annyit, mint a népmesék legkisebb királyfia...

A menekültek

(DIE FLÜCHTIGEN)

Lucas (Gérard Depardieu) ötvenes börtönbüntetéséből szabadul. Mint minden egykori fogoly, ő is megfogadja, hogy új életet kezd, tisztességes állampolgár lesz. Első útja egy bankba vezet, hogy számlát nyisson. Az ablakhoz lép s ekkor óriási ötlete támad. Meglát ugyan-is egy göndör hajú, mókás arcú, szakadt ruhájú urat, aki nem más, mint Pignon, a munkanélküli. Ő viszont már torkig van a munkanélküliséggel. Három éve él segélyen és eddig türelemmel várt a szerenc-séjére, egy jó megélhetést nyújtó állásra. Lucas megjelenése egyszeriben tudatosítja benne, hogy változtatnia kell, s fel kell adnia eddigi erkölcsös életét. A trükk – amit nem írhatunk le, hiszen el-veszne a komédia lényegét! – bejön, és a két hős nemsokára az autóban ül hazafelé robogva. Otthon éri Lucast az újabb meglepetés, egy hatéves kis-lány formájában.

Jeanne – Pignon lánya – édesanyja halála óta egy szót sem beszél, még apjához sem szól. Lucas viszont annyira belopja magát szívébe, hogy meg-történik a caoda: a kislány újra beszélni kezd. A kis-lány és a nagydarab Lucas egyre meghittebb kap-csolatba kerülnek, s a különös trió együtt kellemes percekét szerez a nézőknek – Izgalmat és nevetést egyaránt.

Bár e sorok írásának idején még jó néhány hó-nap van hátra ebből az évből, úgy tűnik, hogy De-pardieu és Richard új filme volt az idei év legsike-resebb francia vígjátéka.

Franciaország, 1987
Főszereplők: Pierre
Richard, Gérard
Depardieu, Michel Blanc
Rendezte: Francis Veber
95 perc

Makaróni

Robert, a sikeres amerikai üzletember Nápolyba utazik. A dél-olasz városba érkezve megrohanják az emlékek. A második világháborúban ugyanis itt töltötte szolgálati idejét, mint a tengerentúli hadsereg tisztje. A hangulatos sikátorokban ödöngöz egykori önmagát és akkori barátait keresi. Így jut el Antoniohoz, aki nem ismer rá az egykor snájdig katonára, sőt kidobja lakásából. Robert rámenős üzletemberhez méltó kitartással visszatér és ismét felfedi kilétét. Antonio végre ráismer és keblére öleli nemcsak mint egykori barátot, hanem mint

nővére udvarlóját is. Az élmények felelevenítése után felajánlja, elviszi nővéréhez, Mariához.

Sirva, meghatódva fogadja egykori szerelmését Isa Danielli, aki Maria szerepét alakítja. Bár a háború után férjhez ment, ma is kap levelet Roberttől – állítja. Ezekről a levelekről azonban éppen Robert nem tud. Kiderül a turpisság: Antonio írta Robert helyett a szerelmes leveleket, hogy megvigasztalja csaldódot nővérét.

Robert szabadsága lejártával nem tér haza, hanem Nápolyban marad Mariával és Antoniával. Otthonról egyre rosszabb híreket hoz a posta. Vezetése nélkül az üzlet a csőd felé araszol. Döntenie kell: megy vagy marad...

Mastroianni és Lemmon kiemelkedő alakítása keserűdes komédiává varázsolja ezt a filmet, amelyet az ugyancsak világhírű Ettore Scola rendezett.

Olaszország, 1985

Főszereplők: Marcello Mastroianni, Jack Lemmon, Isa Danielli

Rendezte: Ettore Scola
102 perc

Férfiak klubja

(THE MEN'S CLUB)

Mit csinál hét férfi egy úgynevezett kanmuri. Természetesen isznak, dohányoznak, esznek, mesélnek és adomáznak. Az egyszeri összejövetelt a második, a harmadik követi, a vendéglátó, a pszichiáter, Kramer házában. A legszebb férfikorban levő férfiak – köztük egy népszerű baseball-játékos, orvossal, tanárral – egyaránt torkig vannak a női nemmel. Jórészt elváltak vagy az agglégények életét élik. A rendszeres találkozókon lassan megismerjük a magánéletüket, küzdelmeiket, csalódásaikat, s végül – a hallgatóságos megállapodás ellenére – sorra kerülnek a nők is. Órák hosszat mesélik kalandjaikat, szerelmeiket, szeretőiket – s közben alaposan felöntenek a garatra. A napközben komoly, tiszteltre méltó, "jól fésült" úriemberek most aztán igazán kitesznek magukért, s leveleik jómódorukát.

A bulit hirtelen csemetés szakítja meg. Kramer felesége érkezik meg, s rémülten veszi szemügyre a romhalmazzá vált lakást és a részeg társaságot. Váratlan fordulat következik: a szemrehányás helyett ragyogó ötlete támad a ház asszonyának...

USA, 1986

Főszereplők:
Roy Scheider,
Harvey Keitel,
Richard
Jordan

Rendezte:
Peter Medak
90 perc

Hotel Colonial

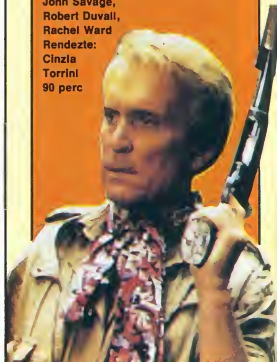
Marco Venieri – akit a Hair című filmben megismert John Savage alakít – New Yorkban él. Bátyja, Luca valahol a dél-amerikai őserdőben eltűnik, s halálhíre csak hetekkel később érkezik meg Amerikába. Marco nem hiszi el a szomorú tudósítást és Bogotába repül, hogy megkeresse bátyját. Tudja, hogy már éve korábban egy terrorista csapat tagja volt, s így ezen a nyomon indul el keresésére. – Találkozik a csinos Irène Costával (Rachel Ward alakítja), aki a bogotai olasz konzulátuson dolgozik, s mivel Luca éppen egy olasz különltnmény tagja volt, Irène segíthet a szál felgombolyításában.

A nyomok az áthatolhatatlan dzsungelba vezetnek, ahol rövidesen meg bizonyosodik arról, hogy a meggyilkolt nem a bátyja. De ha nem ő a halott, akkor hol van? Csapatot szervez perui, kolumbiai és brazil „kemény legényekből” és útnak indulnak. A vállalkozás eleinte teljesen reménytelennek tűnik, úttalan utakon, megáradt patakokon és félelmetes vízeséseken áthalva, az ezer veszélyt rejtő dzsungelben keresik Luca nyomát. A szerencse azonban a segítségükre siet egy kábítószerek kereskedő személyében. Carrasco, akit a filmben Robert Duvall alakít, sejtelmében tudatja Marcóval, hogy hallott egy távoli településről, ahol egy bizonyos Hotel Colonial működik. Ott talán megtalálhatják az eltűnt Lucát...

USA, 1986

Főszereplők:
John Savage,
Robert Duvall,
Rachel Ward

Rendezte:
Cinzia
Torralba
90 perc

A westernfilmeknél talán csak paródiák népszerűbbek, ezért is rögzítették filmszalagra közel tíz éve a westernparódiák egyik legjobbját, a Kaktusz Jacket. Az akkori filmsikerben persze oroszlánrészt vállalt a két világsztár, Kirk Douglas és Schwarzenegger is. Mivel a film bemutatását különböző jogi bonyodalmak követték, a nyugati videopiacokon is csak 1987-ben jelent meg a film videováltozata. Douglas, aki maga is számos vadlód westernben játszott, és az akciófilmek sztárja, az egykori Mr. Univerzum biztosíték arra, hogy a néző nem alszik el a tévéfoteljében a film alatt.

A történet maga nem tartalmaz semmi újdonságot – de hát ki reméli ilyet a westernparódiától? Miss Jones, mint a mesebeli Piroska kosárkájában a nagymamának szánt kaláccsal – egy koffer arannyal – indul el a városba. Nem tudja, hogy ugyanazon a vonaton utazik a híres gengszter, Kaktusz Jack (Kirk Douglas), aki több kilométerről, széllel szemben is megérzi az arany „szagát”. A vonatot rablók támadják meg az izompacsirta Schwarzenegger vezetésével, aki úgy gondolja, hogy fél kézzel is meg tudja állítani a füstöst. Ha testi erővel nem is, de egy pisztollyal végül sikerül lestoppolni a lokomotívot, s megkezdődik a jól ismert csetepaté. A jó öreg Kaktusz Jack természetesen az ártatlan szökeség segítségére siet, hogy megvédjé a haracosló banditáktól...

A továbbiakban is minden a westernsablonok szerint zajlik, vagyis whisky, saloon, lovak, pisztolyok és szerelem – a különbség mindössze annyi, hogy mindezt idézőjelbe téve jól nevelhetünk az egészen.

Kaktusz Jack

USA, 1979
Főszereplők: Kirk Douglas, Arnold Schwarzenegger, Ann-Margret
Rendezte: Hal Needham
88 perc

Ottó

(II. rész)

A félelmetes bicepszü, metszőkéek szemű, snájdig főhősök napja úgy látszik végleg leáldozott. Egyre több filmen tűnnek fel a hétköznapi, „emberszabású” férfiakhoz hasonló szemüveges, lúdtalpas, hajlott hátú, kissé már kopaszodó színészek – s milyen kiismerhetetlen a Nézől –,ők éppúgy sztárok lesznek, mint dallás elődjek. Woody Allen, Pierre Richard, Dustin Hoffmann után most itt van Ottó, az ügyeletes nyugatnémet sztár.

Második filmjében egy állatorvosi rendelő ápolóját alakítja meggyőző együgyűséggel. Az állatkörházban persze minden kellék adott ahhoz, hogy megszerezessük ezt a szerencsétlen flótást. Erős férfiak és hódító asszonyok jönnek-mennek ölebeiket, cicáikat és egyéb háziállataikat cipelve, erős kontrasztot adva ezzel a főhős és környezete között. Bár reménytelennek tűnik, egyszer Ottóért is eljön az igazi. No nem fehér lovon, szöke Brühilda formájában, hanem egy tűzről pattant házmeszterlány személyében. Ottó, aki eddig a macskák és kutyák kedvence volt, szenvedélyes szerelemre gyullad Gaby iránt, s persze még nagyobb ballépéseket csinál, mint annak előtte. Bármilyen meglepő, Gaby viszonzszereti...

NSZK, 1987
Főszereplők: Ottó, Dirk Dautzenberg, Ute Sander
Rendezte: Otto Waalkes
100 perc

BUDAÖRSI VEGYESIPARI SZÖVETKEZET

2040 Budaörs, Csata u. 17.
Telefon: 668-451, 668-479/26.

**Problémája van a televíziós vétellel?
Szeretné a környező országok
televíziós adásait venni?**

SEGÍTÜNK ÖNNEK!

Szövetkezetünk kifejlesztette a kábeltelevízió- és a központi vevőantenna-rendszerekhez felhasználható elemeket.

- Antennafejlesztők, tip. AFE
- Közösségi antennae erősítő doboz tápegységgel, tip. KAE 1001
- Csatornaerősítők, tip. CSE
- Csatornaconverterek, tip. CSK
- Sáverősítők, tip. SE
- Szelektív szűrők, tip. SZSZÜ
- Házerősítő, tip. HE 1001
- Koaxiális csillapítók
- Koaxiális csatlakozó aljzatok, tip. KOCSA
- Koaxiális OIRT váltószűrős csatlakozó aljzatok
- Különféle lakáscsatlakozó szerelvények.

Ezeket kívül fejlesztés alatt:

- Árnyékolt koaxiális leágazók (1-2 leágazással)
- Árnyékolt koaxiális leágazók (teljesítmény hibridek, 2-4 ágra)
- Árnyékolt iránycsatlós leágazók több ágra.

Gyártmányaink alkalmasak a családi háztól a lakótelepi nagyközösségi rendszer tv-vételének biztosítására. Csatlakozó szerelvényeink árnyékolt kivitelben készülnek.

Kifejlesztett gyártmányaink előnye, hogy a műholdas műsorszórás beindulásakor nem kell a szerelvényeket cserélni.
Szövetkezetünk különféle rádió-konverter típusokat is gyárt.

Bővebb felvilágosítás:

BUDAÖRSI VEGYESIPARI SZÖVETKEZET

2040 Budaörs, Csata u. 17.
Telefon: 668-451, 668-479/26.

PORTRÉ

A Filmrendező

1987. június. A moszkvai filmesztivál nagydíját Fellini Interjú című összegező filmje kapta. Minden művének fontos motívuma bukkán fel ebben az életportrában, amelyben Fellini maga vezet végig a Cinecittán – az olasz filmváros utcáin – vagyis életművén egy fiktív Japán forgatócsoportot.

"Nem igazán jó film – így a tudósítók –, de persze utánozhatatlanul Fellini." Ez az érdekes, kísérletilesen ismétlődő sztereotípiája a róla szóló bírálatoknak. "Nem tartozik remekművek közé de..." – írják a kritikusok a Nők városáról, a Zenekar próbáról, a Casanováról, az És a hajó megy...-ról. Honnan ez a megbecsülés? Fellinek, úgy tűnik, mindent szabad. Cseleinálhat nagyobb filmeket is – egy kis dorgálást kap, de a végén mindig ott van a megbecsülés "de".

Ki hát ez a Fellini? Aki saját magát is beleforgatja filmjeibe, akinek Émlékezem című könyvét olvasva minden írásmegnyitóját a tiz utját, vagy sárgulhat az irigységtől, akinek több ányálkozata jelent meg, mint valódi, aki utálja a látvány, de folyton nekik forgat, aki szinte egyedül képviseli az olasz film régi híreit, de akivel az összes producer egy éltre összeeszegett már?

Fellini filmjei videóin jóformán élvezhetetlenek.

Mindannyian jól ismerjük a kalózkazetták elmosódó, kontúrtaian képeit, lehetetlen színeit, a film, a látvány művészete ilyenkor ön maga lényegét tagadja. De nincs az a szenvedélyes videofogyasztó, akit ez egy cseppet is zavarna. A kalózkazetták horror-, szex-, háborús, kalandfilmjeiben a kép *illusztráció* csupán, az *akció* *illusztrációja*. A film ilyenkor – mozgó képrege. Fellini filmjeiben nincsenek akciók, a látvány azonban mondandóvá lényegül. Így lehet, hogy ezek a filmek még eredeti, gyárakatlan, "csúcsszuper" lejátszón is hidegek maradnak. De hát ki akarná – egy-két örült filmcsetétán kívül – az Edes életet, az Amarcordot vagy a Casanovát éppen videón nézni, amikor moziban sem nézte meg? Pedig Fellini nevét a mozifogyasztók széles rétege is ismerik, de (akár csak Magyarországon Jancsó Miklósé) az ő neve is az *érthetetlen és értelmetlen* filmművészet jelképévé vált, azok számára is, akik még egyetlen filmjét sem látták. "Az a gyanúm, hogy a 'fellinis' mindig valami olyasmit jelent, hogy extravágás, abnormális..." Azt hiszem... minden zavaros gondolkodású fickóra, akiről nem tudjuk pontosan, mit is kell gondolni róla, az én nevemet biggyeszti."

Bizony, Fellini nem egyszerűen egy filmrendező – hanem a Filmrendező maga. Elérte a legtöbbet, ami művészeti történet, népmeseli figura lett, beleírta magát ennek a századnak, népművészetébe. "Fellini" – mondjuk egy jelenet, egy arca, és mindenki tudja, mire

gondoljon: hatalmas görögdinnyemellű asszonyok, cingár, kancsal bolondok, lenyalt hajú kövér amorózok – csupa furcsa FIGURA. Nyitott sportkocsiban száguldani, cinzant inni, uottnak lenni, szökőkútban fürdeni. Egy nem túl széles réteg életmódjáról tudósított az 1959-es Edes élet – viselkedés- és életmódi, ruha-, sőt "nődválto" sugároza szét egész Európában. Filmjeinek motívumait "leszállt kultúrjaként" éltek át mindegyik a hatvanas évek fiataljai, ez volt a "DOLCESEVITA".

De Fellini igazából mégis az értelmiségieké.

Am a Művészfilm nevű nagy dobozban is körülhatárolt, egyszerű rekeszben üdögel. Hiába újító, filmjeinek külső jegyei hiába oly feltűnőek – legfeljebb csak utánozhatók, de nem követhetők. Mert zseni, és ezért természetesen hajmeresztő ellentétet tesz a filmjeiben. Érzéki és filozofikus. Gúnyos és érzelmes. Realista és szürrealista. Tárgyilagos és személyes. Dokumentarista és parabolisztikus.

Ezek az ellentétek teszik tén, hogy hódolói többé vannak, mint ellenzői (bár azok annál intenzívebben utasítják el). Filmszínálói módszere ugyanis két, látzólag összeférhetetlen megközelítés

módot, sőt *világlatást* egyesít. Aki a moziban s a művészeten általában a Filozófia lecsapódását, értelmiségi léte, s egyáltalában a világ érthetlenségének boncolását, a PARABOLÁT keresi – az Országút, a Satyricon, a Nők városa, a Casanova, az És a hajó megy... szimbólumrendezereiben fürdözhet önteledd. Ennyi kulturális és mitológiai utalás, filozófiai csemege, melyet ezek a filmek kínál, elég alapanyagot kínálhat az egyik tudós akár egész életművéhez is. Aki viszont a filmben a világ romlódó képét mltó, ám nagyon is áruklódó formáját szereti, a házak-ruhak-arcok-mozdulatok aprókeos, hiteles, lélegzetelállítóan *ismerős*, egyfaj mitológiát keresek – azoknak kínál csak igazi terített asztalt Fellini: S a Narrátor, Fellini kedvence, az Újságlró többiucsnny formában feltűnő alakja áll eme asztal mellett és latin moosolly invitál a lakomára. Ennél az asztalnál, mint ama valóságos olasz asztaloknál filmjeiben, rengetegen ülnek, és mindenki egyszerre eszik, beszél, sőt kiabál.

Bizony, ama valóságos olasz asztalok a spagettistállal, csigával, hallal városborral nagyon is megszokott és éppen ezért megköv választ sugallnak, ha Fellinitől akarjuk megtudni: milyenek az olaszok. Mert úgy tűnik, az ő képe semiben sem különbözik a számbányban gyártott vígjátékok olasz-képétől, a nagyhatalmú, a tévészabólótól, a nevelésgestől.

Pedig éppen furcsa viszonya Itáliához, saját olaszságának megfogalmazása az, ami nem csak ezeken a vígjátékokon, hanem a lila és mély művészfilmekben is túlrópi filmjeit, amivel egy értelmiségi magatartás modelljévé lesz. Az tudniillik, hogy elképesztő kíméletlenséggel és az ehhez szükséges merészséggel csuplnt nemzetelt. Szemelti reststéggel, művelétséggel, infantilizmussal vádolja. Haragszik rá.

Ha igaz az, hogy mindig ugyanazt a filmet forgatja, hát ez a monstre-film újra és újra arról szól, hogyan viselkedik egy felnőtt nem akaró, anyabóle vágyó, óriáscecsemő-Olaszország.

Am haragudni ennyi ellágyuló szeretettel, hatalmas gyengédséggel, szidalmazó felmóttel, ennyire azonosulni a végső soron imádnivaló Gyermekkel – ez az érzelmi taszítás-vonzás, szabadulni vágyás és menthetetlen függés gyerekkor-múltól-néptől, ez teszi ezt a nagyon is olasz Filmrendező minden népek értelmiséjére számára válaszadóvá, saját kizkő kérdéseinek egy lehetséges megoldását felmutatóvá.

Talán ezért nézik mégis videón filmjeit az örült filmeszték, s ezért bocstánhat meg neki kritikusai?

FELLINI FILMJEI

- 1950 – A varieté fényei (Luci del varieté) – társrendező
- 1952 – A fehér sejk (Lo Scelco Bianco)
- 1953 – Szeretlem a városban: Egy házasságkövetelő iroda (Amore in città: Unaagenzia matrimoniale) – epizód
- 1954 – Országút (La strada)
- 1955 – Szóhadmosok (Il bidone)
- 1956 – Cabiria éjszakai (Le notti di Cabiria)
- 1959 – Az edes élet (La dolce vita)
- 1961 – Boccaccio 70: Doktor Antonio megkísértése (Boccaccio: Le tentazioni del dottor Antonio) – epizód
- 1962 – Nyolc és fél (Otto e mezzo)
- 1965 – Júlia és a szellemek (Giulietta degli spiriti)
- 1967 – Tre passi nel delirio: Toby Dammit (Rejtelmek történetek: Toby Dammit) – epizód
- 1969 – Fellini-Satyricon
- 1970 – Bohócok (I Clowns)
- 1971 – Fellini-Róma
- 1973 – Amarcord – Émlékezem
- 1976 – Zenekar próba (Prova d'orchestra)
- 1980 – Nők városa (La città delle donne)
- És a hajó megy...
- Ginger és Fred
- 1987 – Interjú

Faragó Zsuzsa

Kamkorder minden

Amikor a hetvenes évek elején Magyarországon a képmagnók és a videokamerák megjelentek, senki sem gondolta volna, hogy jó tíz év múlva az akkori videokamerák méretébe majd a képmagnó is befér és az egész cucc szobai világítás mellett is kifogástalan színes képet produkál. És akkor még nem is említettünk egy sor nem egészen mellékes dolgot: az akkori átlag fél órával szemben ma egy kamkorder – igaz, felezett sebességgel – egy- vagy akár háromórás felvételt készít egy kazettára (mint a nyolc milliméteres kamkorderek), autofókusz gondoskodik a mindenkor éles képről, a kisértő hangfelvétel esetleg sztereó hi-fi stb. – és az egész be rendezés nem sokkal nehezebb (vagy könnyebb), mint egy kiló.

A piacot elárasztották a különféle márkájú kamkorderek. Természetesen nem a Lehel téri pi-

acra gondolunk, hanem egyelőre a tengerentúlról és Nyugat-Európáról van szó. Úgy becsülök, hogy ez évben az NSZK-ban kb. 150 ezer db kamkordert adnak el és mindössze 35 ezer körül lesz az eladott hagyományos hordozható képmagnók és kamerák darabszáma. A kínálat óriási. Próbáljuk meg legalább e sokféleség áttekintését a legfontosabb műszaki jellemzők alapján. Ezután pedig nézzünk meg egy tipikus készüléket közelebbről – természetesen a jobbak közül.

Négyféle rendszerű kamkordert gyártanak jelenleg. Ezek közül időrendben első volt a Sony Betamovie rendszere, amely normál Betamax kazettára készíti szabványos Beta ren-

szzerű felvételeket. A második a VHS formátum hasonló készüléke. Mivel a VHS kazetta nagysága határt szabott a készülékek méretcsökkentésének, és bebizonyosodott, hogy a háromórás játékidőjű kazetta a helyszíni felvételeknél igen ritkán szükséges, megalkották a VHS-C rendszert, amely egy kisméretű kazettára készíti kompatibilis VHS felvételeket, amelyek minden VHS készüléken lejátszhatók egy adapterkazetta segítségével. Utóbb a Sony ismét lépett egyet, és kihozta a régóta várt nyolc milliméteres videorend-

szert, amelynek kamkordere számos kedvező tulajdonsággal bír az előzőekhez képest. A fontosabbak: kisebb méret, hosszabb játékidő, jobb kép- és hangminőség, visszajátszási lehetőség és legújabbban a „kockázó felvétel”.

Kezdjük a Beta rendszerrel. Mint említettük ez volt az első a kamkorderek sorában, de az újabb típusok minőségi jellemzőit alig lehet összehasonlítani a legelső darabokkal. Újabbban megjelent a Super-Beta rendszer is – de ahelyett, hogy részletekbe menő ismertetéssel fá-

menyiségben

rasztanánk az olvasót, elintézhetőjé annival, hogy minden jel arra mutat, hogy a Beta a tiszteletre méltó erőfeszítések ellenére végül is kiszorult a világ videopiacáról. Ezt bizonygatják az USA videokereskedői is.

A VHS kamkorderek terén jelenleg a Panasonic cég viszi el a pálmát NV-M5EG típusú készülékével. Legkíválóból tulajdonsága az, hogy a gyors mozgásokat is hűz és nélkül, tiszta kontúrokkal adja vissza a képernyőn – jellemzői és szolgáltatásai egyébként a szokásosak. A Hitachi és a Blaupunkt is kínál egész kazettával működő kamkordert. Ezek a készülékek általában 3–4 kg súlyúak és áruk az NSZK-ban 3500–4100 márka között van. Figyelemre méltó, hogy a professzionális igényeknek is megfelel szentelt, s így született meg az M II formátum, amely normál VHS kazettára készült stúdióműködésű felvételt.

Az amatőrök, az otthoni videózási világban egyre népszerűbb a VHS-C kamkorder, amely minőségében nem marad el az asztali vagy egyéb hordozható VHS készülékek mögött.

A VHS-C kamkordereknél álljunk meg egy szóra a videoszalagoknál. Tudjuk, hogy a szalag minőségét nagymértékben függ a rá rögzíthető felvétel minősége, ezért a gyártók erősen törekednek egyre jobb szalagok előállítására. A VHS-C készülékekhez a legjobb hagyományos szalagokat használják. Régebben sokat beszéltek a hamarosan várható fémgözzelt szalagokról, melyek tulajdonságai felülmúlják a jelenlegieket. Újabb nem lehet erről hallani, viszont forgalomba került a fémszemcsés videoszalag, amelyet a nyolc milliméteres készülékekhez alkalmaznak. Ez a szalagfajta ugyanis nem kompatibilis a hagyományos szalagokkal, a nyolc milliméteres videokészletek azonban ehhez vannak beállítva.

Igen sokféle típus kapható ezekből a kamkorderekből, de a legtöbb néhány alaptípus változata, mivel a nagy japán vállalatok ugyanazokat a konstrukciókat adják el a különféle neves

elektronikai cégeknek, akik aztán a saját nevük alatt forgalmazzák azokat. A magyarzata annak, hogy az eltérő márkájú készülékek csak esetben csak a márkajelzésben különböznek egymástól. A fontosabb alaptípusok közül egyet legutóbbi számunkban már bemutatunk (ITT VMC 3877 AF), amelynek eredetije JVC szerkesztésű, és GR-C7 névre hallgat, ennek ellenére a Saba, a Philips, a Grundig, a Graetz és a Nordmende is forgalmazza.

A régebbi kamkorderek képalakítója félcso szatikon vagy newicon rendszerű cső volt, ma már kizárólag félvezető, általában CCD típusú átalakítót használnak. Ez a kis méret és súly mellett kedvezőbb képalakítási tulajdonságokkal rendelkezik és sokkal strapabíróbb, mint a cső. A VHS-C kamkorderek között sok az olyan, amely felezett sebességgel is működik és meglepően jó minőségű felvételt készít még így is. Ezekben a gépekben csak két fej van, amelyek a felezett sebességű, keskeny sávú üzemmódra vannak optimalizálva. A normál sebességnél tehát a felvett sáv ugyanolyan széles, mint a felezett sebességnél – vagyis nincs kihasználva a szalag. Ezért a nem felezős készülékek képmínősége valamivel jobb – legalábbis elvben, hiszen ez sok más tényezőtől is függ, amelyeket a konstruktőrök vagy kihasználják, vagy nem (nem is szólva a gyártási technológiáról, amely végül is felelős a felhasználóhoz kerülő darab kifogástalan minőségéért).

E készülékeknek általában nincs külső kép- és hangbemenetük és legutóbbjuk visszajátszásra sem alkalmas, így ezek nem lehet másolni, másolt összeállítani, esetleg lejátszani sem. Ott, ahol az asztali képmagnó minden felhasználónál megvalósítható, ez természetes és semmilyen hátrányt nem jelent.

A VHS-C kamkorderek másik csoportja nem az asztali készülékek akarja utánozni, hanem egy minél egyszerűbben kezelhető, könnyű, robusztus felvevő-

eszközt kíván a videós kezébe adni, aki ez esetben bárki lehet, akár gyerek is. Leginkább az „instant” fényképezőgépekhez lehetne hasonlítani ezeket. Az objektív nem vario, hanem fix fókusztávolságú, és minden automatikus. Optikai keresővel vannak ellátva, mert visszajátszani amúgy sem lehet, ezért felesleges lenne az elektronikus kereső.

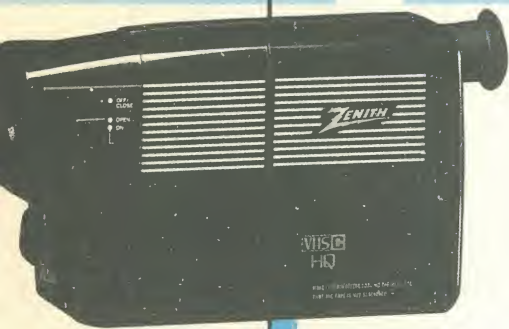
Vegyünk szemügyre közelebbről egy ilyen készüléket! A JVC gyár GR-C9 típusa azért érdekes, mert több változata is forgalomban van. Nézzük sorjában. A készülék első pillantásra meglepően kis méretű, pedig meglehetősen hosszúságúak az utóbbi időben a kisebbnél is kisebb videokamerákhoz és képmagnókhoz – no de a kettő együtt...! E gép méretei: 95 × 111 × 212 mm, vagyis minden túlzás nélkül valóban elfér egy nagyobb zsebben. A második meglepetés akkor ér bennünket, ha kézbe vesszük: tokkal vonóval – bocsnal: akkoral és kazettával – együtt épp egy kilogramm! Félcso CCD képzékelőjére egy 1,6 fénysűrű, 9,5 mm fókusztávolságú fix objektív képezi le az optikai képet. A fényhégyensúly állításától ez a szerkezet – a videótörténelemben először – teljesen megkíméli használatát. Ezt is megértjük, nem kis eredmény! Egyetlen gombnyomásra indulhat a felvétel, 30 percig egyfolytában. A kép minősége egészen kiváló, az amerikai modell mért jel-zaj viszonya a szinjelre 45 dB, a világosságátlal 40 dB. Igen jó a felbontás: 250 sort mérték. Színjeláthallás nem volt mérhető. Az a megvilágítás, amelyenél még

képet ad a készülék, 9,7 lux. Az optikai keresőben három indikatófény jelzi a különféle fontos állapotokat: a sárga a készenléti állapotot, a zöld a felvételt, illetve a szalag végének közeledését, a piros pedig azt, hogy az akku kimerülően van. A készülék automatikusan kikapcsol, ha öt percnél tovább hagyjuk a készenléti üzemmódban. Fogyasztása egyébként 5,5 W. Az akku a fogantyúban található. Külső tápfeszültség-csatlakozója is van. A készüléken nincs audio és video ki- és bemeneti lehetőség – ez a gép csak felvételre szolgál. Felvételtörő ügyünk kell arra, hogy a keresőben valamivel kevesebb látszik, mint ami a szalagra kerül. Ez tipikusan amatőr megoldás („semmi nem maradjon le”), s minimális operatőri gyakorlat meggözz bennünket arról, hogy ennek az ellenkezője sokkal kedvezőbb. Ezen esetleg beállításal lehet változtatni.

A JVC továbbfejlesztette ezt a modellt és GR-C11 néven egy olyan változatot hozott ki, amely az alapvető jellemzők megváltozása mellett hámszoros átfogású vario-objektívval van felszerelve. Ennek fényereje valamivel gyengébb: 1,7 és ezért kb. 12 lux minimális megvilágítás szükséges. A készüléket autofókusz-áramkörrel is ellátják. Az optikai kereső össze van kötve a varióval, így abban ugyanazt látjuk, mint ami a szalagra kerül. A gép 19 dekagrammal nehezebb, mint az alaptípus, a GR-C9.

Meg kell emlékezni az amerikai változatról is, mert bizonyos dolgokban eltér az európai modellektől. A Zenith márkanév

Lézeres kép

VM6150

alatt forgalmazott készülék típusjele VM 6150 és a normál sebességen kívül EP (háromszoros játékidő) is található rajta, ami azt jelenti, hogy az eredendően 20 perces kazettára 60 perces felvételt is tud készíteni. Az EP (Extended Play) mód jellemzői alig valamivel maradnak alatta a normál módban mérteknek a már említett okok miatt: a elbontás 250 sor helyett itt „csak” 230 sor. Azonban ez is olyan szám, amellyel leginkább csúcskészülékeknek találkoztunk csak. Nagyon közeli beállításoknál vigyázni kell, mert az optikai kereső nem egytengelyű az objektívvél és ezért paralaxishiba lép fel: nem azt látja a CCD, amit a kereső mutat. Amikor a készüléket kikapcsoljuk, egy mechanikus takarás automatikusan megvédi az objektívet a mechanikai sérülések és az elpiszkolódás ellen.

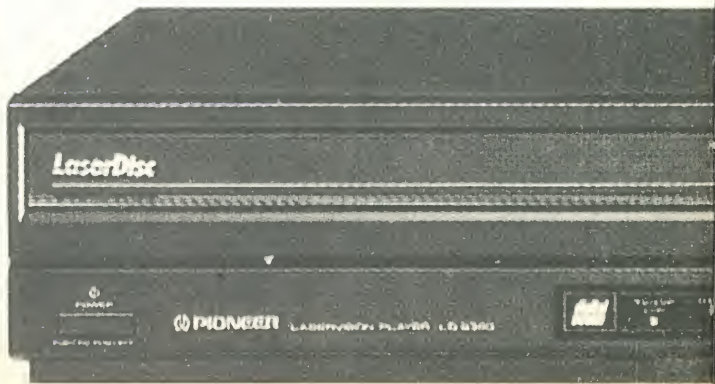
Ezt a készüléktípust a nyolc milliméteres video igen sikeres előretörésének megállítására dobálták be. Kérdéses, hogyan teljesíti ezt a feladatát. Mindenesetre esélye van, mert igen olcsón kinnálják. Lehet, hogy ugyanúgy elterjednek majd, mint a zsebszámítógépek? Használatát egyébként a következő tartozékok könnyítik meg: hálózati adapter, amely egyben akkutöltő is, akku, egy adapterkazetta, vallszj és egy VHS-C kazetta – ezek benne vannak a készülék árában. Külön vásárolható hozzá nagyobb teljesítményű akku, tápkábel és akkutöltő, amelyek a gépkocsi-akkumulátorhoz csatlakoztathatók, és végül egy hordtáska.

Ezen a lapokon eddig viszonylag kevés szó esett képlemezjátszóról. Ennek az oka, hogy a képlemezjátszók nálunk sokkal kevesebb van, mint a képmagnókból. Ahogy nyugatról kelet felé haladunk, egyre kevesebb ilyen berendezéssel találkozunk. Mivel az Egyesült Államokban van belőlük a legtöbb, vegyünk szemügyre egy ilyen készüléket közelebbről. Annál is inkább érdemes ezt megtennünk, mivel számos dologban különböznek az általunk megszokott képmagnóktól.

A két legfontosabb különbség talán az, hogy a jelenlegi kommersz képlemezjátszók nem tudnak felvenni, csak visszajátszára alkalmasak, viszont a képmínőségük jobb, mint a képmagnófelvételeké. Ennek oka részben az, hogy a képlemezek közt nincsenek másolatok: mindegyik kiváló minőségű, eredeti gyári felvétel, amely ellenőrzött körülmények között, nagy szériában készül kifogástalan stúdiófelvételtől. Ilyen kiváló felvételek visszajátszásához azonban érdemes egy kicsit a lejátszó elektronikai áramköröket is „felpiszkálni”. Itt álljunk meg egy percre! A mágnesszalagos jelrögzítési eljárás a jelenlegi tömeggyártási technológia mellett maximálisan ki-

használja lehetőségeit. Lényegesen jobb képmínőséget csak valamelyik alapvető rendszerjellemző – a fejrés szélessége, a szalag szemszövetének finomsága vagy a szalagsebesség – megváltoztatásával lehetne elérni. Ezzel azonban megszűnne vagy legalábbis romlana a kompatibilitás: az új rendszerű, jobb felvételt a régebbi képmagnónak csak rosszabb minőségben vagy egyáltalán nem lehetne lejátszani.

A képlemez rögzítése és lejátszása azonban nem az elektromágneses elvet követi, hanem a lézertechnikát használja. A képlemezen spirális elrendezésben mikroszkopikus módosulásokat hoznak létre, amelyek a rájuk vetődő lézersugarat megváltoztatják. Ezt a megváltozást érzékelik és feldolgozzák az elektronikus áramkörök és így kapjuk vissza a képet és a kísérő hangot. Minden információtárolás leglényegesebb pontja az információsűrűség a hordozón és annak elérése, átalakítása az ember számára közvetlenül érzékelhető jelekké. A lézertechnikának ebben – szemben az elektromágneses képrögzítéssel – nagy tartalékai vannak, tehát nem túl nehéz egy sokkal jobb minőségű képrögzítést, illetve visszajátszást

lemezjátszó

megvalósítani. Hogy mit hoz még a képlemezjátszó, nem tudhatjuk, de valósínűleg nagy jövő vár rá. Különösen akkor, ha sikerül az otthoni felvétel lehetőségét is kidolgozni. A Panasonic cég egyszer már piacra dobott egy olyan képlemezjátszót, amely felvételre is alkalmas volt, de nem garantálták a felvétel élettartamát és a felvételt nem lehetett leolvasni. Mellesleg egy lemez ára 250 dollár (!) volt. Úgy tűnik tehát, hogy a képmagnószalaghoz hasonlóan törölhető és újrafelhasználható képlemezt még nem találták fel. Pedig óriási mértékben növelné a képlemezjátszók használhatóságát.

Itt kell említeni a képlemezjátszóknak azt a sajátosságát, hogy félkép-pontoságú automatikus keresésre képesek és ha a lemezen állóképekkel tárolunk, elképesztő mennyiségű információt raktározhatunk igen könnyen elérhető formában. Gondoljunk csak arra, hogy képi információ-tároló rendszerekben (pl. könyvtári katalógus, raktárkészlet, képtári katalógus stb.) – ahol a gyakori és gyors vizsgakeresés alapkövetelmény – mekkora haszonnal lehetne alkalmazni!

De térjünk vissza a jelenhez! Az USA-ban kapható képle-

mezjátszók közül talán a legjobb a Pioneer LD-838D típus. (Az olvasó felteheti a kérdést, hogy miért foglalkozunk egy NTSC normás készülékkel. Talán azért, hogy bemutassuk, mire képes egy korszerű képlemezjátszó. PAL-normás verziója ugyanis bármikor nálunk is megjelenhet, és ára várhatóan egy képmagnó ára körül lesz.)

Az első szembeutó tulajdonság a hosszúság, lapos forma. Ettől a képlemezjátszók esetében nem is nagyon lehet eltérni a lemez mérete miatt. Ami újdonság: az Eject gomb megnyomására a fiók, ahova a lemezt be kell tenni, nemcsak résnyire, hanem teljesen kinyílik és ezt a távvezérlővel is irányíthatjuk. A készülék tökéletes állóképet ad – ez a képlemezjátszók egy további előnye –, még-hozzá korlátlan ideig, mivel a lézerez visszajelzés nem károsítja a visszajelzőt – s ez egy újabb jópont. Ugyanis nincs szalagpálya, nincs mechanika súrlódás a hordozó és a letapogató közt. A lézersugár pásztázási nyomvonala igen gyorsan változtatható, ezért tetszőleges műsorrészlet másodpercnél rövidebb idő alatt elérhető. Gyorscsévézés előre és hátra igen nagy sebességgel lehetséges. Egy lemez lejátszása tíz lépésig progra-

moztható, vagyis a lemezről tetszőlegesen sorrendben tíz különféle részlet automatikusan lejátszható. A lemezen levő műsorok automatikusan megkereshetők (tíz lépésig), feltéve, hogy az egyes számok kódjai rajta vannak a lemezen.

A távvezérlő nemcsak duplikálja a képlemezjátszó funkcióit, hanem az említett programozást is el lehet végezni a segítségével. Az egyes gombok használata meglehetősen egyszerű, mivel a képernyőn kiíró szöveg segíti az eligazodást. A távvezérlőn sokkal több funkció található, mint magán a képlemezjátszón, ahol csak az alapfunkciókat lehet vezérelni. Minden programozógomb, a hang lejátszási mód (analog/digitális) és a speciális funkciók a távvezérlőn találhatók. Ezekkel a lejátszási sebesség a három másodpercenkénti egy félképtől a háromszoros sebességig változtatható.

Különösen vonzóvá teszi ezt a képlemezjátszót az, hogy kiváló a képminősége. Labora-

tóriumi mérések szerint az elektronikus áramkörök átvitele még hat meghaznézli is kifogástalan. (Tudjuk, hogy a legkiválóbb VHS képmagnó átvitele sem terjed túl a három meghaznézti frekvencián!) Meglepő, hogy az átvitel egyformán kiváló a videocsatornán s az RF-kimeneten egyaránt. A kép jel-zaj viszonya igen nagy, 43 dB. Ez nem valamit ennyire különbség a VHS csúcskészülékekkel összehasonlítva, de ha hozzávesszük a hat meghaznézti átvitelt, a két tényező bámolatlan jó, kontúros, tiszta, részletűs képet eredményez. Ezeket a szubjektív jelzőket a mérőjelekkel végzett mérések teljes mértékben alátámasztják. Felmerül annak veszélye, hogy e készülék kiváló teljesítményét monitorunk középserűsége miatt nem tudja kihasználni. Bizony, sok forgalomban levő monitor alapvető bajokban szenved (például a szinkron bizonytalansága).

Egyedülálló az LD-838D képlemezjátszó hangminősége. Az analóg, szokványos hangcsatorna mellett digitális hangjelek visszaadására is alkalmas. Az analóg hang minősége is figyelemre méltó. Egy CX rendszerű zajcsökkentő áramkör segítségével 80 dB körüli jel-zaj viszony érhető el, ami szinte azonos a hi-fi képmagnók hasonló adatával. A digitális csatorna jel-zaj viszony 100 dB körüli – ez megfelel a CD lemezjátszók minőségének. A hangátvitel másik fő jellemzője a torzítás, melynek értéke az analóg csatornánál 0,1 százalékos, a digitális átviteli láncban az egyszázad százalékot sem éri el. Némelyik műsorok képlemezt ellátják egy második hangcsatornával is, ahol a lemezen található anyaghoz kapcsolódó riport vagy kísérő hanganyag található.

A készülék áramfelvétele 40 W, méretei 80 × 420 × 390 mm, súlya kb. 10 kg. Ára az USA-ban 550 dollár, ami az NSZK-ban mintegy 1500 márkának felel meg.

CROMEMCO SYSTEM THREE RENDSZER

- Egyedi grafikák (business graphic),
- Videoproduktok utómunkálatai (egyedi trükkök, in-
zertek, írócmek),
- Rajzolás, kifestés,
- Szímanimáció
- Térbeli, árnyalt megjelenítésű geometriai modellek készítése,
- Háromdimenziós modellek térbeli mozgatása, programozott animációja,
- Tv-kamerán keresztül felvett képek manipulációja (retusálása, montírozása,
álszínezése),
- Feliratok készítése.

Gépidőbérlet
vagy
bérmunka
CROMEMCO
System Three
duálprocesszoros
grafikus
rendszerünkön.

WIANCO

s t u d i o

**FILM VIDEO
KISVÁLLALAT**
1121 Budapest, Konkoly Thege út 19/c.
Telefon: 695-140, 695-449
Telex: 22-4244 klsz h

Videoberendezések javítása,
áthangolása, színes televíziók
áthangolása, valamint Hi-Fi
berendezések áthangolása és
javítása.

VIII., József krt. 38.
Tel.: 141-216.

Hazai és külföldi garanciális és
készpénzes fekete-fehér és színes
televíziók javítása,
videomagnetofonok áthangolása.

XV., Frankovics M. u. 57-63.
Tel.: 635-225
Nyugati készülékek szervize:
Video- és Hi-Fi berendezések
javítása, áthangolása.
VI., Lenin krt. 94.
Tel.: 311-129

Szervizeink
CSÜTÖRTÖKÖN 20 ÓRÁIG
tartanak nyitva.

**Semmi kétség!
A Rávisz
a segítség!**

RÁVISZ

SZOLGÁLTATÓ
KISSZÖVETKEZET

AZ **ECHO** ELEKTRON SZAKÜZLETBEN

ECHO

ELEKTRON SZAKÜZLET

1065 Budapest VI.,
Bajcsy-Zsilinszky út 19/a.

Nyitvatartás:

Hétfő, kedd, szerda, péntek: 9–17 óráig
csütörtök: 9–19 óráig
szombat: 9–13 óráig

Telefon: 117-698, 325-567

SZOMBATON IS VÁSÁROLHAT!

Híradástechnikai készülékek:

televíziók, rádiók, lemezjátszók, magnetofonok

Elektroakusztikai kiegészítő cikkek:

tv-állvány, hangfalak, video- és audio átváltókábelek magnetofon- és videokazetták

Tér- és teremhangosításra alkalmas:

erősítők, hangfalak, hangoszlopok, mikrofonok, valamint

Háztartási készülékek:

mosógépek, hűtőszekrények, forróvíz-tárolók, villanytűzhelyek, porszívók, grillsütők, hajszárítók, hajszütővasak, egyglapos villanyfőzők

gazdag választékát kínáljuk!

TESZT

Gazdálkodj okosan – videóval

bekapcsolódik és amíg a kazettát ki nem veszik, addig a display mezőben egy pirosan világító jelzés közli velünk, hogy a készülékben kazetta van. Az előlap alján található lemez lehajtása után hozzáférhetőkké válnak a magnófunkció- és programgombok.

Magnófunkció-gombok: gyorspörgetés vissza, lejtésszáz, gyorspörgetés előre, pillanat állj, képlejtetés, stop, felvétel. Ezek mindenki számára ismeretek, talán egyedül a képlejtetés gombjáról kell megjegyezni, hogy – pillanat állj gomb benyomása után – nyomogatásával képenként, állandó benyomásával 1/10-szeres sebességre csökkentve látható a felvétel. Az állókép jó minőségű, a lassítás azonban a kép szaggatott léptetése miatt úgyszólván élvezhetetlen. A pillanat állj gomb egy szeri benyomása hozzátétőleg 5 perc időtartamig biztosítja a kép kimerévtetését. Ez idő letele után a készülék a szalag és a magnófejek kímélése érdekében automatikusan lejtésszáz üzemmódra vált.

A lejtésszáz, a pillanat, állj és a felvétel állapotot zöld, sárga, illetve piros szín kigyulladásával jelzi a készülék a display mellett.

Programozás. A programozógomboknak a sorrendiséget ésszerűen követő elhelyezése-

**Nem véletlen,
hogy TESZT-rovatunk
második oldalán fotónkon
a képmagnó
videokazetta helyett
ezúttal pénzt ad vissza:
az újdonsült Toshiba,
a „magyar” és a japán
Panasonic képességeinek
és árainak összevetése
nem csekély
megtakarításra ösztönöz.
Tesztünket
Tóth Endre, a MEEI mérnöke
készítette.**

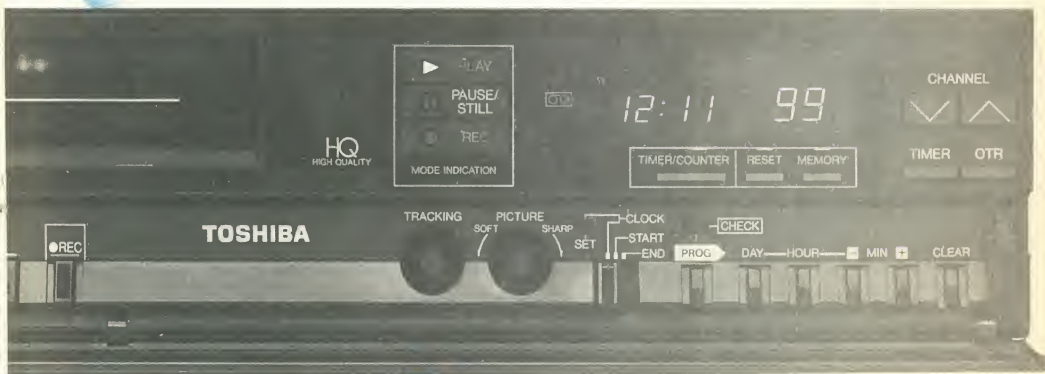
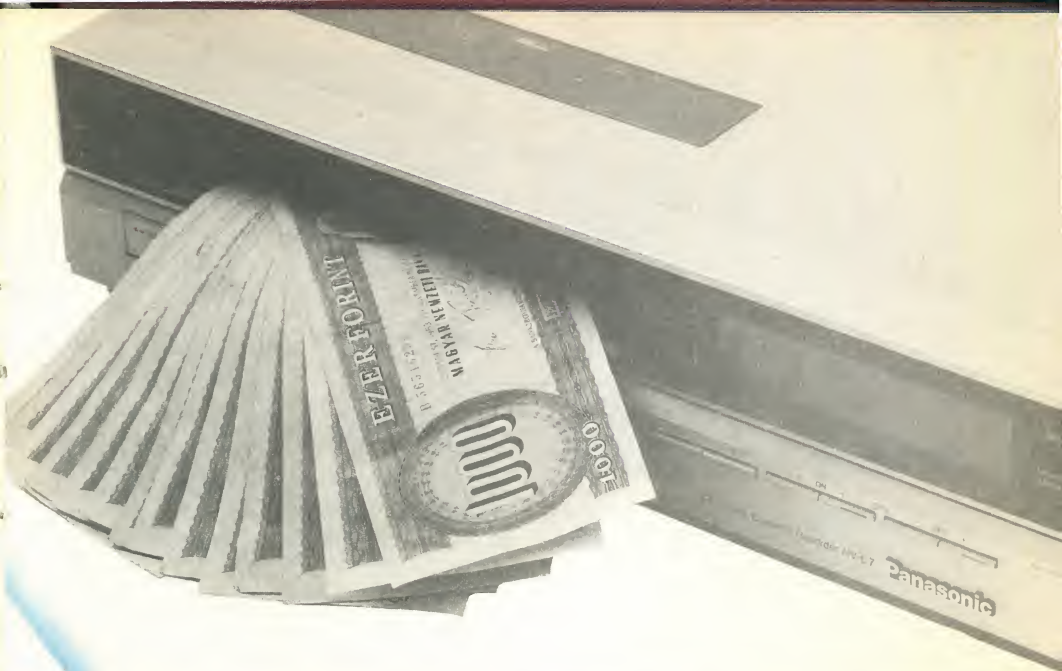
A most bemutatandó TOSHIBA V 83 CZ, ORION-PANASONIC NV 430 EE és PANASONIC NV G7E videomagnók szolgáltatásait és minőségi paramétereiket tekintve az úgynevezett középosztályba tartoznak. Ebben az osztályban még jellemző a 2 forgófej (jellemző, de akad példa 3 sőt, 4 fejes készülékre is) és ebből adódóan a gyengébb minőségű állókép, illetve lassítás. Természetesen mindhárom gép VHS rendszerű.

TOSHIBA V 83 CZ

Kezdjük az „új fiú”-val! Az időzjelbe tett kifejezést az indokolja, hogy hazánkban hivatalosan most jelenik meg először videomagnóval a TOSHIBA cég. Magánúton természetesen már jó néhány készülék jutott be az országhatáron belülré.

A videomagnó frontöltésű, ami nem újdonság, hiszen a készülékek döntő többsége már így készül. Érdekesége, hogy a készn-lélt állapotú magnóba helyezve a kazettát, a készülék önműködően

vel könnyen érthetővé tették ezt a más magnóknál bizony bonyolultnak tűnő műveletet. 14 napra előre, 4 programot napi, illetve heti bontásban lehet programozni. Az OTR gomb segítségével azonnali felvételre van lehetőség 24 órán belül 240 perces időintervallumban. A display (kijelző) szolgál a programok és csatornaszám kiírásán kívül a kvarcjelzésű óra, illetve a négyjegyű számláló megjelenítésére. A hálózati feszültség pillanatnyi kimaradását az óra kétőspontja villogva jelzi.

Sajnos már néhány másodperces hálózatkimaradás is elég ahhoz, hogy a készülék „elfelejtse” a betáplált programot és az óra is késni kezdjen. Javára írjuk, hogy ilyenkor az óra számjegyei is villognak, jelezve, hogy új be-

állítás szükséges. Persze ez a villogás a felvett műsorra kíváncsi tulajdonost nem vigasztalja.

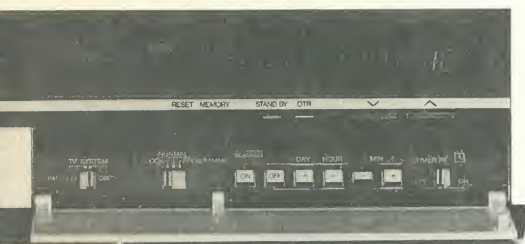
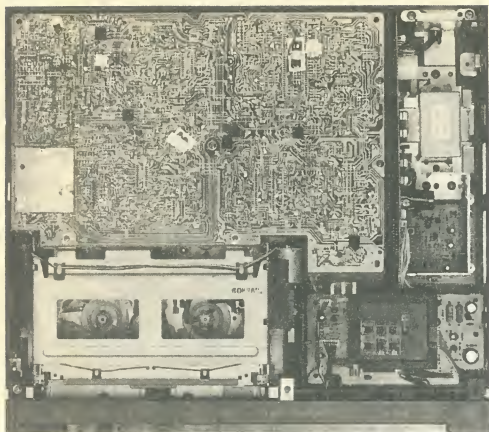
Hangolás. A magnó feszültség-szintézeres hangolóegységgel rendelkezik. Beállítása a szabályzógombok melletti jelzések eredményeképpen könnyűnek mondható. Vételi sávja a VHF OIRT 1-12, a kábelcsatornák és az UHF 21-69. csatornák vételét teszi lehetővé. Alkalmos a SECAM és PAL színrendszerben kiadott adások vételére és rögzítésére.

Nagyfrekvenciás érzékenysége megfelelő. Szín- és hangnormaváltása automatikus. Alapsávi videojelek és hangjelek fogadására, illetveadására RCA csatlakozók szolgálnak. Kép- és hangvisszaadási jelzai viszonyra, sorbontása átlagosnak te-

kinthető. A tv-készülék pontos behangolásához tesztábrát alkalmazhatunk. Az infrafényű távszabályozó szolgáltatása: magnófunkciók, programváltó, videomagnó ki-be kapcsoló (két R6 típusú ceruzaelemmel működik). 35 ezer forintos árát figyelembe véve, spórolós új fiunk, a TOSHIBA V 83 CZ „jó” rendűre vizsgálódt.

ORION-PANASONIC NV 430 EE
Igen! Ez az ORION elnevezés már magyar eredetű. Az ORION és a PANASONIC cég kooperációjának eredményeképpen a ja-

pán gyártótól szállított fő szerelvényeket az ORION-ban állítják össze.

Már előljáróban le kell szögezni: a PANASONIC cégnek ez a típus nem a legkorszerűbb készüléke, mint azt majd a későbbiekben látni fogjuk.

Minden videomagnó élettartamát és megbízhatóságát nagymértékben befolyásolja a mechanika. Általában a kommersz magnók alaplemeze (amelyre a fejszerelvényeket, a szalagvezető és befűző mechanizmust szerelik) préselt vagy hajlított technológiával fémlemezről készül. Ez idővel vetemedhet, deformálódhat. Nem kell különösebb képződő annak felismeréséhez, hogy ez mit jelenthet egy olyan kényes szerkezetben,

ahol a tized-, sőt századmilliméteres pontosság alapkövetelmény. Nos a PANASONIC videomagnóinak alaplemezeit öntött alumínium technológiával készíti. Ez a technológia hosszú időre szavatolva a mechanika stabilitását, kiküszöbölve a fent említett problémát.

A készülék frontöltésű. A magnó tetején átlátszó műanyaglapon keresztül mód nyílik arra, hogy ne csak a számláló állásából következtessünk a kazettában levő lejátszott szalag mennyiségére.

A magnó előlapján baloldalt, a kazettabetűtől nyílás alatt helyezték el a magnófunkciógombokat. Bármely kezelőgomb benyomását követően a kiválasztott funkció a kijelzőn megjelenik, így azonnal megállapítható, hogy a képmagnó milyen üzemmódban van.

Az előlap jobb oldalán felül helyezkedik el a kijelző, amely digitális kvarcvezérlésű órá,

4 számjegyű számlálót és programjelzőt is tartalmaz. Ha kijelző alatti fedőlemez lehajtuk, láthatóvá válnak a programozógombok.

Programozása nem olyan áttekinthető, mint a TOSHIBA-é, de a kezelési útmutató részletesen elmagyarázza a teendőket. A magnón 1 programot lehet 14 napra előre, vagy pedig minden nap azonos időben való ismételt felvételre állítani. Az OTR gomb segítségével azonnali felvételre van lehetőség 2 órán belüli késleltetéssel 2 másodperces időintervallumban. Az, hogy a készülék csak 1 programot képes megjegyezni, sajnos elég hátrány, hiszen még a magyar televízióban is könnyen előfordulhat, hogy 2 hét alatt több érdekes adást szeretnénk rögzíteni. Ezt a tényt tehát mindenképp hátránynak kell elkönyvelnünk az előző készülékhez képest.

Állóképe gyengébb, mint az előző TOSHIBA készüléké, a lassított üzemmód minőségére pedig az ott leírtak vonatkoznak.

Hangolás és felvétel. Bár maga a hangolás egyszerű, néhány dologra mégis fel kell hívni a figyelmet. Talán az a legfontosabb, hogy – mivel a hangnormaváltás (OIRT vagy CCIR) a programgombok mellett elhelyezett kapcsolóval történik – a normaváltó gomb az adásnak megfelelő állásban legyen. Ennek elmulasztása esetén a felvett műsor lejátszásakor csak sístérgést vagy

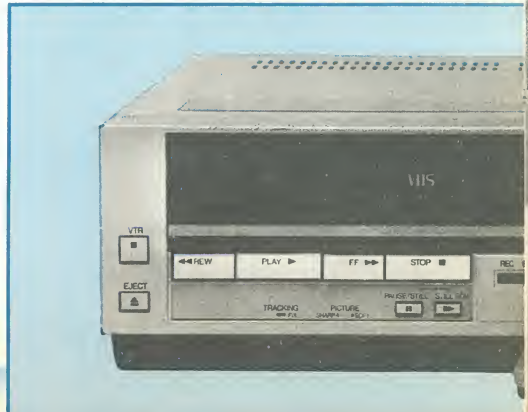
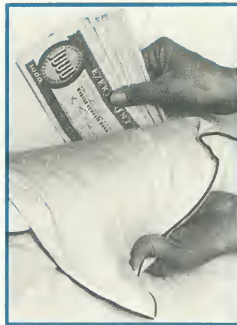
igen torz, élvezhetetlen hangot hallunk.

A másik probléma az, hogy ha a készülék video- vagy audiobemenetén csatlakozókábel van, akkor a magnó csak alapsávi (video, audio) jeleket hajlandó fogadni, tehát nagyfrekvenciás tv-jel vételkor a video- és audiobemenetekről minden csatlakozást meg kell szüntetni.

Vételi sávja a VHF OIRT 1–12. és UHF 21–69. csatornák vételét teszi lehetővé, a SECAM és PAL színrendszerekben kódolt adások vételére és rögzítésére egyaránt alkalmas. Nagyfrekvenciás és érzékenysége megfelelő. Nagy térerősségű vételkor az esetleg bekövetkező zavarok kiküszöbölésére 10 dB-es bemeneti osztót alkalmaztak. Az osztó kapcsolja a készülék hátlapján található.

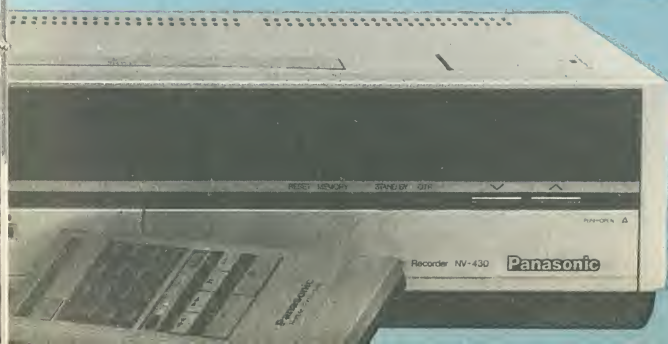
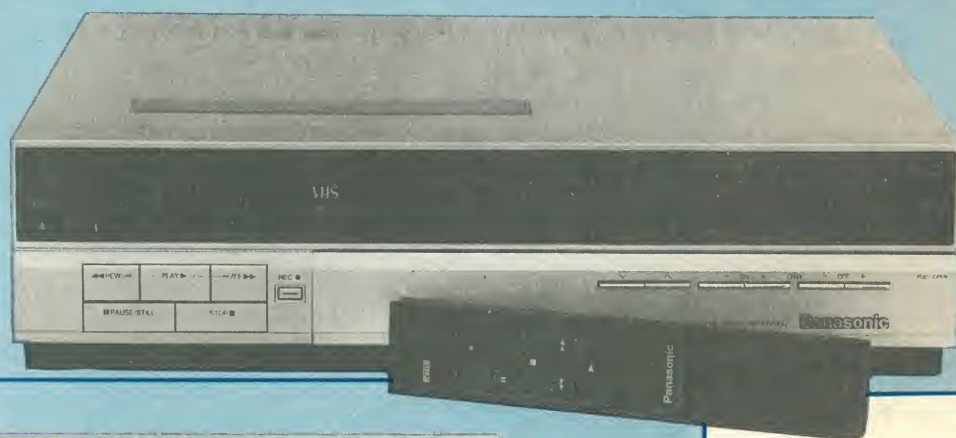
Kép- és hangvisszaadási jel/zaj viszonya átlagos. Sorfelbontása az eddig ismertettett magnók között a legnagyobb, vagyis a legélesebb képet „produkálja”, ami – képmagnókról lévén szó – a legfontosabb szempontok egyike. Az infrafényű távszabályzó szolgáltatásai: magnófunkciók, programváltó nyomógombok, videomagnó ki-be kapcsoló (2 db R3 típusú elemmel működik). Mivel ez az elemtípus hazánkban még nem terjedt el kellő mértékben, beszerzésük nehézkes.

Az ORION-PANASONIC NV 430 EE műszaki paramétereit tekintve jó készüléknek minősíthető.

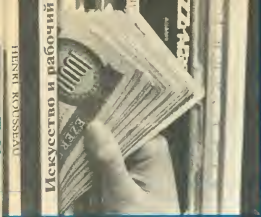
Műszaki adatok és mérési eredmények

	TOSHIBA V 83 CZ		ORION-PANASONIC NV 430 E		PANASONIC NV G 7 EE	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet	VHF OIRT 1-12 CCIR 2-12 UHF OIRT/CCIR 21-69	45-300 MHz 431,5-867,5 MHz	VHF OIRT 1-12 CCIR 2-12 UHF OIRT/CCIR 21-69	45,5-232,5 MHz 452-902 MHz	VHF OIRT 1-12 CCIR 2-12 UHF OIRT/CCIR 21-69	45,6-305 MHz 440-894 MHz
RF érzékenység 20 dB jel/zaj viszonyra vonatkoztatva	-	130-145 µV	-	130-140 µ	-	140-240 µV
RF kimenet	UHF 31-39 csatorna között beállítható	538-622,5 MHz	UHF 32-40 csatorna között beállítható	544-627 MHz	UHF 32-40 csatorna között beállítható	546-634 MHz
RF kimeneti szint	-	2,05 mV	3-6 mV	2 mV	3-6 mV	2 mV
RF bemeneti impedancia	75 ohm	89,5-123,4 ohm	75 ohm	75,9-98,1 ohm	75 ohm	85,5-152,7 ohm
RF kimeneti impedancia	75 ohm	101,4 ohm	75 ohm	100,6 ohm	75 ohm	91 ohm
Video bemeneti impedancia	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm	75 ohm
Video kimeneti szint	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}	1 V _{cs-cs}
Hang bemeneti impedancia	50 kohm	47 kohm	50 kohm	46 kohm	50 kohm	50 kohm
Hang bemeneti szint	316 mV	316-1000 mV	> 316 mV	316-12 500 mV	> 316 mV	316-10 000 mV
Hang kimeneti impedancia	5 kohm	2,7 kohm	< 1 kohm	600 ohm	< 1 kohm	730 ohm
Hang kimeneti szint	400 mV	470 mV	360 mV	0,4-0,46 V	360 mV	0,45-0,49 V
Video jel/zaj viszony	43 dB	42 dB	-	43 dB	-	43 dB
Hang jel/zaj viszony	40 dB	43 dB	-	40 dB	-	46,5 dB
Sorbontás:	240 sor	240 sor	-	270 sor	-	280 sor
Hangfrekvenciás átviteli sáv	80-8000 Hz	55-11 500 Hz	-	35-12 000 Hz	80-10 000 Hz	40-12 500 Hz

Azonban egyes szolgáltatásai-
ban (programozhatóság, kézi
hangnormaváltás) mutakozó hi-
ányosságok, illetve korszerűt-
lenségek, valamint szerintünk
magas, 54 900 forintos ára miatt
osztályzatát közepesnek ítéljük.

PANASONIC NV G7 EE
A PANASONIC cég új, közepes-
tálybeli videomagnó-családjá-
nak legelső tagja. (Ezt követték
a 10, 12, 14-es típusok, majd a
nyugati videolapok tesztjeiben a
mai napig első helyen álló
21-es.)

	TOSHIBA V 83 CZ	ORION-PANASONIC NV 430 E	PANASONIC NV G 7 EE
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK			
Hálózati feszültség Teljesítményfelvétel Méret Tömeg	220V/50Hz 30/10W 430 × 95 × 375 mm 7,8 kg	220V/50Hz 28/8W 430 × 99 × 373 mm 7,2 kg	220V/50Hz 30/8W 380 × 99 × 346,5 mm 6,7 kg
SZOLGÁLTATÁSOK			
Játékidő		240 perc E-240-es kazettával 5,5 perc	5,5 perc
Áttekeréselő idő	5 perc	E-280-as kazettával 5-szörös 5-szörös	5-szörös 5-szörös
Gyorskeresés előre hátra	7-szeres 7-szeres 1/10-szeres	5-szörös 5-szörös 1/6-szörös	5-szörös 5-szörös -
Lasallás Gyorsítás			
Állókép	X	X	X
Képről képre léptetés	X	X	X
Képbévágás			
Utóhangolás			
Azonnali felvétel	X	X	X
PROGRAMOZHATÓSÁG			
Óra kvarc vezérlés	X	X	X
Napló programok száma	4	1	4
Programozható napok száma	14	14	14
Naponta ismételhető program	X	X	X
Hetente ismételhető program	X	X	X
Programban csatornaváltás	X	X	X
AUTOMATIKÁK			
Adókeresés	X	X	X
Memóriastop	X	X	X
Szalagállás-stop	X	X	X
Film vége stop	X	X	X
Visszatekerés	X	X	X
Ismétlés	X	X	X
Színnormaváltás	X	X	X
Hangnormaváltás			
Hátralevő szalagidő percekben Intervallumokban			
KÜLÖNLEGESSÉGEK			
Sztereo hang			
Zajcsökkentő			
Hi-Fi sztereo hang			
Biztosított hálózatkimaradás esetére			X
Hozzájárulás-letiltás			
Távvezérlő, kábeles			
Infra	X	X	X
Távírányítható magnófunkciók + csatornaváltás	X	X	X
+ hangolás	X	X	X
CSATLAKOZÓK			
Antenna be	DIN aljzat	DIN aljzat	DIN aljzat
kl	DIN dugó	DIN dugó	DIN dugó
Video be	RCA	RCA	BNC
kl	RCA	BNC	BNC
Hang be	RCA	RCA	RCA
kl	RCA	RCA	RCA
Mikrofon			
Euro-Scart			
Kamera			
Kamerastop			

COOPINVEST
VIDEOCOOP
STÚDIÓ

A videokazetták megvásárolhatók az
OFOTÉRT
boltjaiban és a
COOPINVEST Video Stúdiójában
Bp. XI., Otthon u. 35. Tel.: 451-517, 451-533

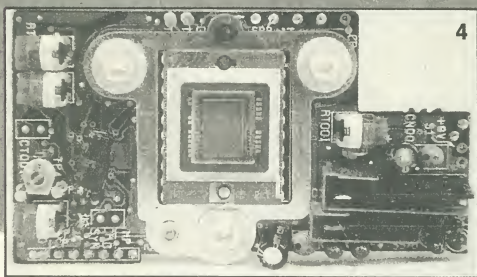
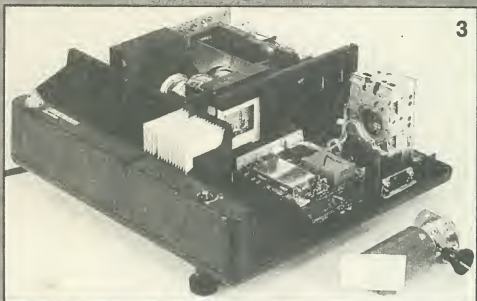
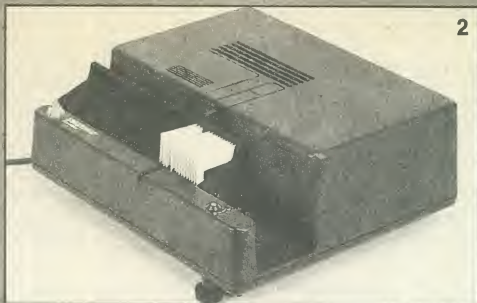
Az ismert név a „Kinder-mann” márka a fotószak-mában és hobbi-sok között a diavetítőről, laborfelsze-relési eszközökről és az egyéb fototechnikai beren-dezésekről. Ez a cég vállal-kozott elsőnek arra, hogy a diá-kat közvetlenül a tv képernyőjén megjelenítő berendezést szer-kesszen, amely természetesen egyben azt is jelenti, hogy felvé-teleinket videór. is rögzíthetjük.

Szokatlanul fest ez a diavetítő, amely tulajdonképpen nem is az. A vetítő objektívét haszaltalan keresnénk, mert nincs, ellenben a készülék hátoldalán egy AV, vagyis videocsatlakozót találha-tunk (1. kép). A diátár fogadásá-ra szolgáló slinrendszer és az automata adagoló itt is megta-lálható (2. kép).

A készülék burkolatának eltá-vollítása után láthatóvá válik a vetítőlámpa (lényegesen kisebb teljesítményű, mint a hagyomá-nyos gépeknél), egy kis méretű optikai rendszer és egy zsúfolt panelon a diavideo tulajdonkép-peni titka: egy MOS CCD félve-zető alapú képfelbontó eszköz, amely tulajdonképpen egy ki-sebb bélyegnek megfelelő nagy-ságú. Természetesen ennek al-kalmazása két évvel ezelőtt, a videodiavetítő megjelenésekor, hatalmas szenzáció volt, ma már azonban igen sok kamera is képfelvétő cső helyett ezzel a félvezető elemmel üzemel (3-4. kép).

A diavideo előnye, hogy a képletapogatás felbontókép-esége igen jó, kb. 300 sor, mivel a képfelbontó félvezető a kép-letapogatására 384 × 577 dar-ba-parányi fotodiódát használ fel.

Gyenge megvilágításnál ké-szített diák esetében is szinte

természetes a színvisszaadás. Nincs utánhúzás, beégés akkor sem, ha diát hosszabb ideig mu-tatják. A diavideo bekapcsolás után azonnal üzemképes, mert nincs szükség a képfelvétő cső felfűtése.

A készülék kisméretű, mert amíg a hagyományos diavetítők-nél a vetítőlámpa, a gyújtólencse, a dia és az objektív egy optikai tengelyben kell hogy elhelyez-kedjen, itt egy tükör segítségével az optikai tengelyt meg lehet törni és ezáltal a készülék mé-reit csökkenteni.

A készülék kizárólag AV fogá-dásra alkalmas tévékhez és ter-mészetes videomagnókhoz le-het csatlakoztatni. Nagyfrekvenciás kimenettel nem rendelkezik (mint például a videomagnók), s bár az úgynevezett kamera-adapter segítségével ez a problé-ma áthidalható lenne, azon-ban ez magas ára miatt nemigen javasolható.

Üzembe helyezésnél a diákat a szokásos módon a megfelelő sorrendben a tábla kell készíte-ni és ezek után a vetítés folya-mán, azonosan a normál diave-títőkkel, a képváltások már táv-szabályzó segítségével végez-hetők el.

A készülék két képkorrekciós lehetőséggel rendelkezik, ezek a következők: a Dimmer-Regler és a Weißabgleichsregler. Ezek a nyelvtörő elnevezések ne ré-mítsek meg senkit, mert a mű-ködésük korántsem olyan kom-plikált, mint a nevük.

A Dimmer-Regler segítségével lehetősgünk van arra, hogy a nézett diák megvilágítását változtassuk, tehát világosabbra vagy sötétebbre állíthassuk. A Weißabgleichsregler nem egyéb, mint a kameráknál jól is-mert féhéregyensúly-szabályo-zó. Feladata a színvisszaadás változtatása oly módon, hogy például a vörös irányába eltölva melegebb képtónust, a kék irá-nyába viszont hidegebb képtó-nust érhetünk el. Ez természet-e-sen azt is lehetővé teszi, hogy kis hibás, alapelszineződéssel készült diákat bizonyos mérté-kig korrigálhatunk, javíthattunk.

Szakmailag óriási lehetősé-get rejt magá-ban az, hogy szemináriu-mok, előadá-sok alatt a helyiséget nem kell besötétíte-ni, a monitorok pedig a részt-vevők számának megfelelő-en helyezhetők el. A video-magnósok kiváló lehetősége, hogy a megfelelő sorrendben összeállított diákat átmásolha-ják a videoszalagra és így az egyszerű már átjátszott diavideo-sorozat a jövőben a videokezel-

DIA-VIDEO

1
ta egyszerű lejátszásával bármikor automatikusan levélíthető. Természetesen audiodubbing segítségével a képinformációk zenével vagy megfelelő magyarázó szöveggel is kiegészíthetők.

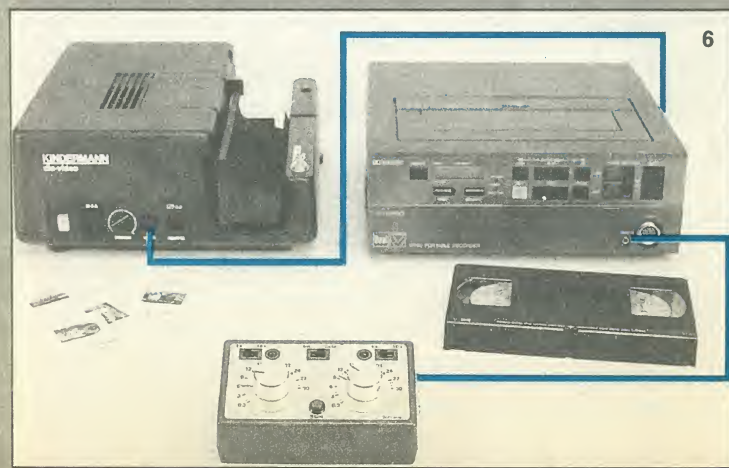
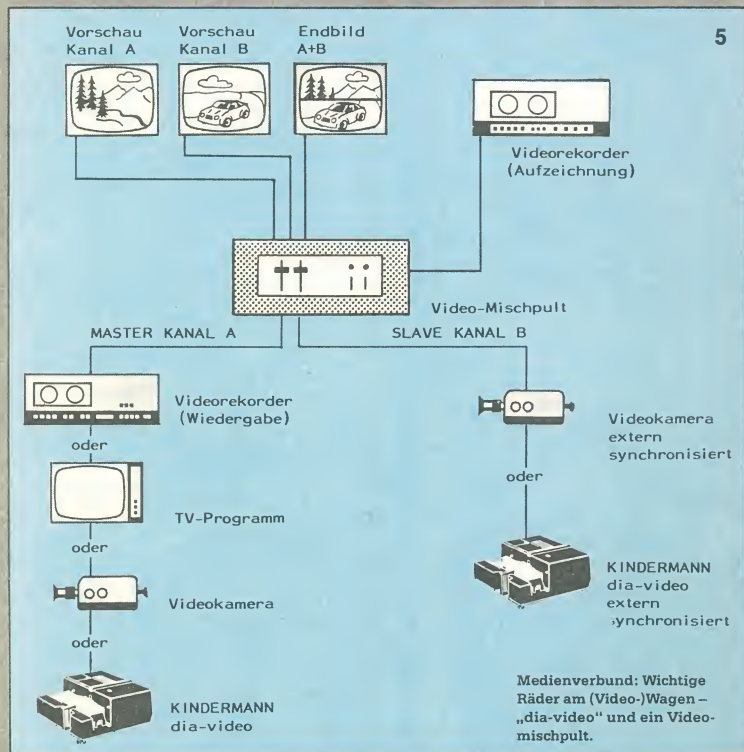
A videoszalagra történő felvétellel további előnye, hogy tetszés szerint választhatjuk meg a diák bemutatásának időhatárait és a

hagyományos diaváltásnál a csere idején megjelenő sötét fázist – amely meglehetősen zavaró – teljesen ki lehet küszöbölni oly módon, hogy a dia váltása előtt a videót „pause” üzemmódba kapcsoljuk, majd végrehajtjuk a diaváltást és utána indítjuk újra a felvételt. Így gazdaságosabb a szalagkihasználás és a két dia közötti eses képvágás jön létre, ami a szemnek is sokkal kellemesebb.

A kényelmi lehetőségeket továbbá is lehet fokozni, például automatikus diaváltó-vezérlővel, így a bemutatási idő 3-180 másodperc között változtatható. Létezik keverő berendezés is, amivel az egyes képek különböző trükkökkel válthatók át, de van mód a számítógép-kombinációkra is, amelyekkel jeleket vagy szövegeket szerkeszthetünk a képanyagba. Ezek mind iétező berendezések, csak győzzük megfizetni és beszerezni őket (5-6. kép).

Végül néhány bíráló szót is kell ejtenünk a diavideóról. Egyrészt a legegyszerűbb változatának is 3000 márká az ára. Másrészt, mivel tulajdonképpen egy diavetítőbe épített kamerával állunk szemben (amelyeknek nincs vetítő és felvő objektív-rendszerük, amelyek mindkét készülék árának jelentős részét teszik ki), ideális lenne, ha ennyi pénzért a kameraelektronika modulszerűen lenne integrálva a vetítőbe, mert akkor például reprokameraként vagy egyéb célokra is fel lehetne használni. Szükség lenne pozitív-negatív váltási lehetőségekre is – ezzel a videokamerák jelentős része ma már rendelkezik –, mert így lehetőség nyílna színes negatív filmek színű bemutására, illetve videomagnóra történő azonnali átjátszására is. Végül a magas árért elvárható lenne egy nagyfrekvenciás antennakimenet és főleg az, hogy a keverő-rendszerbe kapcsolható legyen egy külső szinkronizálási lehetőség is.

Szakolczay Lajos

Várszegi Károly operatőrt vagy egy tüt a szénakazalban körülbelül egyformán nehéz megtalálni. Amikor viszont létrejön a kapcsolat, készségesen vállálja a beszélgetést.

— Ön igen fiatalnak látszik, legfeljebb öt-hét éve járhat az árkádok körül, hogy nem tegnap kezdte a szakmát.

— Eppen huszonöt éves, 1963-ban kerültem a televízióhoz. Végigjártam a számarlértát. Segédoperatőrként dolgoztam, míg 1967-ben végre önálló feladatokat kaptam. Az biztos, hogy ezek a tanulóévek hasznosak voltak.

— Ma milyen felszereléssel dolgozik?

— Általában U-Matic vagy Betacam kézikamerával járom a világot. Az egyik jobb, a másik viszont könnyebb. Az előbbinél még nincs a kamerával együtt a felvétel, a Betacam viszont talán egy árnyalattal nagyobb minőséget ad. Egyébként mindkettő a japán Sony gyár terméke. Ezenkívül viszek magammal mindig legalább három lámpát. Többet sajnos nem tudok, mert nekem is csak két kezem van, meg sokszor idő sincs a felvételek "szünetelésére". Azt hiszem azonban, nem is az az igazán fontos, hogy a nagykönyv szerint legyen a riportalan megvilágít-

va, hanem az, hogy mit mond, és az, hogy vissza tudjam adni egyéniséget. Természetesen ügyelek arra, hogy a műszaki és esztétikai határok belül maradjak.

Szerencsére eddig még egyik kamerám sem hagyott cserben. Remélem, ezután sem fognak, mert ez már olyan begyógyult készülék, hogy nem lenne képes megzavarni őket. A videotechnika mindenestre elől könnyűségeket jelent. A húz-perces kasszettek egy mozdulattal lehet cserélni. Nem úgy, mint hajdan-

ban – nem is olyan régen! – a filmfelvételeknél. Nagy segítség a mikroport hangosítás is. Ez röviden azt jelenti, hogy a riporteren van az adó, a kamerán pedig a vevőkészülék. A hatósugara körülbelül 50 méter, de ennél nem is kell több, hiszen kézi kamerával ennél távolabbra már nehéz követni a beszélgetőket. Sajnos, a gazdagabb országok tévéselei egy lépéssel előttünk járnak, de végül is nem minden a technika.

— Hányan alkotják a forgatócsoportot?

— A riportert és én. Egyyszer az NSZK-ban voltunk és kísérőnk előzetesen érdeklődött, hogy kiknek fogadjon helyet a szállodában. Mondtam a nevünket, akkor rákérdezett, hogy ez rendben van, de hol lesznek a többiek? A technikus, a világosító és így tovább. Nehezen értette meg, hogy azok is mi vagyunk.

— Önt sokan Chruščinov Álas operatőrként ismerik. Mikor és hogyan kezdett el együtt dolgozni? S ami színterem érdekében, hogyan jött ki egymással kiegészítő helyzetekben?

— Alval – hadd mondjam így, hiszen nagyon erőteljes lenne, ha Chruščinovot emlegetnék – 1973-ban dolgoztam először együtt. Kuvába és az Arab Emírátségekbe küldtek. Megkérdezte, tudok-e angolul. Azt válaszoltam, hogy igen. Mivel eddig még magyar tévések nemigen jártak arabellé, kézembe nyomott egy csomó angol nyelvű könyvet, hogy tanulmányozzam, hová is megyünk. Csodálatos élmény volt, megszerettem az arab világot, az arabokat.

Magától értetődően a feszültségek fűzfalmozódni, és néha előfordulnak viták is. Volt idő, hogy két évig egyáltalán nem dolgoztunk együtt. Aztán egyszer Bejrútban – hol lenne erre alkalmasabb hely! – megbeszéltek a gondokat és két évüdvözés közti átváltást börtörtünk a múlt. Alval nem könnyű együtt dolgozni. Maximálisan sokakkal ellenében önmagával szemben is. Sosem feledkezett annyira bele a munkájába, hogy közben ne ügyeljen volna rám is, hiszen én a keresőben nem tudok annyit minni, és pontosítani, mint ő. Apróságok lünek, de ahol önként, ott vil mindig elől megy. Ezzel nem mindig értek egyet. Kicsit talán találok, de én kell is ahhoz, amit mi csinálunk.

— A Közel-Kelet elég régóta háborús terület. Magyarországi újságírók azóta béke van. Hogyan találkoztak a háborúval és hogyan készültek azok az emlékezeses frontirportok?

— Libanonban 1975-ben kezdődött el a polgárháború. Az első pár nap szokatlan volt. Silvita száguzódo mentők, fegyverporrogás, halottak. Egyyszer éppen taxival mentünk valahová, mert ez egy furcsa háború, amikor előttünk főbuktak két ember motorkerékpárral. A következő pillanatban már a földön fekvőket. Kaptak egy sorozatot. Ez mégsem került filmszalagra, mert éppen a sötét zarkban filmet cseréltem. Egyébent, aki azt állítja, hogy a háborúban sohasem félt, az vagy hazudik, vagy örült. En is félttem. De az ember minden meg tud szokni. Egy idő után a szállodában a becsapódó lövedékek zajában is édesdeden aludtam.

— A kamera mögött álló ember mennyire képes függetleníteni magát a környezettől, a háttérrel szembeállított egyik vagy másik fél iránt?

— Elvileg és legtöbbször a gyakorlatban nem. Nekem az a feladatom, hogy a nézőt rádböbentssem az eseményekre. Lehet, hogy ma nem divatos fogalom, de első a költőesség. Le kell győzni az érzelmeket, el kell felejteni minden, ami nem a háttér, sőt tartozik. Azért ez nem mindig sikerül. Az iraki-iráni háború frontján forgattunk, amikor az egyik városban látslat ért egy körház is. A sors szűnyőn litora volt, hogy egyedül a hullaház maradt épen. Ott láttam két összegeteg negyereket, akik halálukban is egymást ölelték át. Tán tévérek voltak. Akkor, a felvétel után mondtam Álnak, hogy most aztán gyorsan menjünk innen. Eszembe jutott a saját film.

Mindig meghallgattuk a harcoló feleket. Az egyszerű katonákat csak együttrésszel figyelhettem, hiszen ők viszik a vásárt a bőrtől. Az újságírók elég messzire, hátul vannak valahol, ahová már nem érnek el a golyók. Borzasztó ez az értelmetlen ördöklés. Az iránlakról annyit, hogy ott nagyon kell vigyázni az izlám gárdistákkal. Egyyszer Teheránban forgattunk egy temetőben, amikor odajött két lány és egy fiú. Árditlák voltak. Bevittek minket az őrszobákra, és ők hallgaltak ki. Meleg helyzet volt. Ugyancsak nagy élmény volt Iránban, amikor a főhadiszálláson készítettünk riportot. Ezt ludtommal rajunk kívül máznak nem is sikerült. Még Baniszadr volt a miniszterelnök, a mi három napig éltünk ott. Eppen mostanában beszélgettünk Alval, hogy a népes haditanácsból ma már mindössze négyen vagyunk életben, mi ketten, Baniszadr Párisban és még egy ember.

S most a másik oldalról, Irákról. Ott sem mindig volt könnyű megélni a élet. Kuvába akartunk tovább menni, és a buszpályaudvaron kovályogtunk, de az útleveletünkön volt egy lejáró dátum is. Hogy, hogy nem, egy burnuszos úr sebese följelent minket, és azon nyomban el is vitt az őrszár. A kocsián aztán következett a „Hogy illi”, „Ne cigarettázzon!”, „Ne nyissa le lábat!” és így tovább. De ez is megszoktuk.

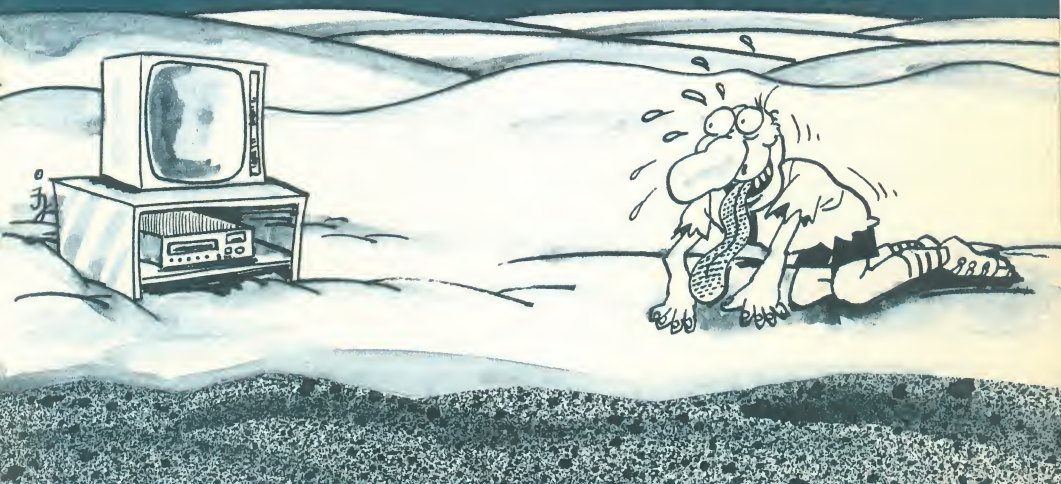
— Az ön neve ismert, és azért mégis inkább a háttérben áll. Nem nyomaszja néha, hogy a fény főleg a riporterre esik?

Nem. Iki sohasem mulasztja el megemlíteni, hogy ki volt az operatőr. Nem sajtótűz ki magának a dicsőséget. Pársze, ezt a legtöbb kolléga is így csinálja, hiszen egymás nélkül nem is tudnánk dolgozni. Kiülről szemlélve tán sokan irigynek benőnek. Pedig kemény, vesélyes vállalkozás életünk. Mégsem szeretnék, legalábbis egyelőre, nyugalmasabb vízre evezni.

Bihari Tamás

Kamerával a frontokon

A video szabadsága és lázadása

Az értelmiségre is ráillik az, amit annak idején a Napóleon után kis időre ismét trónra kerülő francia királyokról, a Bourbonokról mondott egy csipős nyelvű kortárs: „Semmit sem tanultak, és semmit sem felejtettek”. Bármely ország értelmiségére igaznak látszik – kiváltképpen, ha tömegkommunikációról van szó.

Az 1970-es évek elején a *jósok* azt várták a videótól, amit ötven évvel korábban a rádiótól, huszonegy évvel korábban a televíziótól reméltek, s amit manapság a műholdtévétől szeretnének (legálábbis egyesek) megkapni. Hogy mit vártak? Azt, hogy „majd a video” váljék a magas kultúra, az igazi művészet és korszerű tudás rugalmas, igényekhez alkalmazkodó s így hatékony terjesztőjévé. Pestiesen szólva: Hát ez nem jött bel! Annnyira nem, hogy szót sem érdemelne, ha nem lettek volna másféle várakozások is.

A *jósok* azt is remélték, hogy a video kiszabadítja az embereket a „televíziós rabságból”,

mert nem lesznek kénytelenek azt nézni, amit kapnak képernyőn, hanem maguk szerkeszthetik saját néznievalójukat. Ebben azért van valami, nem igaz?

Itt vannak például a Perzsa/Arab-öböl menti országok. Az iszlám vallás erős befolyása nagyon sokféle műsort tiltott a képernyőkről, a bemozdondókról nem is beszélve. S mi a következmény? A hírek szerint a világ legmagasabb videoellátottsága ezekben az olajexportáló országokban alakult ki, s a becsempézett, kalózkópiákban terjesztett műsorok pótolják azt, ami a tévéből hiányzik. Vagy ne menjünk ilyen messzire! A személyes értesülésekből úgy tudni, hogy az egyik szomszédos országban a határ mentén élő magyarok némelyike elég szép jövedelemre tesz szert a Magyar Televízióban bemutatott játékkilmet felvételeiből. A kazettákat eladják a délebbre élő magyar és más nemzetiségűeknek, akik már nem tudják fogni a buda-

pesti programokat. S hogy ilthon mi a helyzet, azt talán mondani sem kell. Mi érdekel? A Mély torok vagy Az ördög bűjt bele Mrs. Jonesba, netán A szarvasvadász vagy a Rambo és a Nimiltz, mind-mind hozzáférhető, csak legyen az embernek megfelelő ismeretése, netán néhány keresett kazettája is cserealapnak.

Ez volna a magam szerkesztette műsor? A video szabadsága a televíziós rabsággal szemben? Vagy inkább ez a reakció a hiányra, a korlátozásra és a tiltásra?

Sejtlemem sincs, hányan nézik volna meg a Nimiltzet, ha a már szinkronizált kópiák eljutottak volna a mozikba. Sejtlemem sincs, hány kazettát jár nálunk manapság körbe a film, s hányan is láthatják videón. Abban azonban bizonyos vagyok, hogy már régen elfelejtették volna a moziban látott filmet, míg videón még mindig „szám”, s az is marad még egy ideig. A tiltott gyűlölcnek jobb az ize...

S mi a helyzet ott, ahol nincs hiány sem televíziós műsorokban, sem kiterjedt videokölcsonzó hálózatban, pénzért kapható műsorkazetákban? Például Angliában vagy az USA-ban?

Eloszik a video szabadságának, a videós aktív műsorszerkesztői mivoltának a látszata. Kiderül, hogy a videót arra használják, amire elsősorban kifejlesztették – rögzítésre. S honnan lehet legkönnyebben, legolcsóbban rögzíteni? A televízióból. Akinek van videója, az túlnyomórészt rögzített műsorokat néz, nem kölcsönzött anyagokat. A video nemhogy „felszabadítana” az úgynevezett televíziós rabságból, hanem még erősebbé teszi a kötelékeket. Igaz, a készülék tulajdonos válogat a televíziós kínálatból, feldúsítja a saját fogyasztását „jobb” műsorokkal, de ez nem jelenti azt, hogy valamiképp igényesebbé is válna. A televízióban ugyanúgy megnézi a főtmsoridőben sugárzott „szemelet” továbbra is, mert a

videózásra akkor kerül leginkább sor, amikor „nincs jó műsor a tévében”. (Például a hétvégeken délután.) Ha van is az embernek videója, az még nem szabadítja meg a tévézés „köteleességétől”. A videóra fel lehet venni egy 15–20 évvel ezelőtti jó filmet, de másnap beszélgetni csak az aktuális tévéműsorról lehet.

A hirdetési bevételekből élő televíziókat egy ideig igencsak zavarta a videó, de amióta kitárlták annak a módszerét, hogy a rögzített műsorok nézőit miképp lehet hozzászámítani az adásban látható reklámok közönségéhez, azóta még örülnek is neki. A felvételeket túlnyomórészt fődíjban leadott műsorokról készítik, ahol a reklámnak nagy a tarifája, s olyan időszakokban nézik meg a rögzített anyagokat, amikor a televíziós reklámról a tévéháztartás keveset kasszíroz. Röviden, a videó növeli a televíziós reklámbevételt. (Ez egyelőre csak az Egyesült Államokban alakult ki így.)

Mindezzel együtt, mondhatja bárki, a videó azért mégiscsak kifejez egyfajta lázadást. A kemény pornó, a vad erőszakfilmek, a politikai okokból tilalmozott játékfilmek nézése azért mégiscsak egyfajta jelképes tiltakozás.

Valamikor régen szokás volt az iskolákban az évente egyszer megtartott „fordított nap”, amikor a diákok okokból tilalmozott játékfilmek nézése azért mégiscsak egyfajta jelképes tiltakozás. S a pszichológusok tanúsítják, hogy az ilyen alkalmak nem-hogy gyengítették volna a rendet, a szokásokat, hanem megerősítették azokat. Kimond(hat)atlan vágyakat teljesítve, feszültségeket vezettek le e „fordított napok”, megkönnyítve a rákövetkező napok terheit.

A kemény pornó nézői között van egy picit kisebbség, amelynek napi szükséglete, hogy nézze, mit csinálnak *mások*. Ez nem olyan eset, amiről most szó van. Egyébként viszont a videón nézett kemény pornó anyag, mint amikor valaki szabadságra utazik. A nyaralás ideiglenes kilépés a munka világából. A kemény pornó rövid szabadságra menés az érvényes értékrendből, a szokásos szexuális viselkedés köréből. Aki ezt valamiféle – akár csak jelképes – lázadásnak nevezi, alighanem csak dobálózik a nagy szavakkal.

Jakab Zoltán

Mire jó az NSZK-ban?

Manapság már minden *negyedik* nyugatnémet háztartásban ott áll a videokészülék, ami – egyéb okok mellett – már csak azért sem meglepő, mert a berendezések ára abszolút értelembe is, más árucikkekhez képest is csökkenő irányzatú. (A Quelle boltokban nem egészen 900 márkáért kínálnak egy – igaz, elég szerény képességű – Universum készüléket, míg egy Adidas edzőcipő is ugyan bekerülhet 150 márkába.)

A videó háztartásokban jóval több időt töltenek a képernyő előtt felnőttek, gyerekek egyaránt, mint a hasonló, ám videó nélküli családokban. A különbség átlagosan *napi 1 óra*, s en-

nek fele abból ered, hogy többet nézik a televízió műsorát, a másik bő 30 perc a videóé. A képrögzítő használatá, persze nem darabolódik fel ilyen kis időszakokra, hiszen a valóságban a hétvégeken hosszúra nyúlik, hétközben pedig sokszor hozzá sem nyúlnak.

A Deutsche Video Institut már az 1970-es években megkezdte a videóok és a videopiac vizsgálatát, s így elég jól áttekinthető, hogy mire is használják a készülékeket az NSZK-ban.

Mindenekelőtt rögzítésre, aztán megint csak arra, s csak jóval kisebb mértékben a bérelt vagy vásárolt műsorkészítők lejárására. A televízióból főleg

játékfilmeket, tévéfilmeket vesznek fel, ez a kategória kezdettől fogva a legfontosabb és a rögzített anyagoknak 50–60 százalékát teszi ki. Ezt követik a *televíziós sorozatok* felvételei (úgy 25 százalék körüli aránnyal), majd a *szórakoztató* – elsősorban könyvnyelven – adásoké (10–15 százalék), a többi marad a sportnak, az útifilmeknek és hasonlóknak.

A rögzített játékfilmek közül minden harmadik *kalandfilm*, minden ötödik *vígjáték*, majd a *krimik* és a *westernek* folytatják a sort. E négy csoport együttesen *háromnegyed* részt tesz ki az otthon felvett mozifilmekből.

Az otthoni rögzítés nagy szerepe miatt a videoboltoknak a látszólag bővülő piacon sem olyan könnyű megélniük. A mind élesebb versenyben azok a sikeresek, akik nemcsak az árakat viszik egyre lejjebb, hanem ügyes kínálati stratégiát alkalmaznak. Kínálni kell egyrészt azt a műfajt, amit az emberek a televízióban is szeretnek, másrészt pedig mindazt, ami a televízióban nem található meg. És nagyon kell figyelniük arra, miképp változik a kereslet irányra műfajonként.

A műsorkészítők kölcsönzése, vásárlása igencsak átalakult az elmúlt években. A *szexfilmek* például 1981-ben a teljes forgalom 34 százalékát hozták, míg 1985-ben már az 5 százalékos piaci részesedést sem érték el. S akik manapság kezdenek el otthon videózni, azokat kevésbé érdeklik a *horror*- és a *háborús* filmek, jól fizetnek viszont a sikeres *vígjátékok* és évek óta vezető helyen állnak az *akció*- és *sci-fi* kategóriába sorolt produkciók. Feljövőben vannak a *krimik* és a *westernek*, legalábbis a nyolcvanas évek elejéhez képest.

Az egyes műfajok piaci részesedése a műsorkészítők kölcsönzésében és eladásában az NSZK-ban (százalék)

Mit néz, aki nálunk néz videót?

Aki néz, az kölcsönöz! A magyar videózó adja és kapja kölcsönbe a kazettát, s ilyenkor gyorsan át is juttassa a rajta lévő műsori, még ha nincs is saját kápmagnója. Ebben nincs semmi tévedés vagy ellenmondás.

A videózók *kétharmada* néz ismerősöktől kölcsönbe kapott műsorokat (de csak *egyharmad* részüknek van videokészüléke), s e kazetták túlnyomó részét külföldön vásárolták. A határainkon túlról érkező televízióműsorok rögzített változatai a videózók *já felének* nyújtanak szórakozást, míg a Magyar Televízió adásaiból készített felvételekkel jóval kevesebben és ritkábban töltik ki videórakásait idejüket. A negyedik leggyakoribb beszerzési forrás, a különféle videoklékák, könyvtárak kazettás kínálata a videózóknak még kisebb részét (25 százalék) látja el – túlnyomórészt elvéve, kiegészítő jelleggel.

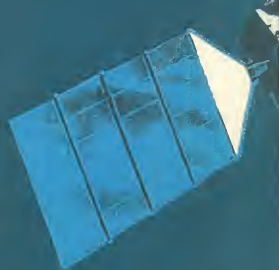
Aki néz, az leginkább, legtöbbször *videoklipet, karate- és egyéb akciófilmeket, rajzfilmeket, kalandos, westerntörténeteket* lát. Ezután jön a *sci-fi*, majd igen nagy különbséggel a *horror*, és az azonos gyakorisággal a *művészfilm* és a *pornó*. (Lásd a táblázatot.)

Hogy ezt nehéz elhinni? Hát mondjuk úgy, hogy a pornót nehezebb elmondani, a művészfilmet nehezebb elhallgatni, ha az embernek egy vadidegen kérdéző nekiszegezi a kérdést: „Látott-e már videón... (pornót), (művészfilmet), s milyen gyakran: sokszor vagy egyszer-kétszer?” Végül is van, amit inkább csinál az ember, s van, amiről inkább csak beszél. A pornóvideó alighanem az első kategóriába tartozik. Már csak azért is, mert legalább „egyszer-kétszer” a videózók *fele* látott pornót. Elmondásuk szerint!

A magyar videózók közül mennyien láttak már videón „sokszor”...

videoklipet, könnyűzenei műsorokat	49%
karate-, akciófilm	41%
rajzfilm	40%
kaland- és westernfilm	34%
sci-fi	30%
horror	16%
művészfilm	11%
pornó	11%

Műsor az égből és a magyar videózás

Mire e sorok megjelennek, már alighanem a világűrben kering az NSZK és egész Európa első műsorszóró műholdja, a TV SAT. (Hacsak nem lesz ismét valami *gubanc* a francia hordozórakétával, amire már volt azért néhány példa!) A pályára állítás után egy pár hónapig különféle méréseket kell végezni, s ha minden rendben lesz – 1988 tavaszán megkezdik a 4 tévéprogram sugárzását. S jövőre jön a francia műsorchal. Mint tudjuk, az adásokat nálunk is lehet majd fogni.

A műholdtétvé igencsak divatos lesz egy pár évig, de a *videónak nemhogy ártana, hanem inkább használ*. Nagyobb lesz a tévékínálat, növekszik tehát az érdeklődés a *műsorrögzítés* iránt. Ráadásul a legtöbb nagyközösségi antennahálózatban nem is „fér el” nyolc újabb program, azaz a sikerműsorok jó része csak videón lesz terjeszthető. Növekedni fog a *kereslet a videokészülékek iránt* is – személyi jövedelemadó ide vagy oda.

Több *videokazetta* fog majd, s jóval nagyobb lesz a kínálat a külföldi televíziókból felvett műsorokból is. A tizedszéri átlátszással előállított vibráló szörnyűségek még kevésbé lesznek kelendőek, viszont nőhet a *magyar hangosítás* piaca. Ki tud manapság németül? A franciáról már nem is beszélve. Lassacskán kevesebben, mint ahányan képesen összehozni egy házi hangosító stúdiót.

A külföldön vásárolt kazetták iránt viszont nem csökken a műholdtétvé miatt a kereslet. Akármennyire is igekeznék majd vonzóvá tenni a műholdas programokat, annyira friss és annyira kemény filmeket úgysem tudnak majd sugározni, mint amilyenek videón elérhetők. Az viszont elképzelhető, hogy az egészében véve nagyobb műsorkínálat szelődül valamelyest a műsoros kazetták litthoni árait. *Elképzelhető!*

Mindebből akár már jövő ősszel is érezkelhetünk valamit. Hacsak nem halasztják el a hedszerre is a TV SAT felfűtését...

Angol video sikerlista

Május utolsó hetében – az eladások alapján – az alábbi kazetták voltak a legsikeresebbek Nagy-Britanniában.

1. Aliens (Idegenek)
2. Freddy's Revenge (Freddy bosszúja)
3. Mona Lisa
4. Ruthless People (Könyörtelen emberek)
5. The Karate Kid II.
6. Out of Africa (Távol Afrikától)
7. Jewel of the Nile (A Nílus ékköve)
8. Blood Ties (Vérkonok)
9. Pretty in Pink (Csinos nő rózsaszín ruhában)
10. Trick or Treat (Verd át vagy lásd vendégül)
11. The Wraith (Kisérteset hasonlóság)
12. Police Academy III. (Rendőrkadémia III.)
13. Back to the Future (Vissza a jövőbe)
14. Highlander (A hegyvidéki skót)
15. Commando (Kommándó)
16. Murphy's Law (Murphy törvénye)
17. House (Ház)
18. Down and Out in Beverly Hills (Odalent Beverly Hillsben)
19. Indiana Jones and the Temple of Doom (Indiana Jones és a végezt temploma)
20. Day of the Dead (A halott napja)

A fél évvel korábbi helyzethez képest a sikerlista teljesen átalakult. 1986 decemberében a fenti 20 cím közül még csupán a mostani 13. szerepelt a listán, igaz, akkor még a 3. helyen.

A lát-szat csal...

...legalábbis ami a hazai nyelvoktatásra alkalmas kazettaválasztékokat illeti. Nem szolgálhatunk ugyanis túlzottan jó hírekkel azoknak, akik vásárolni vagy kölcsönözni szeretnének nyelvtanuláshoz segítséget nyújtó videofilmet. Egyáltalában nem érdemes próbálkozniuk könyvtárakban. A Könyvtérka munkatársai szerint utóljára múlt év végén voltak orosz, német és francia nyelvet oktató kazetták, amelyek pillanatok alatt elfogytak, s bár igény lenne rájuk, a közeljövőben nem várható utánpótlás. A könyvtárak többsége amúgy sem vállalkozik arra, hogy kölcsönözze a szegényes választék darabjait. Ahol van kazetta, ott az érdeklődők csak helyszíni nézésre-hallgatásra vehetik igénybe a filmeket.

Nyelvoktató kazettája pillanatilag a MOKEP Videotékájának sincs, de közép- vagy haladó szintet elért videózók szinkron nélküli, idegen nyelven beszélő vagy más nyelven feliratozott játékfilmkazettákat kölcsönözhetnek.

A Televideo kínálata: német nyelven az Ismert „Willkommen in der DDR” sorozat 442 percben 6400 forintért, valamint egy közép- és haladó fokú francia nyelvecke 1660, illetve 1887 forintért.

A Főfotó spanyol, orosz, angol és német haladó szintű 180 perces kazettákat kínál 1500 forintért, illetve kapható a már említett „Willkommen...” kazetta kezdeteknél 2220 forintért.

Az Országos Oktatástechnikai Központ iskoláknak és a lehetőségekhez képest magánvásárlóknak is árusít nyelveckéket. Kínálatuk: angol, orosz, német, spanyol, francia, esperanto és magyar nyelvű filmek 150 perces VHS kazettán 1500 forintért. A „Készülünk a nyelvvizsgára” sorozat valamennyi darabja egységes elvek szerint, a gyakorlati társalgás elsajátításában segít, a szereplők mindennapi szituációk szókincsét mutatják be a 15 perces epizódokban. A videokazetták kiegészítésé-ként érdemes megvenni a TIT Rigó utcai nyelviskolájában kapható „Videóval a nyelvvizsgára” című könyveket is.

Ami a TIT kínálatát illeti, az gyakorlatilag azonos az előbb említett választékkal, mivel a

nyelvoktató kurzusokon jórészt ezeket az oktatófilmeket használják.

Hogy a helyzet a szegényes lista ellenére sem egészen reménytelen, az a televízióknak köszönhető, amelyek immár évek óta

folyamatosan vetíti a színvonalas nyelveckéket. Aki idejekorán kapcsolta be képmagnóját, az ma már teljes videoszorozattal rendelkezik a filmekből, s használhatja őket akár saját okulására, akár mások oktatására.

előtt, sugárzása vagy vezetékes továbbítása. Így például egy családi eseményről, esküvőről készített – egyébként engedélymentes – házi videofelvétel sajtótermékek minőségű abban az esetben, ha a tulajdonosa a kazettát árusítani vagy kölcsönözni kezdi. Ugyanakkor nem valószínű, hogy a Magyar Filmléte jelentkeznél fog a kötelespéldányért az így sajtótermékké avasztalt esküvői videokazettából...

Sajtótermékeknek kell tekinteni azt a videokazettát is, amelyre valaki a televízióból vagy egy másik videokazettáról filmet rögzít, majd a másolt videokazettát a szerzői jog által meghatározott baráti-családi körnél szélesebb körben terjeszti. A jogszabályok szerint viszont sajtótermékek csak engedéllyel lehet előállítani és nyilvánosan közölni, ezért jogellenes és tiltott az ilyen kazetták kocsmái vagy más vendéglátóhelyen történő bemutatása. És ez nem kizárólag a magyar szabályozás sajátossága, az eredeti nyugati műsoros kazetták többségén ugyanis szerepel egy olyan záradék, hogy az adott videokazetta csak otthoni (házi) használatra jogosít, minden egyéb felhasználás csak a jogtulajdonos

Alapfogalmaink

Film, video, videofilm. Sokszor halljuk, használjuk ezeket a fogalmakat, jóllehet pontos jelentéstartalmukkal talán magunk sem vagyunk mindig tisztában. A videofilm elnevezés is már egyfajta képzavart tükröz, hiszen a film hordozóeszköze a filmszalag, a videóé pedig a videokazetta vagy videolemez, így elvileg indokolatlan a szavak összekapcsolása. Ennek ellenére a szakszargonban és a sajtóban egyre gyakrabban szerepel ez a szó, sőt a MAFILM-ból kivált közművelődési filmstudiót is Magyar Mozi- és Videofilmgyárnak hívják. Ezek szerint tehát mozifilmet és videofilmet kellene megkülönböztetnünk. Ez a

meghatározás viszont azért nem állja meg a helyét, mert akik videofilmről beszélnek, elsősorban nem önálló videoalkotásokra, hanem játékfilmek videováltozatára gondolnak.

A fogalmi kérdések tisztázásához – a talay hatályba lépett sajtótörvényből lehet kiindulni. A törvény mindenekelőtt meghatározza a sajtótermék fogalmát, és idevonja a nyilvános közlésre szánt műsoros filmszalagot, videokazettát, videolemezt. Az értelmező rendelkezések szerint pedig nyilvános közlés a sajtótermék árusítása, szétküldése, kézbesítése, üzletszerű kölcsönzése, ingyenes szétosztása, bemutatása nyilvánosság

hozzájárulásával lehetséges. Ezek a szabályok indokolják a hatóságok sokak által kifogásolt ellenőrzéseit és intézkedéseit.

A sajtótörvény végrehajtására kiadott miniszteri rendelet újabb támpontokkal is szolgál. Észbent a film filmszalagra rögzített mozgóképalkatok; a videofelvétel videokazettára, videolemezre vagy bármely más videohordozó anyagra rögzített mozgóképalkatok; a videovaltozat pedig: a videohordozó anyagra átmásolt film. Úgy véljük, az alapfogalmak köre itt lezárul, mivel minden műsorhordozó besorolható valamelyik fenti kategóriába. Kivételt talán csak a Kollázs Kiszőveketek produkciója képez (diaképek videón) – ezzel egyelőre fogalmi szempontból nem tudunk mit kezdeni.

Problémát okoz az egyes kulturális tevékenységek folytatását engedélyező minisztertanácsai rendelet fogalmainak értelmezése. Ez ugyanis csak a tevé-

kenységek nevét adja meg (műsoros filmszalag, videokazetta, videolemez gyártása, sokszorosítása és kiadása), fogalom meghatározásokat azonban nem tartalmaz. A Filmfőigazgatóság gyakorlatában ugyanakkor már kialakult a tevékenységfajták pontos jelentéstartalma. Ezek szerint a magánművelőjéi által is folytatható gyártás: nyilvános közlésre alkalmas mozgókép előállítása. Sokszorosítás: videofelvétel sokszorosítógéppel történő többszörösítés; nyilvános közlés céljából; kiadás: az előállítás (gyártás) és sokszorosítás megszervezése nyilvános közlés érdekében. Ez utóbbi tevékenységeket csak jogi személyek végezhetik.

Reméljük, e rövid szakaszórák összeállításához mi is hozzájárulunk a hazai videózásban uralkodó fogalmi zűrzavar tisztázásához.

Kiss Zoltán

KLUBLISTA

Azok számára, akinek már van kamerájuk és kedvet éreznek a forgatáshoz, közüljük a jelentősebb, videóval is foglalkozó amatőrfilmklubok nevét, címét, ahol tanácsot kérhetnek, s bekapcsolódhatnak a munkába.

Kőbányai Nonprofessional Stúdió (Pataky István Művelődési Központ), 1102 Budapest, Pataky István tér 7-14. Vezető: Szomjas György filmrendező.

ELTE Vizuális Műhely (Eötvös Művészeti Együttessel), 1082 Budapest, Kun Béla tér 2. Vezető: Péterffy András filmrendező.

Kassák Video Klub (XIV. Kerületi Művelődési Ház), 1145 Budapest, Uzsoki utca 57. Vezető: Tarr Béla filmrendező.

AMAFILM (MAFILM Közművelődési Stúdiók), 1099 Budapest, Könyves Kálmán körút 15. Vezető: Onodi György.

MTV KISZ Kísérleti Stúdió (Magyar Televízió), 1810 Buda-

pest, Szabadság tér 17. Vezető: B. Révész László rendező.

Közgaz Amatőrfilm Klub (Közgazdaságtudományi Egyetem), 1093 Budapest, Dimitroff tér 8. Vezető: Czabán György.

Pest Megyei Amatőrfilm Stúdió (Pest Megyei Művelődési Központ), 2000 Szentendre, Engels utca 9. Vezető: Suli István.

Montázs Amatőrfilm Klub (Barátság Művelődési Ház), 2440 Százhalombatta, Hága László utca 11. Vezető: Gyöngy Kálmán.

Stúdió '80 Amatőrfilm és Video Klub (Puskin Művelődési Központ), 2800 Tatabánya, Kosuth Lajos utca 4. Vezető: Papp Károly.

Égi jelek

A műsorszóró műholdadások hazai vétele elé nem górdítenek adminisztratív akadályokat – jelentette ki nemrégiben a kormány szóvivője. Jelenleg hat műsorátviteli műhold sugároz televíziós programokat, melyek Európa jelentős részén, így többségük Magyarországon is fogható. A Nemzetközi Rádiószabályzat értelmében azonban a távközlési műholdról érkező jeleket csak a nemzeti hírközlő szervezetnek – Magyarországon a Magyar Postának – van joga venni, s állapodhat meg a csatornákat üzemeltetőikkel, milyen módon használja fel a világhírű jóvó adásokat.

De ha minden igaz, hosszú évek késése után gyökeres fordulat áll be a műholdas műsorszórás történetében: a hírek szerint még az idén az NSZK-ból fellövik az első közvetlen műsorszóró műholdat a TV SAT 1-et (a DBS-t). Ennek feladata hasonló lesz a földi műsorszórású adókhöz, jeleit tehát bárki veheti, nem kell hozzá semmiféle engedély, mint ahogy ahhoz sem kell, hogy rádiókon foghassuk a világ bármely műsorszóró adóját.

Az első DBS felbocsátása után várhatóan négy-hat hónapig négy csatornán kezd meg a rendszeres műsorszórás. 1988 tavaszára tervezik a francia gyártmányú TDF-1 DBS pályára

állítását és a jövő év végére egy nemzetközi közvetlen műsorszóró műhold felállítását is. Egy műhold legfeljebb öt programot sugározhat, így ha az elképzelések valóra válnak, egy-két év múlva már akár tíz-tizenöt televíziós program közül választhat idehaza is az, akinek ehhez megfelelő vevőberendezés áll rendelkezésére.

Ma körülbelül 100-200 ezer forintba került egy teljes vevőberendezés felállítása, nagyközösségi rendszerben ez az összeg körülbelül félmillió forint. Mivel azonban a költségek több ezer család között oszlanak meg, a telepítés a közösségek számára könnyen elérhetővé válhat. Néhány év óta már több magyar vállalat, szövetséget foglalkozik parabolaantennák és vevőberendezések készítésével, így a Magyar Posta is. A Posta tapasztalata, kutatófejlesztő munkája révén elválhat a DBS-jelek vételéhez szükséges készülékek felállítását, üzemeltetését, így hatósági funkciója helyett szolgáltató szerepe válhat elsődlegessé!

A szakemberek előtt viszont vannak még nyitott kérdések – nem csupán idehaza. Az égi jelek adárendszer, a D2-MAC, a földtől teljesen eltérő, ezért vételéhez dekódere lesz szükség. De hogy ez milyen, azt ma még nem sokan tudják. Nyugat-Európában mostanában várha-

tó az első mintadarabok bemutatása, melyek minden bizonyítással a technikai újdonságok között slágernek számítanak majd. De bármilyenek is lesznek, ha sorozatgyártásuk beindul, bizonyára lehet majd belőlük előbb importálni, majd talán gyártani is idehaza.

Technikailag annak sem lesz akadály, hogy a Posta nagyközösségi antennarendszerekbe eljuttassa a már ma is sugározó távközlési műholdak televíziós csatornáinak programját. A Magyar Posta üzemeltetésében már áll Budapestben, a Széchenyi-hegyen egy négy és fél méter átmérőjű parabolaantenna, mely kiválóan fogja a távközlési műholdakról érkező kép- és hangjeleket. A Posta eddig a brit Sky Channel és a francia TV 5 televíziós csatornák fenntartó szervezetét kötött szerződést. E szerint a magyar hírközlő szervezet veheti és továbbadhatja a csatornák műsorát, de csorbítás nélkül és a sugárzás-

sal azonos időben. Tilos viszont a műsorok rögzítése, átszerkesztése és újrátérjesztése, valamint az adások vétele nyilvános helyen, például presszókban, éttermekben. A programok eljuttatása lakásokba természetesen nem számít nyilvános vételésnek. A hírek szerint hamarosan a Super Channellel is várható hasonló tartalmú megállapodás. A Posta ezeket a műsorokat kábelben és kisebb parabolaantennák segítségével jelenleg szállodákba már eljuttatja.

Ez a jelen, de ha minden igaz, akkor már az évtized végén sok ezer magyar otthonban kezdődik majd esténként a vita: vajon az „égből” érkező tucatnyi műsor közül melyiket válassza a család, ha a Magyar Televízió két programja közül egyik sem nyerte el tetszését?

Falus Tamás

A kevésnél is kevesebb

Sajnos nem sok jóval biztathatjuk azokat, akik még csak ezután szeretnének képmagnót vásárolni a hazai üzletekben. A Skála-Coop illetékesei elmondták, hogy semmilyen lehetőség nem merült fel kereskedelmi mennyiségű berendezés vásárlására. Egyelőre a hagyományos kompenzációs üzletkötés is reménytelen vállalkozásnak tűnik az engedélyeztetések körüli huzavona miatt. Idén egyébként kínáltak SELTRON VHM 2-eseket: háromezer darabot, 39 900 forintért, de ezek rövid idő alatt gazdára találtak. Ugyancsak elfogyott a 49 900 forintért árusított ITT videómagnó is. Ez utóbbi típusból esetleg a negyedik negyedévben érkezik valamennyi, de közelebbi információt nem sikerült megtudnunk.

A Centrum Áruházak Vállalat hasonló cipőben jár. Azzal a különbséggel, hogy egy tavaly megrendelt szállítmány késedelmes érkezésének "köszönhetően" karácsony előtt ezer darab PANASONIC NV-G-7-es került a polcokra 37 000 forintos áron. Ebből a készülékből az első félévben már megjött ezer, de szinte azonnal el is fogyott.

A Ravill boltjaiban is hiába keresik a vevők a videómagnókat. Később sem lesz, hacsak végre valamelyik reménybeli hazai gyártó már nemcsak nyilatkozik, hanem termel is. Igaz, ez utóbbi nem elsősorban rajtuk múlik.

Az egyetlen reményt keltő híradás az OFOTÉRT-től származik. Egyrészt továbbra is számítani lehet az utasforgalomban behőzött képmagnókra. Ez természetesen sokféle típust és árat takar. Szeptemberben viszont megérkezett a várva várt háromezer TOSHIBA készülék, 35 000 forintos áron. Ezeknek a berendezéseknek is már régen az üzletek polcain kellett volna lenniük, de a MEE első nekifutása nem járult hozzá a forgalmazáshoz. Így a japán cég az OFOTÉRT igényeinek megfelelően, a kívánt módosítással – számunkra hihetetlen gyorsasággal – néhány hónap alatt legyártotta a megrendelt mennyiséget: beépítették a hálózattól függetlenül működő oscilátort, melyre a hazai áramingadozások miatt volt szükség.

A kép korántsem teljes, de nem valószínű, hogy egyhamar jelentős javulásra számíthatnak a honi vásárlók.

B. T.

A MOKÉP Videotéka sikerlistája 1987 kora őszen, a kölcsönnapok száma alapján:

Magyar játékfilmek

1. A TANÚ
2. SZERELEM ELSŐ VÉRIG
3. TE RONGYOS ÉLET

Szocialista országok játékfilmjei

1. SÖRGYÁRI CAPRICCIO (csehszlovák)
2. SZEXMISSZIÓ (lengyel)
3. OLASZOK HIHETETLEN KALANDJAI LENINGRÁDBAN (szovjet)

Egyéb országok játékfilmjei

1. ARANYESŐ YUCCÁBAN (olasz kalandfilm)
2. AZ ISTENEK A FEJÜKRE ESTEK (botswanai vígjáték)
3. TOMBOLÓ ÖKÖL (hongkongi karatefilm)
4. A NAGYFÖNÖK (hongkongi karatefilm)
- 5-6. HALÁLOS JÁTSZMA I-II. (hongkongi karatefilm)
7. A SÁRKÁNY KÖZBELÉP (hongkongi karatefilm)
8. BRUCE LEE, A LEGENDA (hongkongi karatefilm)
9. A CSENDŐR NŐSÜL (francia vígjáték)
10. A CSENDŐR NYUGDÍJBA MEGY. (francia vígjáték)

Polimerészség

Hírgyűjtő
Falus Tamás

VAN MIVEL,
DE NINCS MIRE...

Megérkeztek a MOKEP Videotéka új jégén sokszorosított berendezései. A JVC képmegnövelő agyazarra negyven műsor másolására alkalmas. A régebbi Panasonic húszas sorával együtt tehát a Téka egy lőbbőn már hatvan filmet tudna sokszorosítani. Erre nagy szükség lenne, hiszen csak így tudná az újonnan vásárolt alkotásokat ellátni felhalmozott, a gyártáspolitikánsól származó. A Polymar-ketveket azonos egyeztetőre nam tud a MOKEP-nek Éves katalógusát állítani, más katalógus beszerzésére pedig nemigen van a tékának lehetősége...

FILMVEITÉS, TANFOLYAM

Újabb klubokat bősít a Magyar Videószakszervezet (MAVDEO) országos hálózata. Barcon Martynovics Franc vezetésevel hét-főntök van klubba a Balcsy-Zellinszky utca 9-ban. Kaposváron, a Vörös Hadnagy utca 126-ban Ház Mihály klubvezető irányításával szintén hét-főntök találkoznak az egyesület tagjai.

Csütörtökönként Budapesten, a MAVDEO Budai (KFKI) Klubja zart körű filmmvetéssel tartja az egyesületi tagok számára.

Kamerakészlet tanfolyam is indul a napokban a MAVDEO-ban, önkéntesek alapján. Nyolcázas forintért harmadéket érőn naves filmrendező segítéségével, tanácsokkal tanulhatják meg a tagok a videokamera technikáját, fortélyait.

VIDEOSEMLE

November 19. és 22. között újra a nyírágyhat megvalósuló művelési körzet központ ad otthont a magyar videózásnak, mely már harmadik a sorban. Az öszagyező szakemberek ismét kísérőeljárás tapasztalatokat a honi videózás feltételeiről, lehetőségeiről. A külföldiörk érkező vendégek révén megismerkedhetnek az osztrák és a nyugat-berlini videóhelyzettel, a svéd, a belga és a nyugatnémet videó-terület. Nyíregyháza látogatóinak a Panasonic és a Mitsubishi képviselői, s az Agfa cég – a szocialista országok közül elsőként nálunk – bemutatja teljes audio és video termékalkatát. A versenyprogramban az először által is kategóriában kiválasztott alkotások társadalmi zsűri minősít meg.

magánboltokban is lehet már a Magnánál olcsóbb vagy legalább ilyen olcsó kazettát vásárolni 500-500 forintért.

– Ez igaz, de szerintem az engedély minőségű. Ha mi nem volnánk a hazai piacon, még mindig több mint ezer forintba kerülne a legolcsóbb külföldi kazetta. Szóval mi „letörjük” az árakat. Arról nem is szólv, hogy egyetlen hivatásos vagy magánpiortör sem hoz 10, 20, esetleg 30 perces kazettát, mi viszont kívánságra bármikor elkészítjük, akár 32 és fél perceset is – ahogy a kedves megrendelő kívánja...

– Ha van szalag...
– Igen...

Kardos Ernő

– Kérem, Magna kazettát szeretnék venni! – közltem óvatosan a jövőm műszaki üzlet eleágén eladóját, aki úgy meglepődött kérésémen, hogy örre hegyiség csúszik aranykeretes szemüvegre.

– Mi teiszik? – kérdi hitetlenkedve, mintha arra döbönt volna rá, hogy búszkeség, az évék öt éltégetett benfentes tudását akar-nam egyetlen kéréssel romba dönteni.

– Magna videó...szóval Polimar képmagnókazetta kéljene nekem – próbálom érthetőbbé tenni kérésémet.

– Mi ilyet... nem tartunk. Próbáljon talán valami rendeset – int a polc felé, ahol számtalan márkás kazetta sorakozik. Döntésre azonban nem marad időm, mert az eladó légyint és továbbáll. Komoly vevő leszek.

Dühönözve kulogok ki az üzletből. Nem szeretem a reflexet, amelynek logikája szerint minden, amit hazai (kazetta), az rossz, bözeg az amit „kintről” hoznak, az tökéletes. Később persze, amikor megnyugszom, belátom, nem vagyunk kazettagyártók nagyhatalom. Külföldön akár örösz, azt, amikor be-nyitok a Polimar Szövetkezethez, ahol az eladó által fitymált termék készült.

Üzemszámunkó vártam, helyette lakotelpi szobára emlékeztető helyiséget találtam. Gépsorokat ke-restem, két gépet leltem. Mindkettő látk, mintha mély nyári álomba merült volna. De azért ne gondolja senki, hogy ezek a gépek elhanyagoltak. Semmiképpen. Mindkettő alaposan üve van bugyolyítva. Mit a másik két szobaközvetítő két ember serénykedik, addig ez a két masina lóg vagy csak pihen. Szóba is hozom, ki látott már ilyet.

– Szabadágon van a gépkészítő – magyarázza Turányi Istvánné, a szövetkezet dolgozója, majd készenen segítségünkre siet. Lekapja a ponyvát a gépekről és főtés kollektánomhoz fordul.

– Ha akarja, csinálhatok a fénypék kedvéért néhány kazettát – és már készült is elő az alkatrészeket.

Megköszönjük. A kedvünkért igazán ne csináljon videokazettát, talán inkább a vevők kívánságára. Mi nem szeretnénk kiűzkötenni már munkájából, ráadásul bennünk inkább az érdekel: ha tudja kezelni a gépeket, akkor miért hagyják kihasználatlanul a masinákat?

– Már mondtam, szabadágon van az, aki dolgozik rajta, de ha nem lenne szabadágon, akkor sem lenne szalag, mert nincs elég tölteni való videokazetta. Meg aztán – fűzi hozzá – ha kazetta még lenne is, valószínűleg a bele való szalag hiányozna, mert abból sincs elég.

– Tudja – siet kollegánójé segítségére Molnár Gyuláné – több fajta munka is van így. Lehet filmet készíteni, magánokazetta, meg, szóval nem unatkozunk itt, kérem.

– Igen, de egyik munkát sem tudják folyamatosan végezni, kihasználatlanok a gépek. Ráadásul hiába várják a boltokban a videokazettákat – érteletlenkedem.

Tudomásunk szerint, legalábbis nekünk ezt mondták, nincs is elég megrendelő. Ezért kszeli egy ember a két gépet. Igaz, így nem

gyártunk teljes gözzel, hiszen egy berendezésen napi 240 kazetta készűl, a kettőn viszont csak 370. Tehát nem a duplája. Az egyik gépet pedig nem lehet olyan gyorsan kezelni.

– Miért, mi baja?

– Hetek óta rosszul – De miért nem csinálják meg? – Tudja, a szerelő, aki a központból ki szokott jönni, nos ő is szabadágon van.

– De ha nem lenne, akkor már biztos megcsinálnák volna – erősködöm tovább.

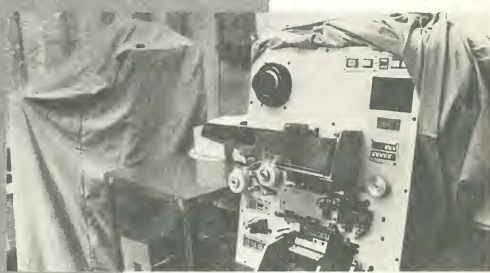
– Igen, legfeljebb pár napot kellene várni, amit kiszállnak a szerelők, mert azért elég messze van a központ. Itt a telepen meg nem ért senki a gépekhez. Volt egy főnök, aki régen „megszerelte”, de ő már elment a cégtől.

– Ha eltörne a gépben valami?

– Jó gépek ezek, igaz, egy teljes hónapot még soha nem mentek. De ez nem azért van, mert már használtak hozták ide mindkettőt. Mondom, nem jön elő kazetta vagy szalag. Valami mindig hiányzik. De higgye el, mi dolgozunk azért.

– No meg – lép fel a másik betanított munkásnő a gép védelmében – ezek aztán a hibás kazettákat nem engedik továbbküldeni. Ha a külföldi anyagban hiba van, akkor egyszerűen nem tölti meg a kazettát képrögzítő szalaggal – s hogy igazának még nagyobb hangsúlyt adjon, rámutat egy kupac sejtőre, amit a gépi MEO nem engedett át.

A segédmunkásnők szavait megerősíteni látszik a Videotéka szak-

embere, akik szerint a kölcsönző évék óta forgatja a Polimar videokazettát, s a lőlt találat hibásat kö-zötűk. Pedig ezek aztán nagy strapának vannak kitéve.

Az árához képest – a kölcsönző csak 300-400 forintot fizet a kazetta darabjairól – a képi minősége is megfelelő, ezért a megelégedett-ség. Valójában olcsósága és viszonylagosan elfogadható minősége miatt vásároltak nagyobb mennyiséget. Csak azt sajnálják, hogy az utóbbi időben a szövetkezet már nem tudja kielégíteni a kölcsönző igényeit, ezért most külföldi kazetták vásárlását tervezik.

– Sajnos nincs elég valutánk kazettáhozra, szalagra, részanyagok-

ra – magyarázza a hiány okát dr. Marton György, a Polimar Szövetkezet főmérnöke. – Ezért is akadok a szerelés, hisz a kisüzem kapacitása évente százazert darab videokazetta, tavaly ennek 60 százaléka-t gyártottuk, az idén viszont még nem értük el a harminezert darabot.

– Ha jól értekétem, a Polimar-nek kell győznie a vásárlók elől-tételeit, amit minden „jobb” üzletben érez az ember a hazai kazettával szemben. Bár a Magna név próbál külföldi hatást kelteni. Mit takar ez a márká?

– A „Magná” egy nyugat-berlini cég. A BASF és a Philips után a legnagyobb Európában. Önálló profilja van, benne a videokazetta is, gyártják, eladják, de a „mamutoknak” is bedolgoznak. Tőlük vetűl egyébként a használt gépeket, amekelt, szerintük a legkorszerűbbek.

– Láttam, azért néhány sejtőt is csináltak ezek a masinák...

– Hibázni persze mindenkori hibázik. De ez nem gép-, hanem alapanyaghiba. Tehát a szalagban hiányzik előfordul minőség hiányosság, amit a gyártóautomata kiszűrt: nem engedő a kazettatárhoz a szalagot. Egyébként, mostanában elsősorban nem BASF, hanem Philips alapanyagot használunk. Itthon ugyanis még túlságosan is jól emlékeznek arra a szerencsétlen esetre, amikor a BASF lekeresek valamelyik okból „önletörő” vegyi folyamata hatására, üresen maradtak.

– Vannak, akik állítják, ezek a nagygépek bizonyára nem a legjobb termékeiket adják el nekünk...

– Ez nem igaz. Mi csak a jót

veszűk meg. Egyébként mindkét partnerünk kétféle terméket készít. Az „A” jelű szalag műsorok kazettába kerül, a „B” pedig többször is felhasználható, tehát a strapát jól bírja szalag. Mi ez utóbbit vásároljuk.

Sajnos azonban, mi elég furcsa módon kényserülünk kereskedni. Először rábeszéljük a vevőt, meggyőzzük, jól választ, ha Polimert, tehát Magnát választ, aztán pedig lebeszéljük arról, hogy vegyen, mert sajnos nem tudunk megfelelő mennyiséggel gyártani. Sajnos a Külkereskedelmi Minisztérium valutával nem támogat bennünket, a Belkereskedelmi Minisztérium nem biztosította erre a célra az igényelt valutát, tehát nem tudunk gyártani.

– Az üzletekben, az állami és

VPS-válogató

Ez alkalommal az NSZK-ban megjelenő Video és Video Magazin című havilapokat hívtuk segítségül rendhagyó tesztlünk összeállításakor. Azokat a készülékeket válogattuk ki, amelyek vagy már alkalmasak, vagy apró átalakítás révén válnak képessé a televíziódások Video Program Selector (VPS) jelének

vételére. A még Nyugat-Európában is viszonylag újdonságnak számító technikai megoldásra a gyártók kétélekepp készültek fel. Vagy már ellátták képmagnóikat VPS dekóderekkel, vagy még nem, azonban helyüket előkészítették a képmagnóknak. Számunkra azért lehetnek érdekesek a készülékek, mert né-

hány közülük már kapható üzleteinkben, s habár a Magyar Televízióban egyelőre még nem gondolkoznak a VPS-jelek bevezetésén, a jövőben erre minden bizonnyal sor kerül majd.

A kazettasorból kitűnik, hogy idehaza az Ofotért forgalmazza a legtöbb fajtát, bár az árak bön-gészésekor néha rejtélyes dol-

gokra kaphatjuk fel fejünket. Az már fel sem tűnik, hogy Itthon körülbelül kétszer annyiba kerül a legtöbb kazetta (forintban), mint az NSZK-ban, az azonban már édekes, hogy míg a JVC Dynarec Hr típusú szalagja Nyugat-Európában feleannyiba kerül, mint a Kodak HGX, addig idehaza az utóbbi ára csupán 202 forinttal magasabb a JVC-énél.

Gyártó, típus	Ár nyugatnémet márkában	Rendszer	VPS Dekóder*	Ofotért	Fotoelektromik	Használt-cikk Szűveitkezet	Vételi biztonság	VPS-kijelzés	Csatorna-kereső	Programozható műsor-száma	Nap
Akal VS-126EO	1500	VHS	1				jó	nincs	van	4	365
Akal VS-516EO	1900	VHS	1				jó	szöveggel	van	6	365
Blaupunkt RTV 324	1950	VHS	2				jó	jellel	nincs	6	365
Blaupunkt RTV 454	2100	VHS	1				jó	jellel	van	8	31
Blaupunkt RTV 478 HIFI	2400	VHS	1				jó	jellel	van	8	31
Fisher FVH-P990K	2150	VHS	1				jó	nincs	nincs	7	14
Fisher FVH-P975K	1650	VHS	1				jó	nincs	nincs	5	14
Grundig VS-400	1450	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	4	365
Grundig VS-310	1900	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-340 HIFI	2000	VHS	1		89 120		jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-320	2100	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-275	2600	VHS	2				jó	jellel	nincs	7	365
Grundig VS-380 HIFI	2700	VHS	1				jó	jellel/szöveggel	nincs	10	365
Grundig VS-300	1600	VHS	1		120 000		jó	jellel/szöveggel	nincs	2	365
Hitachi VT-175E HIFI	2200	VHS	1			82 000	jó	jellel	van	4	14
Hitachi VT-135E VPS	1700	VHS	1				jó	jellel	nincs	4	14
ITT VR 3977 HIFI	2300	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	365
ITT VR 3997	2800	VHS	1				jó	jellel	nincs	8	365
ITT Digicontrol VR 3946	1900	VHS	1				jó	szöveggel	nincs	6	350
JVC HR-D180E	1800	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	365
JVC HR-D160 EQ	1900	VHS	1				közepes	jellel	nincs	4	354
JVC HR-D470EG	2500	VHS	1				jó	jellel	nincs	8	365
JVC HR-D566EG	2500	VHS	1				közepes	nincs	nincs	4	365
JVC HR-D755EG	2900	VHS	1				jó	jellel	nincs	8	365
JVC HR-D170E	1500	VHS	2				jó	jellel	nincs	4	14
Loewe Mono 420M	1600	VHS	1				jó	jellel	van	4	14
Loewe Stereo 440S	1800	VHS	1				jó	jellel	van	4	14
Loewe HIFI 460H	2400	VHS	1				jó	jellel	van	4	28
Mitsubishi HS-338Q	1700	VHS	1			69 000	jó	jellel	nincs	8	3
Mitsubishi HS-421 VPS	2400	VHS	1		50 000		jó	jellel	nincs	8	30
Orion VH-401RC	1200	VHS	1		40 000	51 000	közepes	jellel	nincs	8	21
Panasonic NV-Q7	1500	VHS	2		48 000	40 000	jó	jellel	van	4	14
Panasonic NV-Q10	1700	VHS	2			60 000	jó	jellel	van	4	14
Panasonic NV-Q14	1800	VHS	2				jó	jellel	van	8	31
Panasonic NV-M70	2400	VHS	1				jó	jellel	van	8	31
Philips VR 6467	1700	VHS	1				jó	jellel	nincs	3	31
Philips VR-6660	1900	VHS	1				jó	jellel	nincs	6	31
Philips VR 6760	2100	VHS	1				jó	jellel	nincs	2	31
Philips VR 6860 HIFI	2500	VHS	1				jó	jellel	nincs	6	31
Sanyo VHR-2500G	1700	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	21
Sanyo VHR-2700HF	2100	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	21
Siemens FM 468	2100	VHS	2				jó	jellel	nincs	8	21
Sony SL-HF950ES	3000	SuperBeta	2			125 000	jó	nincs	nincs	6	21
Telefunken VR-A940	2000	VHS	1				jó	jellel	nincs	8	14

* 1 be van építve a készülékbe
2 helye előkészített, utólag beépíthető

VHS KAZETTÁK

Normák háborúja

A világ térképe nem csupán politikai szempontból tarka. A televíziócsatornák is meglehetősen változatosak, a PAL, a SECAM és az NTSC különböző variánsai kis híján a nyelvi zűrzavarhoz hasonlóan kuszaságban keverednek.

A SECAM rendszer hátránya az átránsnál és a montírozásnál mutatkozik meg. Az átránsnál nemcsak elméletileg hanem gyakorlatilag is romlik a felvétel minősége – ellenében a PAL-lal, amelyek legalább elméletben tökéletes másolatot tesz lehetővé. Ezenkívül nehézkes, műszakilag bonyolult és ezért drága a digitalizálás megoldása. Ezért is van, hogy Magyar Televízióánál, hasonlóan több más szocialista ország tévéhívé, számos belső munka, főleg az utómunkálatok többsége, PAL rendszerben készül, a legmodernebb komponens-mixerek pedig még e normát meghatározó kódolás előtt keverik a jeleket. Hasonlóképpen működnek a Beta rendszerű videokamerák és az egész 5-ös stúdió. Így csak az adás, illetve a lejátszás során dől el, milyen normában legyen a műsor.

Mivel világszerte egyre többben eszünknek egy új, valóban általános szabvány szükségessége, most már nem érdemes sokat töprengeni a PAL, a SECAM és az NTSC előnye-in vagy hátrányain. A normák háborújából valószínűleg a High Definition (HDTV), a nagy felbontású rendszer kerül ki győztesen. Igaz, erre még várni kell jó néhány évet, hiszen az áttárlásnak műszaki, gazdasági feltételei vannak, ráadásul egy világ-méretű áttárláshoz jelentős politikai nehézségeket is le kell küzdeni.

Addig sem kell attól tartani, hogy nem lesz folyamatos a SECAM bevezetések vagy az alkatrészek gyártása. Dr. Altmann Istvánné, a MTV karbantartási főosztályvezetője határozottan állítja, hogy komoly verseny folyik a megrendelésekért a piacon és a nagy cégek mindent vállalnak – persze nem olcsón. Tíz évig minden szállító biztosítja az alkatrész-utánpótlást és még ez után is számos belső megoldást lehet találni az esetleges műszaki nehézségek áthidalására. A tévén belül különben nincs túlzott jelentősége a normák közti különbségeknek, korszerű transzkódekkel tetszőleges váltásokat lehet elérni. Különben is, a külső áttárlásnál gondolni kell a tisztító nézőre meg az elavult készülékekre is. A belső technikai fejlődésből azonban a néző csak a jobb minőségű képet, az érdekesebb, jobb megoldásokat látja, ez tehát egyértelműen hasznos mindenki számára.

Sajnos az MTV tervei között egyelőre nem szerepel az adások kezdetétől végig jelző Video Program Selector (VPS) jel sugárzása, annak ellenére, hogy ez nem tartozik a különlegesen bonyolult technikai kérdések közé. Elsőbbséget élvez azonban a teletext továbbfejlesztése, hiszen a jelenlegi adás még mindig csak kísérleti szinten van. Az új, bővített teletext természetesen lehető lesz az eddigi dekódóreszközökkel, több információt tartalmaz majd és gyorsabban is fog lapozni az oldalak között. Ráadásul már nem is kell sokáig várni rá: ha igaz, már 1988-ban megálthatjuk.

Horváth Gábor

Típus	Ár DM	Időtartam	A magazin minősítése a kép és a hang testtelése alapján	BÁV	OFOTÉRT	Fototelekt-ronik	Használt-cikk Szövetkezet
Maxell HGS HIFI	24.00	E-180	nagyon jó		900	810	
Sony Pro-X	35.00	E-180	nagyon jó				
Fuji Super	30.00	E-180	jó			590	
TDK HIFI	20.00	E-180	jó		900	810	
Agfa HQX	17.00	E-180	jó				
TDK Extra HQ	17.00	E-180	jó		900	810	
Fuji Super HQ HIFI	21.00	E-180	jó		900	810	
Sony UHQ HIFI	21.00	E-180	jó		900	810	
Scotch EXG HIFI	27.00	E-180	jó				
TDK HD Pro	35.00	E-180	jó	(TDK HD Pro) 2000	2000		1500
Fuji Super HQ	17.00	E-180	jó				
Hitachi HGS	22.00	E-180	jó	(Hitachi HGS) 800			
Scotch EXG	23.00	E-180	jó				
TDK HS	13.00	E-180	jó	(TDK HS) 700	698	670	750
Agfa High Color	10.00	E-180	jó			600	
Scotch EXG PRO	35.00	E-180	jó				
Magna HQ Chrom	18.00	E-120	jó				
JVC Dynarec Super HQ	23.00	E-180	jó				
JVC Dynarec PRO	35.00	E-180	jó	2000			
JVCV Super HIFI	25.00	E-180	jó				
Fuji Berldox	14.00	E-180	jó		698		
BASF Super HQ	19.00	E-180	jó			810	
Maxell HQX	21.00	E-180	jó		900		
Kodak XHG	24.00	E-180	jó		900		
Memorex Super HQ	21.00	E-180	jó				
BASF Extra Quality	15.00	E-180	jó				
Dolphin Super HQ	11.00	E-180	jó				
Magna HGS Super 180	21.50	E-180	jó				
Memorex HIFI	24.50	E-180	jó				
BASF Super HQ HIFI	22.00	E-180	jó		900		
JVC Dynarec HR	12.00	E-180	jó		698		
Polaroid Super Color	19.00	E-180	jó				
Memorex Standard	15.00	E-180	jó		698		750
Quelle Universum	10.00	E-180	jó				
JVC Dynarec HQ HIFI	20.00	E-180	jó		900		
Panasonic Premium Std.	13.00	E-180	jó		698	670	750
Samsung Extra HQ	20.00	E-180	jó				
Panasonic HIFI	22.00	E-180	jó				
Kodak Standard	14.00	E-180	jó				750
Memorex PRO	20.00	E-180	közepes				
Sony Dynamicon	13.00	E-180	közepes	(Sony Dinamicron) 690		550	690
Philips XHG	24.00	E-180	közepes				
Hitachi Standard	15.00	E-180	közepes				750
PD magnetics Sup. HQ HIFI	19.00	E-180	közepes				
Panasonic Super HQ	19.50	E-180	közepes				670
Philips HIFI ENG	25.00	E-180	közepes				
Videoseonic Spezial Color	10.00	E-180	közepes				
Maxell Epitaxial	18.50	E-180	közepes				
Philips Standard	17.00	E-180	közepes				
PD Magnetics HQ Chrom	15.00	E-180	megfelelő				
Professional Super	14.00	E-180	megfelelő				
WB Super Metallix	14.00	E-195	megfelelő				
ICE Super HQ	10.00	E-195	megfelelő				
Aries Super HQ	10.00	E-180	kifogásolható				
VHS-C							
JVC Super HQ	20.00	EC-30	jó		1500		
Fuji Super HQ	20.00	EC-30	jó		1500		
BASF Chromdioxid Sup. HQ	21.00	EC-30	jó				
VIDEO 8							
Sony	30.00	P5-60	nagyon jó		1370		
BASF	29.00	P5-60	nagyon jó				
Fuji	31.00	P5-60	jó				
Kodak	39.00	P5-90	jó				
Sony	40.00	P5-90	jó		1700		
Kodak	30.00	P5-60	közepes				
BASF	39.00	P5-90	közepes				
TDK	39.00	P5-90	közepes		1700		
TDK	28.00	P5-60	közepes		1370		

Metro Print GT

Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 78. T.: 127-480

Különleges ajánlataink videomagnósoknak: közkedvelt régi és új, magyar és külföldi szinkronizált feliratos videofilmek megvételét vagy kölcsönzését ajánljuk:

Kölcsönzési díj:	70 Ft-tól 140 Ft-ig
Eladási ár:	1190 Ft-tól 2000 Ft-ig.

Vegye igénybe nyomdai szolgáltatásainkat!

Névjegyek, esküvői meghívók és különböző nyomdai termékek elkészítését rövid határidőn belül vállaljuk magas-, ofsetnyomással, illetve Thermograph eljárással is.

Üzletünkben a számítástechnikai és szórakoztató elektronikai cikkek forgalmazása mellett bizományi felvásárlás is működik.

Nagyon szűk réteg szórakozása a videózás az NDK-ban, gyakorlatilag csak azok juthatnak készülékhez, akiknek Nyugaton élő rokonaik vannak, vagy maguk rendelkeznek valutabevételrel: keletnémet márkáért ugyanis nem, vagy csak kéz alatt lehet szerezni videokészüléket. A valutáért árusító boltokban azonban bárki megveheti az éppen adott típusok egyikét – a választék azonban meglehetősen szűk. Augusztusban például az egyik Intershop-boltban egyféle, Sharp (Japán) gyártmányú készüléket lehetett kapni. Középkategóriájú darab, programozható, egy hétre és több állomásra. Ár: 1340 nyugatnémet márka – érdemes hozzátenni, hogy Nyugat-Berlinben ugyanez a típus – üzletlőtől függően – 10–20 százalékkal olcsóbb, ráadásul ottani vásárlás esetén az értéktöbbletadó is visszatérítik a külföldieknek – mindez azonban nem vonatkozik az NDK állampolgáraira, tekintve, hogy ők az NSZK vámtörvényei értelmében nem számítanak külföldieknek, másrészt az NDK állampolgárai külföldi útjükről nem hozhatnak magukkal vi-

deokészüléket: a behozatali tilalmakat felsoroló lista élővasai a televíziók és a képrögzítésre alkalmas berendezések. Így az NDK-ban élő polgárok számára marad az Intershop üzlet, ahol kazettát is lehet vásárolni: azt is sokkal drágábban azonban, mint Nyugat-Berlinben. A 100-as BASF normál kazetta 15–16 márkába, a 240-es 19 márkába kerül. A többi típus ára is e körül mozog – elmondható, hogy 15 márka alatt nemigen kapni 100-as kazettát, noha Nyugat-Berlinben a hasonlók 3–4 márkával kevesebbe kerülnek.

Az Intershop üzletek a valutával rendelkezőknek televíziókat is kínálnak: több típusból lehet választani, az árak 690 márkától 1790 márkáig terjednek.

A 36 cm képméretű készülékek kerülnek – igaz, leértékeléskor – 690 márkába, míg a nagyobb, 53 cm képméretű, sztereokészülékek 1500–1700 nyugatnémet márkás árszámba mozognak. Az Intershop üzletekben kapható minden készülék kétnormás, azaz PAL és SECAM rendszerben sugárzott adá-

sok vételére egyaránt alkalmasak – mindez azt jelenti, hogy képesek a nyugati adások színes vételére. Ez az NDK-ban jelenleg kapható színes készülékekről szintén elmondható – a régebbi típusok azonban nem tudják a sokak által nézett nyugati színes adásokat színesben venni, csupán fekete-fehérben.

Érdemes azonban hozzátenni, hogy azok, akiknek nyugati rokonaik, ismerőseik vannak – és az ilyenek száma az NDK-ban igen jelentős –, mintegy 120 márkáért hozzájuthatnak a SECAM-PANEL-hoz, ami lehetővé teszi a színes adások vételét. A Panelt viszonylag egyszerű a már meglévő készülékbe becsatlakoztatni és az NDK-ban, ahol a televízióbarkácsolás egyébként igen sokak hobbija (plusz antennaszereles stb.), ezt a szíveséget sokan megteszik ismerőseiknek. (Az összegek nyugatnémet márkában értendőek.)

Az NDK állami boltjaiban – tehát nem az Intershop üzletekben – elsősorban hazai

gyártmányú készülékek közül lehet válogatni – de videokészüléket a fentiek értelmében nem lehet venni. Mindezek ellenére persze azok, akik akarnak, hozzájuthatnak a célhoz: videoberendezéshez, ha a fekete piacon váltanak két keletnémet márkát nyugatnémet márkára, így azonban meglehetősen borsos árak jönnek ki – egy átlagos kereset mellett nagyjából egy teljes évi fizetést emészt fel a készülékvásárlás.

Az NDK-ban kapható színes tv-készülékek egyelőre nem követik a Nyugaton már igen elterjedt sarkított képcsőves, illetve „MONITOR-LOOK” megoldások – elsősorban a hagyományos fazon, illetve műszaki megoldások érvényesülnek: így sem a képfelbontó képesség, sem a színvisszaadás nem éri el a Nyugaton megszokott átlagszínvonalat. E készülékek néhány havi átlagfizetésből már megvásárolhatók.

Az NDK-ban – jelenlegi ismereteim szerint – nincs hivatalos műsoroskazettakölcsönző, viszont a fekete piacon beszerezni oly módon, mint Magyarországon. A készülékek csekély száma, a műsoros kazetták behozatalának szigorú tilalma, a szigorú határellenőrzés miatt az országban csak olyan filmeket lehet feketén forgalmazni, amelyekel a nyugati adásokból vesznek fel egyet. Mivel azonban a nyugatnémet tv-műsorok a mint ál-

italában az állami adók – nem sugároznak pornó, horror, szex- és egyéb műfajú filmeket, ennek nincs is sok értelme, már csak azért sem, mert a tv-műsorokat gyakorlatilag az egész országban lehet fogni, néhány kisebb térséget kivéve, amelyek az NDK adókra, illetve a szomszédos országokra – Csehszlovákiára, illetve a lengyel műsorokra hangolódhatnak rá. A szigorú behozatali tilalom természetesen vonatkozik a profi másolókészülékekre is, így az esetleg mégis becsempésztett tiltott filmek csak a hagyományos módon, két készülék összekapcsolásával lehet átvinni – ez meglehetősen körülményessé és lassúvá teszi a processzust, nem beszélve arról, hogy a többszöri másolás után a filmek gyakorlatilag élvezhetetlenné válnak.

Megjegyzendő, hogy a határellenőrzés, illetve a filmbehozatali tilalom a külföldi állampolgárokat is érvényes. Az ellenőrzés szigorú, a büntetések magasak, így feltehetően kevesen kísérlék meg a határőrök éberségét kijátszani.

Oláh László

GYEREKCIPOBEN

Mintegy ezer videóterem és videódeák nyíltak meg a Szovjetunióban a következő két év során. Egy Moszkva és Alma-Ata között közlekedő IL-86-os gép fedélzetén először láthattak videoműsort a levegőben az utasok. Nem hivatalos statisztikai adatok szerint az országban mintegy 300 ezer családnak van videomagnója. Ezek a szovjet videózás legfrissebb hírei, illetve van még egy, meglehetősen a legjelentősebb: a Szovjet Állami Filmbizottság keretében létrejött a Videofilmmel elnevezésű országos gyártási és alkotói szövetség, amelynek feladata a szovjet videózás jövőjének meghatározása, az első önálló videóprodukciók elkészítése. Igazgatója *Oleg Uralov*, aki egyben a Szovjet Filmművész Szövetség titkára.

Az országban – legalábbis papíron – évek óta kapható videokészülék. Persze már régen nem az ősi, csak fekete-fehér felvételek készítésére alkalmas típusról van szó. A VHS rendszerű készülékek motorja továbbra is japán, s licencvásárlások eredményeként született meg. A ma jelentkezőknek 1989-ig kell várniuk arra, hogy készülékük birtokába jussanak, vagyis mennyiséget tekintve még gyerekcipőben jár a gyártás. A szovjet videógyártással azonban más gondok is vannak. A ma előjegyezhető típus gyártó Elektronikai Ipari Minisztérium nyugati licenceket vásárolt új gyártási létrehozása céljából. A Rádiótechnikai Ipari Minisztérium viszont időközben elkészítette az első videolemezek lejtásására alkalmas lézeres készülékeket.

A videofilmmel bizottság az utóbbira voksolt. Ugy véli, két-három év alatt a fejlett országok teljesen áttérnek a jobb kép- és hangminőséget nyújtó videolemezekre. Japánban már tavaly négyszer annyit lemez fogyott, mint kazetta. Eppen ezért a bizottság szükségesnek látja a rendelkezésre álló anyagi eszközök egyesítését s a minisztertanács alá rendelt, a videokereskedéssel foglalkozó koordinációs bizottság felállítását.

Amíg e tervekben valóság nem lesz, a szovjet videópiac állapota aligha fog gyökeresen megváltozni. Ez pedig azt jelenti, hogy a bérből

és fizetésből élők többségének 6-7 havi fizetését kellene teljes egészében fedelnie egy 1200 rubelbe kerülő készülékért, amelyre egyelőre csak feliratkozhat. Ez a VM-12-es típus, a VM-15-ös gyártását éppen a közelmúltban szüntették meg. Kaphatók külföldi készülékek a bizományos áruházakban. Ezekre azonban már 15-20 havi fizetés is ráköltheti valaki.

A kazetapiac enyhe jelzője, hogy feszült. Japán alapanyagból gyártanak szovjet kazettát, de szabadon ezt is és a külföldi márkákat is ritkán lehet kapni.

Műsoros kazettát is hasonló, 60 rubel körüli áron kínálnak az elektronikai üzletek Moszkvában. Ezekre egyelőre a szovjet filmtérmet alkotásait láthatják a vásárlók, ha éppen lehet kapni a kívánt filmet. Néhány kazettakölcsönző is működik. Magánforgalomban azonban ugyanolyan vegyes a műsorválaszték, mint bárhol másutt a világban. Nemrégiben megszorgították a horror- és pornokazetták becsempészéséért járó büntetéseket, többeket pedig elítéltek, akik házi moziat rendeztek be lakásukban, elég borsos, akár 10 rubeles belépődíjjal.

A Videofilmmel azonban előre gondolkodik: műszaki szakemberképző központot fog üzemeltetni, s eleinte szűk vettőlálózata lesz a kereslet felmérése céljából. Egyikben balettfilmeket, másokban ismeretterjesztő műsorokat, videopublicisztikát vagy éppen „A XX. század szenzációi és paradoxonjai” címmel érdekességeket mutatnak be. Programokat készítenek videokávéházak, bárók és -diszkók számára is. Jövőre talán az első videokifilmjűk is elkészül.

Illet már – igaz, a filmgártás keretében – forgattak a Szovjetunióban a Lenfilm Stúdiókban. Címe: Hogyan legyünk sztár? Költségvetése 1000 rubel.

Görög, amerikai, brit és francia ajánlat is érkezett már közös stúdiók létesítésére – elsősorban az orosz balett érdekli a lehetséges partnereket. A Szovjetunióban számolnak azzal is, hogy a videóforgalmazás jogdíjai sokkal kisebbek, mint a filmforgalmazásé –

tizede, huszada annak. Hamarosan kazettára kerülnek a világ filmtérmetének klasszikus alkotásai. Másfelől, az NSZK például a 30-as évek szovjet filmjei iránt érdeklődik, Ted Turner TBS társaságával szovjet és amerikai klasszikus filmek szerkeiről folynak a tárgyalások.

A Szovjetunióban el akarják kerülni a nyugati videózás gyermekbetegségeit. Lassan ott is véget ér az a korszak, amikor a kazettákban jórészt csak kommersz szórakoztató műsorok terjedtek. Mára a nyelvtanulást segítő programoktól az oktatóprogramokig és a videójátékokig sok mindent kínálnak a stúdiók. A szovjet szakemberek egyetértenek azzal, hogy a televízió a jövőben főként híradó és dokumentumműsorokat sugározzon. Az esti filmet és a többi néznievalót kazettákról, még inkább lemezekről választják majd az emberek.

Egyelőre azonban gátja még a videózás gyors elterjedésének a hazai televíziógyártás állapota is. Lassan kiszorulnak a szalagról a csöves készülékek, de a távkapcsolóval működő, PAL/SECAM rendszerű korszerű készülékek kísérleti gyártása még csak most kezdődött el.

Lengyel László

Jugoszláviában a video- magnók piaca lényegében két részre osztható: egyrészt kaphatók hazai termékek, de igen magas áron, másrészt déli szomszédunknál megvehető rendkívül sokfajta nyugati videomagnó, s ezek ára időről időre csökken. Ehhez azonban gyorsan hozzá kell tenni, hogy egyrészt ki kell fizetni a példát nyugatnémet márkában, belga frankban vagy amerikai dollárban megadott árat, majd dinárban ki kell még ezt egészíteni az ár 60-70 százalékal, ami lényegében vám, adó és biztosítás illeték.

A hazai gyárak idén már a második típusal jelentek meg a piacon. Először a Gorenje cég készítette el a maga berendezését, amely VHS rendszerű, PAL-adások vételére is alkalmas (Jugoszláviában a televízió ebben a rendszerben sugároz), távvezérelhető, tizenkét program állítható be rája. Az ára 778 544 dinár. Az Iskra vállalat az ITT céggel együttműködve gyártja a második jugoszláv képmagnót, amelynek VCR-9000 a jele. A HQ technológiával gyártott távvezérelt sztereokészülék funkciói között szerepel, hogy VHS rendszerű, VPS-dekóderrel szerelték fel, 11 hónapra előre hat műsor automatikus vétele programozható be, tűrhető állóképet is ad és az egyes jelenségek gyorsan megkereshetők. Az ára igen magas, 998 640 dinár. A július közepén érvényes árfolyam szerint ez 1490 dollárnak vagy 130 ezer forintnak felel meg.)

A hazai gyártók mellett egyre több külföldi cég jele-

nik meg a jugoszláv videopiacon. Lényegében minden ismertebb márká kapható, Belgrád központjában például Fisher, Sharp és Sony márkaboltok kínálják termékeiket. A dologban az az érdekes, hogy a külföldi cégek ma már (a világra jellemző tendenciát követve) itt is egyre olcsóbban árulják berendezéseiket, így az egy-két éve még 1100-1300 NSZK-márkába kerülő videomagnókat most 900-1000, de sokszor 700-800 márkaért árulják. (Vásárlásnál azonban sohasem szabad elfelejteni a körülbelül 70 százalékos plusz dinárkötségről.) Sőt, az is előfordul, hogy egyes videomagnók itt olcsóbbak, mint az NSZK-ban. Ennek az az oka, hogy a cégek Jugoszláviában úgynevezett konzignációs lerakatokból árúsítanak, azaz arika lényegében exportárak és nem tartalmazza az NSZK-ban használatos 14 százalékos forgalmi adót. De ezen túlmenően is vannak jelentős árkülönbségek, például a Grundig VS380 Hi-Fi modell Jugoszláviában 1937 NSZK-márkába, míg az NSZK-ban 2500-2700 márkaába kerül.

A választékokat nehéz lenne felsorolni, hiszen az előbbiek közül még kapható Grundig, Nordmende, az amerikai Bondster, vagy a dél-koreai Samsung márkája is. Néhány jellemző adat az árakról: Sharp VC 782 SD 1190 DM + 310 ezer dinár; Sharp VS 793 SBK Hi-Fi Stereo 1590 DM + 414 ezer dinár; Grundig VS 340 Hi-Fi Stereo (ezzel a készülékkel LP üzemmódban nyolcórás zené felvétel készíthető és a frekvenciaátvili-

tel 20-20000 Hzi) 1665 DM + 70 százalékos adó és vám, de kapható a Samsung VX 6161-os úgynevezett lapos modelljé 699 DM-ért is.

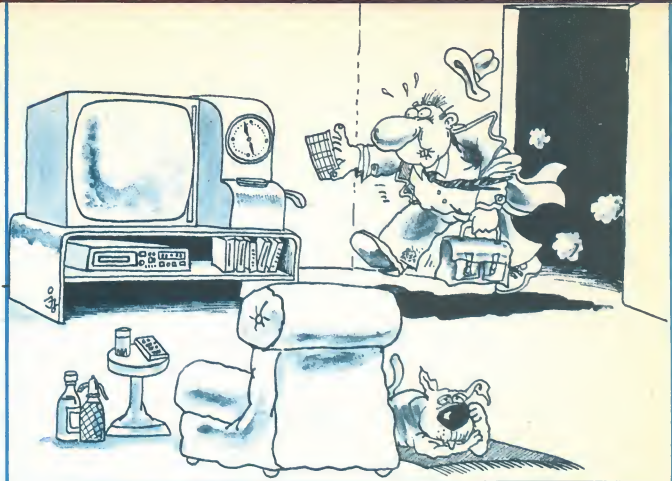
Mindebből az derül ki, hogy a konvertibilis valutában számolt ár kedvező is lenne, az igen magas plusz-költség az árszínvonalat nagyon megemeli (körülbelül a hazai termékek árának nagasságába).

A videokazetta-választék Jugoszláviában meglehetősen szegényes. Az állami üzletekben egy BASF E 120 VHS Chromdioxid kazetta 7600 dinárba, míg a maszekoknál egy TDK E 180-as kazetta 10 ezer dinárba került.

Műsoros kazettát nemigen lehet kapni, viszont a video-

klubokban rendkívül széles a választék és nagyon hamar megszerzik az új filmeket is. Például a katalógusokban már szerepel Martin Scorsese The Color of Money (A pénz színe) című filmje, amelyben a főszerepet Paul Newman játszotta. Ezért az alakításáért Newman 1986-ban Oscar-díjat kapott.

Madarász György

his- Lexikon

ADAT

– digitalizált információ egy-
ségnyi része

AFT

(Automatic Fine Tuning) –
automatikus finomhangolás,
I. AFC

ALAPSZÍNEK

– a színes videokép átvitelé-
re szolgáló szabványosított
piros, kék és zöld szín, ame-
lyek változó arányú keveré-
séből keletkeznek a képer-
nyőn előállítható színek

AM

(amplitúdómoduláció) –
olyan jelátalakítás, melynek
nyomán egy ún. vivőhullám
nagyágának (amplitúdójá-
nak) változásai hordozzák az
átvinni kívánt információt

ÁRNYÉKOLÁS

– 1. elektromos vezetékét kö-
rülvevő külső hengeres fém-
burkolat (szövet vagy fólia)
2. terelőtárgy rádióhullámok
terjedését megakadályozó
hatása

BURST

– referencia segédjel a szín-
információ átviteléhez (az
egyes tévésorok elején)

CCTV

(Closed Circuit TV) – zártlán-
cú tévé, I. ZTV

CCIR

– a nyugateurópai rádió- és
tévészakokra vonatkozó
egységes megállapodás és
ajánlás

CHROMAKEY

– I. háttértrükk

DC

(Direct Current) – egyen-
áram: telepekből, akkumulá-
torokból nyerhető áram.
A hálózati váltakozóáramból
is előállítható tápegység se-
gítségével. Az áramforrás
két pólusa (plusz és mínusz)
általában nem cserélhető fel!

DIGITÁLIS

– diszkrét (elkülönült, meg-
határozott értékű), időben
nem folyamatos jelekkel dol-
gozó berendezés, áramkör
stb.

DOC

(Dropout Compensator) –
dropout kompenzátor: olyan
áramkör képmagnókban,
amely rövid jelkimaradás
(dropout) esetén a megelőző
képsorral vagy egy átlagos
feszültségszinttel helyettesíti
a hiányzó sort vagy sorokat

EDITÁLÁS

– I. szerkesztés

FÉNYVEZETŐ KÁBEL

(Glas Fiber Cable, Fiber Optic
Cable, Glasfaserkabel) –
különleges üvegből készült
vezeték, amelyben az infor-
mációtovábbítás modulált
fényimpulzusok segítségével
történik

HÁTTÉRTRÜKK

(Chromakey, Blue Box) –
olyan video (elektronikus)
trükk, amely eltérő színű
képrészletek segítségével
kombinál össze két videóké-
pet úgy, hogy az egyik kép
bizonyos színű részei helyén
megjelenik a másik videófor-
rás képe

INTERFERENCIA

– két vagy több jel nemkívánt
egymásra hatása, melynek
során olyan zavaró harmo-
nikus jelek keletkeznek ame-
lyek benne lesznek az átvite-
li sávban és így zavart okoz-
nak a vételben illetve lejá-
tszásban [pl. fűtő a rádióvé-
telben, moiré („halszáika”) a
képernyőn stb.]

KARAKTER

– betűhely, illetve betű vagy
szám vagy azok elektronikus
képe (videorendszerekben,
számítógépi rendszerekben
stb.)

OIRT

– a kelet-európai rádió- és
tévészakokra vonatkozó
meg egyezés és ajánlás

PC

(Personal Computer) – sze-
mélyi számítógép: kismé-
retű, hordozható, általában kö-
zönséges tévévevőhöz mint
megjelenítőhöz kapcsolható
olcsó nem professzionális ki-
vitelei számítógép

PCM

(Pulse Code Modulation) –
impulzus kódmoduláció:
szabványosított impulzusokból
álló jelcsoportok formájában
történő információátvitel

REMOTE

(távoll) – távvezérlő csat-
lakozási helye képmagnón,
videokamerán stb.

SÁVSZÉLESSÉG

– adott elektronikus jel által
a frekvenciatarományban
elfoglalt hely, illetve az e jel
átviteléhez szükséges frek-
venciataromány

SECAM-DDR

– olyan SECAM rendszerű
színes tévé átviteli rendszer,
amelynél a kép és a hangvi-
vő távolsága 6,5 MHz helyett
5,5 MHz

SLOW MOTION

– lassított szalagmozgás
képmagnó lejátszásánál

SHARPNESS

(élesség) – olyan kezelő-
szerv képmagnókban, mely-
nek segítségével a kép éle-
ségét lehet növelni vagy
csökkenteni, amivel a zaj is
növekszik vagy csökken

STATÍV

– kameraállvány

STILL

– állókép (a videoszalag
megállítása) képmagnóleját-
zásánál, I. pause

SVENK

– a kamera vízszintes irányú
mozgása felvétel közben

SZÍNSEGÉDVÍVÓ

(Color Subcarrier) – a színje-
let hordozó segédjel, I. burst

TORZÍTÁS

– az elektronikus jelek alak-
jainak és arányainak nem ki-
vánt megváltozása az átala-
kítás vagy az átvitel során,
amely rontja az információ-
felismerést

TRACK-JELEK

– a track-sávra felvett 50 Hz-
es impulzusok a videoszala-
gon, amelyek biztosítják,
hogy visszajátszáskor a vi-
deofelek pontosan a koráb-
ban felvett videósávokon ha-
ladjanak

TRANSZKÓDOLÁS

– a PAL és SECAM szerint
kódolt színes tévéjelek közti
átalakítás abból a célból,
hogy egy műsort a másik
szabvány szerint készült gé-
pen le lehessen játszani

UHF

(Ultra High Frequency) –
471–862 MHz között kijelölt
frekvenciasáv tévé műsor-
szórás céljára

VHF

41–223 MHz között kijelölt
frekvenciasáv tévé- és rádió-
műsor-szórás

Szerelem és erotika a filmművészetben

3. rész

Ó, AZOK AZ ÖTVENES ÉVEK!

...mondhatnánk mi is, ha maradtak volna kellemes emlékeink abból az időből.

Amíg Olaszországban Silvana Manganót, Gina Lollobrigidát és Sophia Lorent

imádták rajongói, addig nálunk a kiismerhetetlen mosolyú

Rákosi Mátyás volt a filmsztár, bár e cikk sajátos szempontjai szerint aligha vehette volna fel a versenyt velük...

Sorozatunk második részében Amerika csillagaira vetettünk egy futó pillantást, most tehát térjünk vissza Európába...

A háború pusztításait gyorsan kiheverő Nyugat-Európa az első években szinte minden tekintetben magán viselte Amerika hatását. Nem volt kivétel ezalól a filmkészítés sem, így a színésznőket is tengerentúli normák szerint gyúrták át. A hivatalos ideál produkálta „háziasszonysex” uralta a filmszínst, s a bájós, csalogó leányalakokat játszó Romy Schneider vagy Christine Kaufmann nem kavartak nagy vihart maguk körül. Pontosan olyan szerepeket kaptak, mint mondjuk a szeplős amerikai Doris Day – szeplőteleneket.

A békeévek moziéjában csak nagy ritkán tűnt fel egy-egy „botrányos” jelenet, mint például Willi Forst A bűnöző nő (Die Sünderin) című filmjében, amelyben Hildegard Knef teljesen meztelenül volt látható. A vékony, szőke Hildegard sokak szerint a Marlene Dietrich-féle német szexuális mitológia megtestesítője volt, valószínűleg mégsem hasonlítható hozzá. A hollywoodi producerek is abban reménykedhettek, hogy a Marlene-csoda megismétlődhet, mert hamarosan átvitték Amerikába, ott azonban nem a neki szánt film-

s szerepekben tűndökölt, hanem – Neff névre átkeresztelve – a Broadway színpadain.

A saját arcát és filmszínlátait kereső európai film erőltetn ki sérleteit jellemző ezeket az éveket, s a legtöbb országban megpróbálták előállítani egy valamirevaló sztárt. Még a konzervatív Anglia sem volt kivétel: a tervek szerint Diana Dors lett volna a brit Marilyn Monroe. Baabarcáról csak úgy sugárzott a tehetségtelenség, s ezt próbálta ellensúlyozni pompás testi adottságaival – igen csekély sikerrel. A szexbomba ezúttal nem robbant...

Fraanciaország – mivel Brigitte Bardot-ra még várnia kellett néhány évet – beérte Françoise Arnoul-jal, akit kritikusai egyszerűen „szex-Vénusz”-nak tituláltak. Françoise a lehető legtermészetesebb módon meztelenkedett filmjeiben, s az is segítségére volt ebben, hogy rendezői mindig a testére szabott szerepeket halmazták el. A Rajongás (Le Rage au Corps) című filmben például – mi más? – egy nimfománias asszonyt alakít – meggyőző hitelességgel. A nemiség kihívó érzékeltetésében találta meg Arnoul igazán önmagát, ám ez kevés volt ahhoz, hogy kiemelkedjék a többi középszerű filmszínésznő közül.

A sorozatunkban már említett Jane Russell – aki elsősorban szép melleivel csinálta karriert – méltó utódaként indult el pályáján az olasz Eleonora Rossi Drago. 1947-ben elnyerte a Miss Roma, majd a Miss Italia címet. A temperamentumos lányt Gina Lollobrigida néven ismerte meg a világ. Hogy a szép külső, a tökéletes női test mekkora sorscsapás lehet egy tehetséges színésznő számára, arról Gina saját szavai győznek meg leginkább bennünket.

„Tekintettel arra, hogy első sikereimet anatómiai adottságaimnak köszönhettem, csupa olyan szerepet kínáltak, amelyekben alig kellett kinyitnom a számat, idomaimnak viszont annál nagyobb szerepet szántak. Természetesen a kritikusok is ennek megfelelően vélekedtek rólam, és nem vették tudomásul művészi képességeimet. Egyikük azt mondta rólam: 'Olaszország legszebb teste'. Egy másik pedig ezt az élcet faragta rólam: 'Ezse kicsi, keble nagy'. Magamon kívül voltam a dühítő... Akkoriban meglehetősen gömbölyded voltam, és ez egyrészt nagy tetszessel találkozott, másrészt viszont gúnyos megjegyzéseket váltott ki. Pietro Germi, a rendező egy szép napon azt mondta nekem: – Nagy kerek szemed

van. De nem veszed észre, hogy a fejed túlságosan nagy és az idomaid túlságosan teltek?”

Gina azonban nem változtatta meg az alakját, amit – visszaemlékezve híres alakításaira – csak helyeselhetünk. Az első néhány filmszerep után a híres producer, Howard Hughes Hollywoodba hívta, s erőnek erejével rá akarta beszélni, váljon el a jugszláv férjétől, s menjen inkább hozzá. Howard Hughesról érdemes elmondani, hogy ő volt az, aki sztárt faragott Jean Harlow-ból és Jane Russellból, s ebbe a sorba Gina tökéletesen beleillett volna. Ő azonban nem állt kötelenek, visszatért Olaszországba.

Hogy a meztelenségről se feledkezzünk meg, idézzük fel a Más idők (Altri tempi) című 1952-ben készült filmjét, amelyben Vittorio de Sica bizonyítja be a bírság előtt védené nagykörűségét, hogy felhúzza Gina blúztát, szabadabb téve kebleit.

Bár Gina Lollobrigida – mint korábban idézett szavai is tanúsítják – úgy érezte, testi szépsége háttérbe szorítja művészi kvalitásait, az igazság az, hogy a népies „vadmacska”-szerepeikhez fűződnek legnagyobb sikerei. Nagyszájú, bizitlábás, egy szál kivágott ruhában szaladgáló parasztlányként vonult be Gina a filmtörténetbe, s amikor valami mással próbálkozott, azt a közönség meglehetősen közönnel fogadta. Szépségének, vonásának talán legnyilvánvalóbb elismerése volt, amikor 1954. augusztus 16-án a komoly Time – amely akkor elhatárolta magát a cover-girlik divattól – a címlapján Gina Lollobrigida arcaképet hozta. A Time szerint az ▶

Donna Sofiának szerepére. A Nápolyi körhinta (Carosello napoletano) főszerepében kihívóan riszáló járásával, az inge alatt táncoló melleivel, félreérthetetlen gesztusaival elsőpró sikert aratott. Gyorsan felfelé ívelő pályájában nagy jelentősége volt annak is, hogy bár Rómában született, ám Nápolyban és környékén nevelkedett, s vérbeli délvideki lányként nőtt fel. A kirobbanó olasz vérmérsékletet sikerült megőriznie a filmjeiben is, ez pedig hazájában már önmagában is fél siker. Az Egyesült Államokban a filmkritikusok mind Gina Lollobrigidát, mind Sophia Lorent gyakran nevezték „ösztönös színésznőnek” ami ha úgy vesszük, hízelgő és lenéző is egyben. Ez az ösztönös jelző kifejezi azt a kiáltó ellentétet, ami az amerikai színésznők megtervezettsége és az olasz csillagok természetes, emberi szerepjátéka között feszült.

the Passion) című film főszerepét. A vele együtt dolgozó amerikaiak elragadtatottan nyilatkoztak róla. Sinatra egyszerűen „The Most”-nak nevezte, ami magyarul annyit tesz: „A Leg”. Sophia még sikerei csúcán sem hazudtolta meg délolasz kofai mivoltát, ugyanis a Journal American című lapban a következőket tanácsolta az érte rajongó fiatal amerikai lányoknak: „Egyetek minél több spagettit! Mindent, amim van, csak annak köszönhetem, hogy sok spagettit ettem. Próbáljátok meg ti is!”

A hagyományos sztárkultusz jegyében született alkotások mellett az ötvenes években kialakult egy másik formája is a filmeknek, a kifejezetten erotikus célzattal készült „műveké”. Az erotikus filmekhez vezető utat főképpen az úgynevezett nudistafilmek egyengették. Ilyennek nevezhetők Edgar

neve a hét leghíresebb szóttag a kontinensen, majd pedig a következőket jegyzi meg a filmszillagról: „...aligha rendelkezik nagyobb tehetséggel, mint amennyire egy margarétának szüksége van ahhoz, hogy magához vonzza a méhet. Szépsége izgató: a kis barna nimfa védtelen szépsége ez, amely fölbresztli a férfinak a szatírt.”

1955-ben a magát többre tartó Gina visszautasította a Kenyér, szerelem és... című film főszerepét, amely a hasonló kezdetű, emlékezetes sikerű alkotások folytatása lett volna... s lett is, csak éppen nem vele, hanem az akkoriban még kezdőnek számító Sophia Lorennel. A Lollobrigidánál fiatalabb, 1934-es születésű szépség lassanként betöltötte a vetélytársnője által hagyott űrt, s nem is akárhogyan! Sophia markáns megjelenésével, átütő domborúlataival, húsos, érzéki ajkaival kialakította jellegzetes szerepkörét, a túláradó, maga körül elviselhetetlen zajt csapó, útszéli modorú kofáét.

Az olasz bulvárlapokban hamarosan kezdetét vette a „Vadmacska” és a „Kofa” szóháborúja, amelyben nem kímélték egymás testi adottságait sem, valóságos kebelharc dúlt kettejük között. A csatazaj elültével Loren szinte akadálytalanul vonult be az olasz filmcsillagok közé. Ő is – akárcsak Gina – későbbi sikereit az Olaszországban akkoriban rendkívül népszerűségnek örvendő fényképregényekben való szerepléseivel alapozta meg. Ezután egy csomó egészen jelentéktelen férccmun-kában mutogatta magát egészen addig, amíg Vittorio de Sica meg nem hívta a Nápoly aranya (L'oro di Napoli) című film lángossütőjének,

Loren sem kerülhette el a sorsát: Amerika felfigyelt rá, s Stanley Cramer producer-rendező meghívására Cary Granttel és Frank Sinatrával eljátszotta a Büszkeség és szenvedély (The Pride and

Rice Burroughs számtalanszor megfilmesített Tarzan-történetet, amelyekben Tarzan, a dzsungel rettenthetően fia és uralkodója, valamint az ő szépséges párja, Jane paradicsomi körülmények között mutogatták alig eltakart bájaikat.

Ahhoz, hogy a hatvanas évekre egyes nyugat-európai országokban polgárjogot nyerhessenek az erotikus és szexfilmek, nagymértékben hozzájárult a skandináviai és angliai nudista mozgalom, a szabadtestkultúra. Hasonló lökést adott az úgynak, hogy az éjszakai szórakozóhelyeken futótűszerűen terjedt a striptease, vagyis a vendégek feltűzését szolgáló vetkőzés. A sztriptíz igen gyorsan bevonult a filmekbe, igaz, nem öncélúan és nyíltan, hanem mintegy odavetve, hevenyészeten. Ehhez nagyszerű alkalmat teremtettek a bűnügyi és kémfilmek, amelyekben – magától értetődő természetességgel – a különböző sötét alakok, rossz szándékú, álnok szereplők nem balettintézeti vizsgaelőadásokon, hanem mindenféle sötét lebuiban, rossz hírű bárokban szövegüket aljasabbnál aljasabb terveiket. S a fertelmes bűnök e tanyáinak egy cseppet sem szokatlan tartozéka volt a háttérben erotikus mozzdulatokkal magát lemez-telenítő táncosnő.

A nyolcvanas évek lágy és kemény pornófilmjeihez képest ezek az erotikus kezdemények meglehetősen gyermetegek voltak. Hogy némi fogalmat alkothasson az érdeklődő olvasó erről a különbségről, lássuk, milyen filmeket tiltott be a katolikus egyházi cenzúra harmincegyven évvel ezelőtt. A Meztelen paradicsom címet viselő nudista alkotás főszereplője egy fiatal lány, akinek barátai és barátnői rendszeres időközönként el-elűnnek, s e kiruccanásokról túlárado jókedvvel térnek vissza. A jámbor leánynak felletőbb furcsállja e rejtélyes utakat, s rövid töprengés után elhatározza, utánajár a különös titoknak. Egy meleg nyári reggelen végre elszánja magát a cselekvésre, s nyomon követi barátját, aki a tengerpartnak egy sziklával övezett, rejtett részére igyekszik. A bájos, ám félénk leányzó gondosan kiválasztott sziklahasadékból figyeli az esemé-

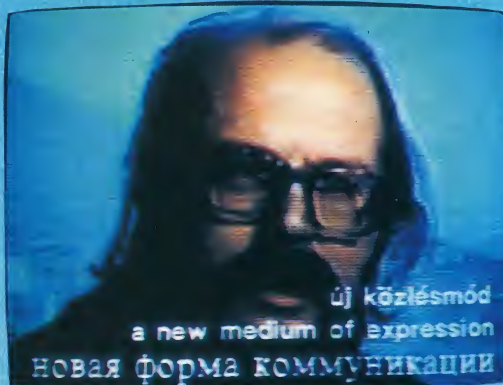
nyeket. Nem kell sokáig várnia, rövidesen megérkeznek a többiek is, fiúk, lányok vegyesen, s valamennyien anyaszült meztelenre vetkőznek, hancúroznak, kergelőznek. A sziklák közül leskelődő ártatlanság előbb a zavarát, majd a ruháit levetkőzi, s önfieledt szökdecseléssel olvad bele a felszabadult társaságba.

A fent idézett nudista propagandafilmet ugyan betiltották az NSZK-ban, ám ezekre az évekre tehető a turizmus világméretű fellendülése, s a nyugatnémet polgárok közül mind többen kerestek föl egy kis skandináviai kirándulásra.

Észak-Európa közismerten toleráns országaiban viszonylag rövid alatt napi-rendre tértek a meztelenség és a szex viharos terjedése és filmen, könyvekben való ábrázolása felett. S amíg mi Magyarországon azt hirdettük, hogy a szocializmusban nem lesznek bűnözők, homoszexuálisok, no és persze betegségek sem, addig Svédországban, Dániában az egyműiek közötti vonzalmat is el tudta fogadni a társadalom nagyobb része, olyannyira, hogy számukra is készültek erotikus filmek.

A piaci törvények maradéktalan érvényesülése hamarosan szükségtevé tette a nyugatnémetek erotikus utazásait, hiszen nyilvánvalóvá vált, a szex és az erotika századunk egyik legnagyobb gazdasági lehetőségét rejtje magában.

Berkes András

Szaladó házsorok, mechanikus zajok, lépegető gépmember. Fémhasán villogó képernyő, amely visszanez alkotóra. Katasztrófafilm-jelenetek, pornópillanatok, varázslatos animációs trükkök váltják egymást, majd váratlanul egy szakállas fejet látunk. A fej tulajdonosa egy gözölgő termálmédencében ül és a video társadalmi, művészeti értékéről és jelentőségéről beszél, majd ismét klipek, filmjelenetek következnek. A rendhagyó video egy nagyszabású kísérlet első terméke, a Mozgóképek Análízis című videoújság videofilmre rögzített első száma. Az alkotók, Szalai György és Dárday István, a magyar film dokumentarista vonulatának jeles forgatókönyvíró-rendező párosa. A kiadó pedig az egykori Társulás Filmstúdió jogutódja, a Mozgóképek Innovációs Társulás.

— Eredetileg azt kezdtük el vizsgálni, hogy a mozgó kép társadalmi funkciója milyen területekre is irányul. A Balázs Béla Stúdióban kialakult egy úgynevezett dokumentarista vonulat, míg a másik csoportosulás az új nyelvi, filmmelvi törekvések

szorgalmazta. Ezek eredményei a megvalósult, jelentős filmalkotásokon kívül abban az igényben is megnyilvánultak, hogy a mozgóképéről való gondolkodásnak eddig elért eredményei valamilyen intézményesült formában jelenjenek meg, vagyis szeretnénk volna, ha a filmgyártási, a filmtelméleti tapasztalataink találkoznak az átalakuló filmkészítési és forgalmazási rendszerrel. De nem így történt. A kísérleti törekvések képviselőit mind a Balázs Béla Filmstúdióban zsúfolták össze, s amikor az itt „felnőtt” alkotók kikerültek a stúdióból, azt tapasztalták, hogy a lehetőségeik gyakorlatilag meg-

szűntek. Megszűnt az a fórum, ahol megvalósíthatták elképzeléseiket.

A „dokumentaristák” annak idején egy hatrészes, neveléssel foglalkozó filmsorozatot készítettek, amely egyben társadalmunk akkori állapotát is tükrözte. Erre a kísérletre építve, tanulságait figyelembe véve jutottunk el ahhoz a gondolathoz, hogy az egész filmforgalmazási rendszerében radikális változás, változtatás szükséges. Ek-

magyar filmkészítő nemzedék és a filmforgalmazás, az intézményi háttér között.

Óriási lángnyelvek habzsolják a toronyházat, a tűzoltók tehetetlenül locsolják a vizet az égbe szökő tüzre, s belül a lépcsőházban sikoltozó, halálra rémült emberek rohagnak. A kép lassan megszeli a csendes erőszakot ágyba édesgetni partnerét. A tiltakozás egyre határozatlanabb, s végül elhal. Megszólal viszont Révész Sándor szociológus, aki a video megjelenésének társadalmi hatásait elemzi, s az új tömegkultúra irányvonalait.

kor hoztuk létre a Pécsi Közművelődési Filmhetet, ami kifejezetten a film funkciói szerint a forgalmazás kérdéseivel foglalkozott. Ezt követte egy konferencia Kecskeméten, amely a mozgófilm oktatási felhasználásának kérdéseiről szólt. Ezeknek a próbálkozásainknak az eredményei feledésbe merültek, eltűntek, létrejött azonban a Társulás Filmstúdió, amit rövid idő után szintén megszüntettek. Mindezek a kudarckok azt mutatják, hogy éles ellentét van a fiatal

IDEOLOGIA

Annak a jelenségnek, hogy a fiatal filmes társadalom most a videó felé fordul, két oka van. Egyrészt a jelenlegi intézményi keretek között ez számít az egyetlen elérhető fórumnak, másrészt a videó tagadhatatlanul a századvég legnagyobb hatású találmánya, a mozgóképek "birodalmának" legexponáltabb eszköze. Azzal a ténnyel, hogy a videó mint a mozgóképkészítés technikai, művészi, forgalmazási, rendszerben is újat hozott, elodázhatatlanná vált a mozgóképpel kapcsolatos problémák megoldása. A Társulás Stúdió már annakidején is felismerte a videó jövőjét és elkezdte a felkészülést a videoműfaj egészét átfogó tevékenységre, a gyártástól a terjesztésig. Egyfajta kényszerként itt találkoztak a legkülönbözőbb műfajok képviselői, Bódy Gáboról Jeles Andrásig, holott a természetes az lett volna, hogy számukra az intézményes filmkészítési formák nyújtának lehetőséget a kibontakozásra.

A Társulás megszűntével az alkotók lehetőségei gyakorlatilag megszűntek. Főleg azok a filmeknek kerültek nehéz helyzetbe, akik a filmkészítés nem célján túl a mozgóképek filozófiai kérdéseivel és más rétegeivel is foglalkoznak és érdeklődésük központjában nem kifejezetten a kereskedelmi filmkészítés áll.

Ma hazánkban egy jól (?) kiépített mozhálózat és a kétféle tévé-vevőkészülék mellett nincs szervezett lehetőség, alternatíva a videofilmeik terjesztésére. Gyakorlatilag csak az intézmények, az iskolák, művelődési otthonok rendelkeznek azokkal az eszközökkel, amelyekkel befogadói lehetnek egy új típusú videoforgalmazási rendszernek. A realitás az, hogy a magán videotalajdonosok nagy része döntő többségben könnyű szórakozást, a filmforgalmazásban nem jelenlevő alkotásokat – horror, akciófilm, szexfilm – néz videóban, vagyis más az igény szintje. Nem elsősorban egy ilyen kísérleti videoműhely készítőire vevő. Ami persze nem feltétlenül negatív értékelést, csupán tény. A Mozgóképek Innovációs Társulás megalakulása ezt figyelembe véve, s tudjuk, hogy egyelőre csupán egy négyzetcentiméternyi sikerült kihalásunk a mai szervezeti keretből. A mozgóképek készítés területén jelentkező mindenfajta innovatív törekvést támogatni szeretnénk. Itt nem csupán a művek elkészítéséről gondolkunk, hanem az előkészítéstől a terjesztésig a teljes feltevérendszer megteremtésére is. A társulás szó pedig nem csupán "jogfolytonosságunkat" jelöli, hanem egyfajta nyitottságot, közös gondolkodást, együttműködésre való hajlamot.

Az állatbarátok vagy azok, akiket a sors jó előérzettel vert meg, ilyenkor gyorstekerreléssel állítják a videomagnót. Egy disznót vezetnek ugyanis a vágóhidra. Két hátsó lábára lánc kerül s a szerencsétlen jószág néhány perc múlva a bőlérkése jóvólátából már nem egyéb, mint hosszú karaj, oldalas és combok. Szinte bénító az a szakszerűség, ahogy a hentes dolgozik. Tévedhetetlen vágásokkal bontja alkotóelemeire az előbb még lélegző, mozgó lényt, s szentelven arccal dobja az asztalra a soron következő részt.

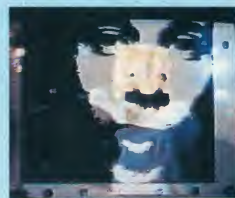
Úgyiszlóval fillérek állnak rendelkezésükre, de ennek ellenére nem adják fel elképzeléseiket, hogy egy kísérleti alkotóműhely hozzanak létre, amely legalább annyira a videóra, mint a filmre épült. Megpróbálnak egyfajta új terjesztési szemléletet, mechanizmust kialakítani, létrehozni. Nem "ortodox kísérletezők" akarnak lenni, tehát nem zárkoznak el még a kommersz filmek, videók vetítéséről sem. Ennek oka kettős: egyrészt az egyben egy gazdaságossági modellkísérlet is lesz, másrészt különféle nézői igényeket szeretnének kielégíteni a jelenidejűség, az aktualitás jegyében. Szándékuk az, hogy videofolyóiratuk, a Mozgóképek Analízis szinte tükröképe legyen az egész társulásnak és fórumot adjon különféle művészi törekvéseknek.

Amennyire lehet, komplex módon szeretnék körbejárni a videó által lehetőségeket, s ebben a videoműfaj katalizátoraként feltűnt klíműfaj éppen úgy helyet kapna, mint az analízis, azaz a videó társadalmi lehetőségeit tagláló dokumentarista vonulat. A társulás nyitottsága azt is jelentené, hogy lehetőséget adjon az itt készült videók filmre való átváltására és így a mozhálózatban keresztül való forgalmazására. Az első ilyen próbálkozás, a Szépleányok

című film, már a mozik műsorán van. Ez azonban "dokumentumminőségű" film, egy valódi "filmmínőséghez" magasabb technikai szintre van szükség. A videofilmeik celluloidszalagra való jó minőségű másolása nem lehetetlen, külföldön, így például Angliában már megoldották.

She is the Boss – vagyis Az asszony a főnök. Ez a címe Mick Jagger szólóalbumának, amelynek dalaiból számos kiváló klip készült. Talán a legszébb szövegű kapt a legnagyobb képi lehetőséget, egy animációs videoremeket. A csoda, a nő szikrázik, izzik, mozog és lebeg. Varázsol és önmaga is eltűnik hogy aztán a képernyőre visszazerpülve ismét csapdába ejtse szemünket. Mire azonban egészen a hatása alá kerülünk a szöveg és látvány ilyen nagyszerű ötvözetének "elidegenítenek". Utcai tüntetések, égő erdők, szenvedő arcok törnek a képernyőre, hogy figyelmeztessenek a valóságra.

A társulás a Mozgóképek Innovációs Társulás tehát egy új típusú rendszer kiépítésére törekszik. Klubmozikolt, a videó, videójátszó postai terjesztésével az experimentális videofilmeik gyártásig terjedő rendszer kiépítésére törekszik. A filmgyártás jelenlegi átalakulási folyamatában még nem tudni, mire lesz lehetőségük, mennyi pénz – és milyen technikai háttér tudnak majd maguk mögött. Az sem tisztázódott még, hogy a társulásba tömörült – szorult? – művészek hogyan kapcsolódhatnak be a magyar filmélet vérkeringésébe, s alkotásai miképpen juthatnak el oda, ahová szánják őket. A remény azonban áll, hogy a megszűnt társulás után egy új lehetőségekkel és távlatokkal bíró társulás születel...

Speciálisan kialakított
márkaszerveinkben JVC, Siemens,
Grundig, Sony, Fisher és még sok más
típusú szórakoztató elektronikai
termék javítását
vállaljuk.
Hangátalakítás, áthangolás
a leg-
korszerűbb
technológiával.

ELSZÖV

Bp. VII., Majakovszkij u. 19.
Tel.: 225-252

Bp. X., Pongrác u. 9.
Tel.: 575-634

ÁPISZ számítás- technikai szaküzletek:

Budapest VIII., Szilagy u. 15. Tel.: 143-446
Budapest XI., Budafoki út 7. Tel.: 665-503

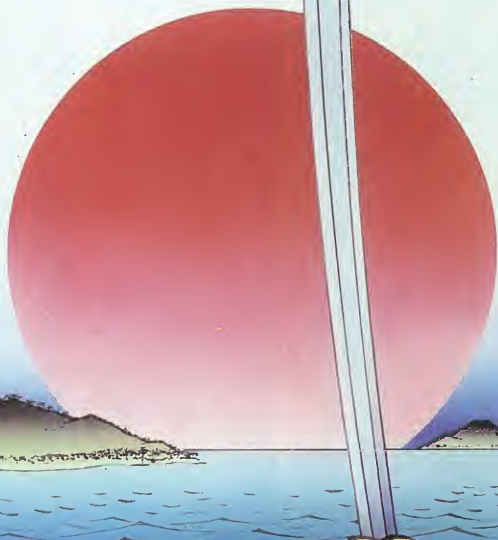
ÁJÁNLJUK FILMPE, FOLYARA lőő és egyéb SPECIÁLIS IRÓESZKÖZÖNKET.
Néhány cím: Bp. V., Belcsy-Zellinszky u. 60. Tel.: 110-578
IX., Samuelli u. 10/b. Tel.: 775-533
XI., Bartók b. út 1. Tel.: 664-336

ÁPISZ VEVOSSZOLGÁLAT: 221-408

Boldog karácsonyt Mr. Lawrence

Két magnó egy... doboz

Már megszokott dolog, hogy a hangmagnók világában dekek, sztereo rádió-magnók két mechanikával készülnek. Videóéknál azonban ez rendkívül újdonságnak számít, és bár nem mondható, hogy az NSZK és egyéb nyugati országok videopiacain osztatlan sikert aratott volna, már hazánkban is feltűnt a kétkezelítés SHARP VC-5W20 készülék.

Természetesen nem két teljesen független magnóval állunk szemben, mert az egyik (a bal oldali kazettarész) csak lejátszásra alkalmas, a másik (a jobb oldali) a tulajdonképpen teljes magnó, vagyis a felvétel-lejátszó programozható. A progra-

mozthatósága egyáltalán nem kényeztetli el tulajdonosát, miután 14 napra előre (csak) egy programot képes rögzíteni, viszont megvan az az előnye, hogy amíg a felvétel készül, a másik résszel egy másik kazettát le lehet játszani. Sajná-

latos módon azonban nem ezzel reklámozzák, hanem azzal, hogy „a tv-felvétel kábelzavarok nélkül másolható”. A kábelzavarokról csak annyit, hogy ugyanazt az eredményt érjük el ezzel a géppel, mint ha vezetékekkel összekapcsol-

ban

nánk két videomagnót egymással és úgy végeznék el a másolást, mert a Sharpal csak egy 40-50 cm hosszú kabló, illetve árnyékolt kábellet takarítottunk meg, lévén, hogy rendszertechnikai módosulás itt sem történik.

Igaz, az tény, hogy aktívan kamerázók részére elég jelentős kényelmi szolgáltatás a „Play-Rec” és a kettős „Pause” nyomógombok, mert ezek segítségével lehetőség nyílik a két rendszer egyszerre történő indítására, illetve adott eset-

ben a kettős Pause megnyomásakor a 2. deck felvételfelkészletre áll, míg az 1. decken megkereshetjük a következő kívánt jelenetet, vagy akár a kazettát is kicserélhetjük, hogy a felvételt egy másikkal folytassuk. Ha megtaláltuk a kívánt jelenetsort, a kettős Pause ismételt megnyomásával a bal oldalon a lejátszás, a jobb oldalon a felvétel egyidejűleg elindul. Egyszerűbb már nem is lehetne. A kapott képminőség természetesen a VHS kommersz kategóriába tartozik...

A kétkazettás Sharp másik felhasználási területe a video-disco, vagy a folyamatos videoműsor-szolgáltatás szférája, ugyanis amikor az első deck lejátszotta a kazettát, automatikusan visszatekereszel és egyidejűleg elindítja a második kazettát és ez így megy a vételenségig... Összegezve tehát megállapítható, a SHARP VC-5W20 szolgáltatással lényegesen jobbak, mint egy normál videomagnóé, azonban azt se hagyjuk figyelmen kívül, hogy mindezt „csekély” 3470 DM-ért kaphatjuk meg, azaz majdnem két videomagnó árért.

Most ejtsünk néhány szót a készülék meglehetősen kellemtelen fogadtatásáról. Mindekelőtt következze egy mondat a készülék kezelési utasításából, amely jól jellemzi a SHARP óvatosságát: „A Sharp az illegális felhasználásért nem vonható felelősségre”.

A további óvatossági intézkedésekről a Sharp gyártmánytervezője, Manfred Zoppe nyilatkozatából idézünk kiegészítőket minden kommentár nélkül.

„Az a véleményünk, hogy VC-5W20 megjelenése mindenképpen, mind a végfelhasználóknak gondot okozhat, amiről szeretnénk felvilágosítást adni.

A VC-5W20 Japánban készült és kizárólag a Közel-Keletre exportálták. A Sharp anyavállalat döntése alapján Európába egyáltalán nem szállítottunk. Ennek magyarázata az európai másolási jogokban keresendő.

Magától értetődően Európában nem tudunk eleget tenni a szavatossági igényeknek. Sem ilyen típusú készülékünk, sem csere- és kiegészítő alkatrészek nincsen raktáron.

Szervizelnék – amint már a jó-tállásnál is említettük – nem tudják vállalni a VC-5W20 javítását. Tehát hangsúlyozottan javasoljuk, hogy vásárlás előtt tájékozódjanak a szervizlehetőségekről”.

Végezetül még egy sommás vélemény a VC-5W20-ról. Bodo Schwarzról, a CBS/Fox NSZK-beli üzletvezetőjétől:

„Miután a film- és videopar nyugat-németországi veszteségei az illegális sokszorosítás miatt évi 500 millió márkára rúgnak, ez az átjátszó-rekorder számunkra arculcsapás. E készülék felhívás a szerzői jogok megsértésére. A becsületes vásárlók semmi hasznát nem veszik, tehát ezeket a gépeket hivatásos kalózműsorok fogják megvenni. Az ingadozókat pedig feljogosítják kalózkazetták készítésére. Jogszaink már vizsgálják, hogy milyen lépéseket lehetne ezek ellen tenni.”

Mit mondjunk? Lehet, hogy akinek megér 3400 márkát a Sharp, nem fog könnyeket hullatni Bodo Schwarzért? Meglehet.

ÚJDONSÁG

**AZ EÖRS
VEGYESIPARI
KISSZÖVETKEZET
ÁTJÁTSZÓKÁBEL-
GYÁRTÁSI PROGRAMJA
A MINŐSÉGRE!**

Az általunk gyártott kábeleket megvásárolhatja
a Budapesti III., Szentendrei út 211. alatt
lévő üzletünkben.

